

IZVJEŠTAJ

***o radu i stanju u upravnim oblastima iz nadležnosti Ministarstva prosvjete
u 2022. godini***

Rezime

Na osnovu člana 65 Zakona o državnoj upravi („Službeni list Crne Gore“, br. 078/18 od 4. 12. 2018), a u skladu sa Programom rada Ministarstva prosvjete za 2023. godinu, Ministarstvo podnosi

IZVJEŠTAJ

o radu i stanju u upravnim oblastima iz nadležnosti Ministarstva prosvjete

UVOD

Nadležnosti Ministarstva prosvjete utvrđene su članom 8 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni list CG“, br. 49/22, 52/22, 56/22, 82/22, 110/22 i 139/22). Ministarstvo vrši poslove uprave koji se odnose na: kreiranje, uspostavljanje i razvoj obrazovno-vaspitnog sistema; uslove za osnivanje, rad i licenciranje ustanova u oblasti obrazovanja; organizaciju rada obrazovno-vaspitnih ustanova; normative i standarde za finansiranje ustanova obrazovanja i vaspitanja; dopunsku nastavu djeci crnogorskih državljana koji se nalaze na privremenom radu u inostranstvu; mobilnost studenata i akademskog osoblja i međunarodnu saradnju u oblasti obrazovanja; priznavanje inostranih obrazovnih isprava o završenom osnovnom, srednjem i visokom obrazovanju; donošenje, odnosno odobravanje obrazovnih programa za predškolsko vaspitanje i obrazovanje, osnovno obrazovanje i vaspitanje, srednje opšte obrazovanje, stručno obrazovanje, vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama i obrazovanje odraslih; upisnu politiku na javnim ustanovama visokog obrazovanja; obrazovanje komisije za praćenje maturalnog, odnosno stručnog ispita; izbor direktora u javnim ustanovama predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja; imenovanje članova školskih i upravnih odbora u javnim ustanovama obrazovanja i vaspitanja; donošenje normativa o profilu i obrazovanju nastavnika, stručnih saradnika i saradnika u nastavi u osnovnoj i srednjoj školi; utvrđivanje liste nastavnika koji nemaju normu časova za školsku godinu; raspored nastavnika koji nemaju normu časova za školsku godinu; donošenje programa privatno-javnog partnerstva za oblast obrazovanja; opremu, smještaj i ishranu učenika i studenata; normative troškova rada obrazovno-vaspitnih ustanova; davanje saglasnosti na visinu participacije za pokriće troškova obrazovanja u javnim ustanovama; utvrđivanje visine naknade za vanredne učenike; normative vannastavnog osoblja u obrazovno-vaspitnim ustanovama; davanje saglasnosti na opšta akta javnih ustanova iz oblasti obrazovanja; pripremu predloga propisa iz oblasti prosvjete; izdavanje udžbenika i udžbeničke literature; nadzor nad zakonitošću rada ustanova u oblasti obrazovanja; ostvarivanje prosvjetno-kulturne djelatnosti pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica koji žive u Crnoj Gori; razvoj i implementaciju Nacionalnog okvira kvalifikacija i usklađenost s Evropskim kvalifikacionim okvirom; planiranje i programiranje, ostvarivanje i usklađivanje međunarodne prosvjetne saradnje Crne Gore sa drugim državama, regionalnim zajednicama i međunarodnim organizacijama; edukaciju i stručno usavršavanje stranaca u Crnoj Gori i crnogorskih državljana u inostranstvu, posebno mladih i talentovanih učenika i studenata; prikupljanje, obradu i distribuciju predloga i odgovarajućih podataka, informacija i programa u oblastima međunarodne prosvjetne saradnje; dodjeljivanje Državne nagrade "Oktoih"; upravni nadzor u oblastima za koje je Ministarstvo osnovano; kao i druge poslove koji su mu određeni u nadležnost.

Saglasno članu 47 Uredbe, Ministarstvo prosvjete, u skladu sa utvrđenim djelokrugom, vrši upravni nadzor nad zakonitošću i cjelishodnošću rada, i zakonitošću upravnih akata i drugih upravnih aktivnosti koje vrši Zavod za školstvo.

Pored poslova utvrđenih ovom Uredbom, Ministarstvo prosvjete je obavljalo i poslove koji su utvrđeni: Opštim zakonom o obrazovanju i vaspitanju („Službeni list RCG“, br. 64/02 i 49/07 i „Službeni list CG“, 45/10, 40/11, 39/13, 47/17, 59/21 i 3/23); Zakonom o osnovnom obrazovanju i vaspitanju vaspitanju („Službeni list RCG“, br. 64/02 i 49/07 i „Službeni list CG“, 45/10, 40/11, 39/13, 47/17 i 59/21) Zakonom o predškolskom vaspitanju i obrazovanju („Službeni list RCG“, br. 64/02 i 49/07 i „Službeni list CG“, br. 45/10 i 40/11, 47/17); Zakonom o obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama („Službeni list RCG“, br. 80/04 i „Službeni list CG“, br. 45/10,47/17); Zakonom o gimnaziji („Službeni list RCG“, br. 64/02 i 49/07 i „Službeni list CG“, br. 45/10; 73/10, 39/13,47/17 i 145/21); Zakonom o stručnom obrazovanju („Službeni list RCG“, br. 64/02 i 49/07 i „Službeni list CG“, br. 45/10, 39/13, 47/17 i 145/21); Zakonom o obrazovanju odraslih („Službeni list CG“, broj 20/11 i 47/17); Zakonom o visokom obrazovanju („Službeni list CG“, br. 44/14, 52/14, 47/15, 40/16, 42/17, 71/17, 55/18, 3/19, 17/19, 47/19, 72/19, 74/20 i 104/21); Zakonom o priznavanju inostranih obrazovnih isprava i izjednačavanju kvalifikacija („Službeni list CG“, br. 57/11); Zakonom o nacionalnom okviru kvalifikacija („Službeni list CG“, br. 80/10); Zakonom o akademskom integritetu („Službeni list CG“, br. 17/19), kao i podzakonskim aktima, donijetim za sprovođenje ovih zakona.

Rad Ministarstva prosvjete u 2022. godini odnosio se:

- na zaokruživanje normativnog okvira za dalju reformu obrazovanja;
- utvrđivanje i vođenje politike razvoja obrazovno-vaspitnog sistema Crne Gore unapređenjem procesa pripreme ustanova obrazovanja i vaspitanja za primjenu reformskih rješenja u 2022. godini, prema ranije definisanoj dinamici Ministarstva prosvjete;
- sprovođenje upravnih postupaka u oblasti:
  - priznavanja i vrednovanja inostranih obrazovnih isprava;
  - izdavanja licenci za rad ustanovama predškolskog, osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja i organizatorima obrazovanja odraslih i licenci za izvođenje novih obrazovnih programa;
  - izdavanje propisanih saglasnosti;
  - stručne i administrativne poslove za:
    - Nacionalni savjet za obrazovanje,
    - Savjet za kvalifikacije,
    - Savjet za visoko obrazovanje,
    - Etički komitet,
- finansiranje rada obrazovno-vaspitnih ustanova;
- druge poslove, u skladu sa propisima.

Izveštaj o radu Ministarstva prosvjete koncipiran je u više cjelina, odnosno oblasti rada iz djelokruga Ministarstva i to:

1. Normativno-pravni poslovi i harmonizacija propisa;
2. Oblast prosvjete;
3. Oblast visokog obrazovanja;

4. Oblast međunarodne saradnje;
5. Oblast informaciono-komunikacionih tehnologija;
6. Oblast investicionih ulaganja;
7. Oblast finansiranja rada obrazovno-vaspitnih ustanova i investicija;
8. Oblast nacionalnog okvira kvalifikacija.

U 2022. godini donijete su sljedeće odluke:

- Odluka o osnivanju JU OŠ „Novka Ubović“, Podgorica;
- Odluka o osnivanju JPU “Majka Tereza”, Tuzi.

U izvršenju propisa u oblasti obrazovanja i vaspitanja Ministarstvo prosvjete je rješavalo u prvostepenom i drugostepenom upravnom postupku, izdavalo saglasnosti na opšta akta ustanova. U toku izvještajnog perioda primljeno je 96 žalbi, a iz prethodnog izvještajnog perioda prenijeto je neriješenih 49 žalbi pa je ukupno u radu bilo 145 drugostepenih upravnih predmeta u toku 2022. godine.

Ukupno je riješeno 139 žalbi, od čega 11 žalbi protiv rješenja prosvjetne inspekcije, 73 žalbe protiv odluka Komisije za izradu Konkursa i vrednovanje ponuda za dodjelu sredstava iz Fonda za kvalitet i talente, 33 žalbe učenika protiv rješenja škole o isključenju učenika i prestanku statusa redovnog učenika, 3 žalbe protiv rješenja Sekretarijata za lokalnu samoupravnu o usmjeravanju djece sa posebnim potrebama, 6 žalbe protiv Rješenja škola kojima su poništena uvjerenja o polaganju stručnih ispita nastavnika, 7 žalbi zbog ćutanja uprave i 6 žalbi protiv rješenja Uprave za sport i mlade i rješenja Inspekcije za sport (zaključno sa 28. aprilom 2022. godine postupalo se po žalbama iz oblasti sporta).

U 4 predmeta postupak po žalbi je obustavljen, a u jednom je postupak prekinut. Ukupno su usvojene 82 žalbe, a odbijene 53 žalbe. Na kraju godine ostalo je 6 neriješenih žalbi. U drugostepenom upravnom postupku u izvještajnom periodu 74 žalbe nijesu riješene u propisanom roku. Glavni razlog za rješavanje većeg broja žalbi po isteku zakonskog roka su nedovoljni kadrovski kapaciteti noformiranog Odjeljenja za drugostepeni upravni postupak i nadzor, kao i ogroman broj pokrenutih sudskih sporova protiv Ministarstva.

Obuhvat djece predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem je u 2022. godine povećan u odnosu na 2021. godinu i prema podacima MEIS sistema u javnim i privatnim predškolskim ustanovama u Crnoj Gori je upisano 24.659. djece, od čega u javnim ustanovama preko 96 %.

Usaglašen je program ***Dostupno, kvalitetno i pravično rano učenje za svu djecu u Crnoj Gori*** sa predstavnicima Kancelarije UNICEF-a u Crnoj Gori koji ima cilj povećanje obuhvata djece predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem, podršku roditeljima, kao i unapređenje mogućnosti za rani razvoj i učenje. Posebno se to odnosi na djecu iz ranjivih grupa (romska i egipćanska populacija), djecu koja žive na seoskom području.

Realizovan je program ***Uzrasno prilagođavanje režima i fleksibilniji ritam rada u javnim predškolskim ustanovama***. U prethodnom periodu obavljeno je sveobuhvatno istraživanje organizacije rada u ustanovama predškolskog vaspitanja i obrazovanja. Cilj ovog projekta je bio da se organizacija rada u vrtićima preispita u smislu boljeg

prilagođavanja rada potrebama djece i njihovom razvoju u ranom uzrastu. Fokus je stavljen na vrijeme za nastavne aktivnosti i individualni rad sa djecom, razvijanje njihovih fizičkih aktivnosti i duži boravak na otvorenom. Preporučena je efikasnija organizacija dnevnog ritma: vrijeme za doručak, organizacija vaspitno-obrazovnog rada, vrijeme ručka i poslijepodnevnog odmora, kako bi se rad sa djecom učinio efikasnijim, uzrasno prilagođen i fleksibilan za svu djecu i njihove roditelje. Svaka javna ustanova izradila je svoj **akcioni plan** i oročile su aktivnosti kojim su prihvatile ponuđene preporuke izmijenjene organizacije, s akcentom na individualni rad sa djecom i boravak i organizovanje aktivnosti na otvorenom prostoru. To je rezultiralo fleksibilnijom organizacijom vaspitno-obrazovnog rada sa djecom i pomjeranje termina za ručak, čime se organizacija rada unaprijedila i stvorile pretpostavke za kvalitetniji i prilagođeniji rad u skladu s potrebama djece i njihovih roditelja.

Sve javne predškolske ustanove (21 ustanova) izradile su **akcioni plan za osmišljavanje kampanje za upis djece u svojim lokalnim sredinama**. U saradnji sa Kancelarijom UNICEF-a u Crnoj Gori obezbijedena je podrška svim predškolskim ustanovama za sprovođenje **kampanje upisa** za ovu školsku godinu. Ciljna grupa su bili roditelji, djeca, posebno roditelji djece RE populacije, djeca iz seoskih područja i socijalno ugroženih porodica.

Javni upis djece u sve predškolske ustanove organizovan je elektronskim putem preko portala edu.me informacionog sistema Ministarstva prosvjete od 25. maja do 15. juna 2022. godine. Upisano je ukupno (u javnim i predškolskim ustanovama) 24.659 djece, što je povećanje u odnosu na prethodnu godinu, kada je bilo upisano 23.008 djece. Povećan je i broj vaspitnih jedinica sa 180 na 184. Zaposlen je novi nastavni i medicinski kadar.

Urađena je analiza potreba **interaktivnih službi** koje se organizuju u sredinama gdje živi manji broj domaćinstava i gde je izražena nedostupnost obuhvata djece predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem. Uključuju se djeca iz seoskih sredina i otvaraju se službe, većinom, u područnim ustanovama osnovnih škola.

Obrazovanje i vaspitanje u crnogorskom obrazovnom sistemu, između ostalog, ima za cilj da: obezbijedi mogućnost za svestrani razvoj pojedinca, bez obzira na bilo koje lično svojstvo, omogući postizanje međunarodno uporedivog nivoa znanja, vještina i kompetencija; razvije svijest, potrebu i sposobnost za očuvanje i unapređenje ljudskih prava i dr. Dakle, svoj djeci iz Ukrajine neophodno je osigurati pristup obrazovanju od školske 2022/2023. godine, ukoliko već nijesu uključena u vaspitno-obrazovni proces.

U avgustu 2022. godine svim ustanovama Ministarstvo prosvjete uputilo je dopis koji se odnosio na preporuku za pružanje dodatne podrške djeci i roditeljima iz Ukrajine u cilju njihove potpune uključenosti u vaspitno-obrazovni sistem Crne Gore. Takođe, preporučeno je da ustanove formiraju timove za podršku integraciji djece iz Ukrajine koji saraduju sa roditeljima/starateljima i učenicima.

U saradnji s UNICEF-om realizuje se Program: Podrška uključivanju djece iz Ukrajine u obrazovni sistem Crne Gore.

U saradnji sa Zavodom za školstvo uspostavljeni su timovi za podršku uključivanju djece iz Ukrajine u obrazovni proces i izrađene Smjernice za njihov rad. Ministarstvo je osmislilo Plan za učenje i podršku, koji je dostavljen ustanovama.

Osnovnim školama koje su se obratile, Ministarstvo je izdalo saglasnost za povećanje broja upisane djece, odnosno broja formiranih odjeljenja zbog upisa djece iz Ukrajine.

Realizuje sa podrška učenja crnogorskog jezika prema javno važećem predmetnom programu.

S direktorima svih osnovnih škola sprovedeno savjetovanje na temu inkluzivno obrazovanje, organizacija asistencije u nastavi. Razvijen je model za uključivanje inkluzivnih mjera i aktivnosti u godišnje školske planove na osnovu primjene Indeksa za inkluzivnost.

Izrađen protokol za obrazovne ustanove o upisu i modelima podrške za djecu iz drugih država u predškolskim, osnovnim i srednjim školama, online kurs za obrazovne ustanove o proceduri upisa i modelima podrške za djecu iz drugih država u predškolskim, osnovnim i srednjim školama. Urađena je analiza potreba za opremanjem namještajem objekata za proširenje kapaciteta i za opremanjem didaktičkim materijalima/nastavnim sredstvima. Urađena je nadogradnja informacionog sistema za praćenje podataka u i izvan sistema. Realizovano je savjetovanje timova za podršku kroz angažman ukrajinskih pedagoških radnika kao suportativnih saradnika, i angažman specijalnog nastavnika. Primijenjen paket psiholoških radionica "Osnaži se".

Radi usaglašavanja politike upisa u srednje škole u skladu sa potrebama tržišta rada, u mjeri mogućeg, urađena je analiza ponude, tražnje i zapošljavanja na tržištu rada u Crnoj Gori po opštinama i kvalifikacijama, analiza kretanja broja učenika u osnovnoj školi po opštinama kao i analiza upisa učenika u srednje škole u prethodnoj školskoj godini. Imajući u vidu analizu i predloge škola za upis u prvi razred srednje škole, pripremljeni su i objavljeni Konkurs za upis učenika u prvi razred srednje škole za školsku 2022/2023. godinu (junski upisni rok), kao i Naknadni konkurs za upis učenika u prvi razred srednje škole za školsku 2022/2023. godinu (avgustovski upisni rok).

U prvi razred srednjih škola upisano je 7.097 učenika, od toga u programe gimnazije 1.983 učenika, u programe stručnih škola u trajanju od tri godine upisano je 1.478 učenika i u programe stručnih škola u trajanju od četiri godine, uključujući i programe iz oblasti muzičke i likovne umjetnosti, upisano je 5.619 učenika. Ukupan broj učenika u srednjim školama u školskoj 2022/2023. godini je 24.970, od čega 7.797 učenika pohađa programe gimnazije, 17.173 učenika pohađa programe stručnog obrazovanja. Broj državnih srednjih škola u kojima se realizuje srednje obrazovanje je 51.

Upis u srednje škole sproveden je elektronski i za školsku 2022/2023. godinu. Učenici su svakog dana bili u mogućnosti da vide svoje mjesto na bodovnoj listi i promijene obrazovni program, ukoliko su ispod broja učenika koji je planiran upisom.

Nastavljen je upis učenika u dualni oblik obrazovanja. Individualne ugovore o obrazovanju potpisalo je 116 učenika prvog razreda.

Pripremljen je Nacionalni implementacioni plan razvoja stručnog obrazovanja do 2025. godine koji predstavlja monitoring ostvarenosti ciljeva i prioriteta Osnabrik deklaracije i Preporuka Savjeta Evrope o stručnom obrazovanju i u skladu je sa Strategijom razvoja stručnog obrazovanja u Crnoj Gori. Nacionalni implementacioni plan je dostavljen Evropskoj komisiji.

Urađene su **izmjene i dopune Pravilnika o bližem načinu organizovanja i sprovođenja polaganja vozačkog ispita**, u dijelu koji se odnosi na dužinu trajanja vozačkog ispita koji se sprovodi na javnom putu. Ova izmjena člana je bila inicirana od strane Njemačke Ambasade, u cilju priznavanja naših vozačkih dozvola u inostranstvu. Pored ovih izmjena, urađena je **izmjena i dopuna Pravilnika o bližim uslovima koje treba da ispunjava auto škola u pogledu prostora, nastavnih sredstava, vozila i kadra i minimalnim uslovima koje treba da ispunjava vozilo za obuku kandidata za vozača** u dijelu dozvoljenog odstupanja tehničkih karakteristika vozila u odnosu na dimenzije propisane Pravilnikom.

Pripremljeni su **testovi za polaganje vozačkog ispita**. U saradnji s Ispitnim centrom radi se na finalnom dizajnu testova tako da će oni biti gotovi do kraja ove godine. Testovi su prevedeni na engleski i albanski jezik, recenziju testova je uradio Mašinski fakultet, a upotreba testova je planirana da počne od prvog polaganja u 2023. godini.

U oblasti obrazovanja odraslih, licencirano je šest novih ustanova za obrazovanje odraslih, i jedna ustanova je licencirana za nove programe. Ustanove su licencirane za programe iz oblasti jezika, prava, usluga i saobraćaja. Izdato je 28 licenci za rad ispitivača u postupku sticanja stručne kvalifikacije i to za agencijske službenike, asistente u nastavi, profesionalne ronioce, računovodstvene tehničare, recepcionere i turističke vodiče. Usvojen je Godišnji plan obrazovanja odraslih za 2022. godinu i Izvještaj o realizovanim aktivnostima iz plana obrazovanja odraslih za 2022. godinu na predlog Centra za stručno obrazovanje.

Nagrada „Oktoih“, najveće crnogorsko priznanje u oblasti obrazovanja i vaspitanja, kao i učeničkog i studentskog standarda za 2022. godinu dodijeljena je Martinu Čalasanu, docentu na Elektrotehničkom fakultetu, Univerzitet Crne Gore, Podgorica; Svetlani Varagić, nastavnici hemije u JU Gimnazija „Slobodan Škerović“, Podgorica i Milici Vojinović, nastavnici ekonomske grupe predmete u JU Srednja ekonomska škola „Mirko Vešović“, Podgorica.

Skupština je donijela Zakon o dopuni Zakona o visokom obrazovanju („Službeni list CG“, broj 86/22) koji se odnosi na prava iz studentskog standarda, odnosno povećanje visine studentskog kredita i stipendije za najbolje studente.

Ministarstvo je priprenilo Nacrt Strategije visokog obrazovanja za period 2023-2027. godine. Za izradu Nacrta Strategije zadužena je međuresorska Radna grupa, u koju su bili uključeni predstavnici svih ustanova visokog obrazovanja, predstavnici studenata i NVO sektora.

Nacrtom Strategije su, na osnovu analize stanja, definisati strateški ciljevi za dalji razvoj visokog obrazovanja, ključne aktivnosti i indikatori uspjeha, način praćenja sprovođenja strateškog dokumenta, način izvještavanja i evaluacije i druga pitanja od značaja za realizaciju strateških ciljeva u oblasti visokog obrazovanja, za period 2023-2027, s fokusom na dalje unapređenje kvaliteta i implementaciju standarda u ovoj oblasti.

Program stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem realizuje se jedanaestu godinu zaredom, u skladu sa Zakonom o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem („Sl. list Crne Gore“, br. 38/12 i 86/22) i Pravilnikom o načinu objavljivanja javnog poziva, postupku i kriterijumima za stručno osposobljavanje („Sl. list Crne Gore“, broj 46/12).

Poslodavci su iskazali veoma veliko interesovanje za učešće u Program, što je rezultiralo oglašavanjem 16.575 slobodnih radnih mjesta za stručno osposobljavanje, dok

je ukupan broj lica sa stečenim visokim obrazovanjem koji se prijavio za učešće u Programu 2.866.

Nakon elektronskim putem sprovedenog postupka povezivanja korisnika i poslodavaca 2.743 visokoškolaca je dobilo priliku da se u devetomjesečnom periodu stručno osposobljava kod izabranog poslodavca i time stekne uslove za polaganje odgovarajućeg stručnog ispita.

U postupku priznavanja inostranih obrazovnih isprava o stečenom visokom obrazovanju u 2022. godini, podnijeto je 6.093 zahtjeva, a iz prethodnog izvještajnog perioda prenijeto je neriješenih 575 zahtjeva, pa je ukupno u radu bilo 6.668 u toku 2022. godine. Ukupan broj riješenih zahtjeva u 2022. godini je 2.081. U propisanom roku nije riješeno 4.012 zahtjeva koji su u postupku rješavanja.

U postupku priznavanja inostranih obrazovnih isprava o stečenom visokom obrazovanju, određene okolnosti utiču na dužinu trajanja upravnog postupka, odnosno na njegovu efikasnost. Naime, prilikom priznavanja inostranih obrazovnih isprava o stečenom visokom obrazovanju radi zapošljavanja, Ministarstvo je dužno da donese rješenje po zahtjevu za priznavanje isprave u roku od 30 dana od podnošenja zahtjeva.

U skladu sa Konkursom za sufinansiranje školarine na magistrskim i doktorskim studijama u zemlji i inostranstvu, sufinansirana je školarina za pet magistranada i 23 doktoranada.

Ministarstvo prosvjete je 22. jula 2022. godine je objavilo: Konkurs za dodjelu studentskih kredita za studijsku 2022/2023; godinu, Konkurs za dodjelu stipendija najboljim studentima za studijsku 2022/2023. godinu; Konkurs za dodjelu stipendija talentovanim učenicima za školsku 2022/2023. godinu i Konkurs za prijem učenika i studenata u domove učenika i studenata u Crnoj Gori, za školsku/studijsku 2022/2023. godinu.

Sveobuhvatna Analiza sektora obrazovanja u Crnoj Gori 2015-2020. predstavljena je 14. novembra 2022. godine. Njen cilj je da posluži kao osnova za razvoj višegodišnje, budžetirane Strategije sektora obrazovanja u Crnoj Gori, koja će biti zasnovana na dokazima, kako bi se obezbijedilo kvalitetno i inkluzivno obrazovanje za sve. Ministar prosvjete Miomir Vojinović je tom prilikom poručio da ono što želimo da izmijenimo u odnosu na prethodni period jeste nedostatak jednog ključnog dokumenta koji bi objedinio strateška opredjeljenja koja se odnose na period do 2030. godine.

Ambasadorka Evropske unije u Crnoj Gori Oana Kristina Popa podsjetila je da je godišnji izvještaj Evropske komisije za 2022. godinu preporučio Crnoj Gori da usvoji plan s jasnim budžetom za niz obrazovnih reformi kako bi se na svim nivoima svoj djeci obezbijedilo kvalitetno, inkluzivno obrazovanje. Takođe je istakla da je ova Analiza sada dostupna zahvaljujući zajedničkoj inicijativi Ministarstva prosvjete i UNICEF-a i najavila finansijsku podršku EU od milion eura za buduću strategiju obrazovanja i aktivnosti na tom polju s UNICEF-om i Vladom Crne Gore.

Ažurirani su sajtovi www.skolskamreza.edu.me i www.skolskastatistika.edu.me sa podacima za školsku 2022/2023. godinu. Školsku mrežu je tokom 2022. godine koristilo 3.362 korisnika, a Školsku statistiku 3.679 korisnika. Školski portal posjetilo je 13.351 korisnika, dok je na sajtu UčiDoma bilo 115.074 posjetilaca.

Crna Gora je postala dio e-Twinning zajednice. Tokom 2022. godine registrovane su sve osnovne i srednje škole na platformu. U toku je promocija prednosti platforme za stručno usavršavanje nastavnika.

U saradnji sa kancelarijom UNICEF-a u Crnoj Gori radi se na projektovanju modela za identifikaciju djece koja se ne školuju. Ovaj model baziraće se na interoperabilnosti, a osnova je Informacioni sistem obrazovanja Crne Gore (MEIS).

Informacioni sistem obrazovanja proširen je modulom za evidenciju rada logopeda i defektologa, kao i sa novim načinom ocjenjivanja učenike modularizovanih obrazovnih programa u srednjim stručnim školama. Takođe, od 2022. godine i osnovnim muzičkim školama je omogućen unos ocjena za učenike, čemu su prethodile neophodne izmjene i proširenja IS-a.

Tekućim budžetom Ministarstva za 2022. godinu planirano je oko 4.2 miliona eura za finansiranje rekonstrukcija i adaptaciju postojeće infrastrukture.

Finansirani su različiti nivoi adaptacija, rekonstrukcija ili izrade tehničke dokumentacije za rekonstrukcije i adaptacije objekata i adaptacije termotehničkih instalacija.

Sve obaveze po osnovu isplate bruto zarada za vaspitno-obrazovne ustanove, kao i sve obaveze iz GKU za oblast prosvjete su izmirene.

Ministarstvo je formiralo Radnu grupu koju čine predstavnici Ministarstva i Sindikata koja je radila na izmjenama GKU čija će primjena početi 1. januara 2023. godine. Između ostalog, uvećanje zarada je izvršeno u iznosu od 20 % za 2023. godinu i za naredne dvije po 10 %, a isplata jubilarnih nagrada će ubuduće biti obaveza poslodavca.

Zahtjevi po osnovu otpremnina za odlazak u penziju i pomoći za slučaj smrti člana uže porodice, kao i zahtjevi za isplatu komisija za polaganje stručnih ispita, su svi realizovani.

U 2022. godini su isplaćene jubilarne nagrade zaposlenima u vaspitno-obrazovnim ustanovama za 2020. i 2021. godinu u ukupnom iznosu 450.006,78 eura.

Isplaćene su naknade za korisnike Programa stručnog osposobljavanja za svih 9 mjeseci koliko traje program.

Izvršene su obaveze prema Sindikatu prosvjete u skladu sa Sporazumom koji se odnosi na finansiranje Stambene zadruge „Solidarno“. Iz budžeta Ministarstva prosvjete isplaćeno je 450.000,00 eura, a iz tekuće budžetske rezerve 250.000,00 eura.

Isplaćene su obaveze prema tehnološkim viškovima u vaspitno-obrazovnim ustanovama za 2020, 2021, 2022. godinu.

Izmirena su dugovanja prema svim radnim tijelima koje je formiralo Ministarstvo tokom 2022. godine i ranije.

IZVJEŠTAJ

***o radu i stanju u upravnim oblastima iz nadležnosti Ministarstva prosvjete
u 2022. godini***

Podgorica, februar 2023. godine

SADRŽAJ

UVOD	2
1. NORMATIVNO-PRAVNI POSLOVI I HARMONIZACIJA PROPISA	4
2. OBLAST PROSVJETE	6
2.1. Predškolsko vaspitanje i obrazovanje	6
2.2. Osnovno obrazovanje i vaspitanje	9
2.3. Inkluzivno obrazovanje	9
2.4. Manjinski narodi i druge manjinske nacionalne zajednice – obrazovanje na albanskom jeziku	11
2.5. Srednje opšte obrazovanje (gimnazije) i stručno obrazovanje	12
2.6. Obrazovanje odraslih	15
2.7. Državna nagrada „Oktoih“	16
2.8. Nacionalni savjet za obrazovanje	16
3. OBLAST VISOKOG OBRAZOVANJA	17
3.1. Direkcija za učenički i studentski standard	18
4. ODJELJENJE ZA MEĐUNARODNU SARADNJU	19
5. INFORMACIONO-KOMUNIKACIONE TEHNOLOGIJE	24
6. INVESTICIONE AKTIVNOSTI KOJE SE ODOSE NA OBJEKTE ŠKOLSKE INFRASTRUKTURE	26
7. OBLAST FINANSIRANJA RADA OBRAZOVNO-VASPITNIH USTANOVA I INVESTICIJA	28
8. NACIONALNI OKVIR KVALIFIKACIJA	29
9. UNUTRAŠNJA REVIZIJA	31
10. OCJENA STANJA	31

Na osnovu člana 65 Zakona o državnoj upravi („Službeni list Crne Gore“, br. 078/18 od 4. 12. 2018), a u skladu sa Programom rada Ministarstva prosvjete za 2023. godinu, Ministarstvo podnosi

IZVJEŠTAJ

o radu i stanju u upravnim oblastima iz nadležnosti Ministarstva prosvjete

UVOD

Nadležnosti Ministarstva prosvjete utvrđene su članom 8 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni list CG“, br. 49/22, 52/22, 56/22, 82/22, 110/22 i 139/22). Ministarstvo vrši poslove uprave koji se odnose na: kreiranje, uspostavljanje i razvoj obrazovno-vaspitnog sistema; uslove za osnivanje, rad i licenciranje ustanova u oblasti obrazovanja; organizaciju rada obrazovno-vaspitnih ustanova; normative i standarde za finansiranje ustanova obrazovanja i vaspitanja; dopunsku nastavu djeci crnogorskih državljana koji se nalaze na privremenom radu u inostranstvu; mobilnost studenata i akademskog osoblja i međunarodnu saradnju u oblasti obrazovanja; priznavanje inostranih obrazovnih isprava o završenom osnovnom, srednjem i visokom obrazovanju; donošenje, odnosno odobravanje obrazovnih programa za predškolsko vaspitanje i obrazovanje, osnovno obrazovanje i vaspitanje, srednje opšte obrazovanje, stručno obrazovanje, vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama i obrazovanje odraslih; upisnu politiku na javnim ustanovama visokog obrazovanja; obrazovanje komisije za praćenje maturalnog, odnosno stručnog ispita; izbor direktora u javnim ustanovama predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja; imenovanje članova školskih i upravnih odbora u javnim ustanovama obrazovanja i vaspitanja; donošenje normativa o profilu i obrazovanju nastavnika, stručnih saradnika i saradnika u nastavi u osnovnoj i srednjoj školi; utvrđivanje liste nastavnika koji nemaju normu časova za školsku godinu; raspored nastavnika koji nemaju normu časova za školsku godinu; donošenje programa privatno-javnog partnerstva za oblast obrazovanja; opremu, smještaj i ishranu učenika i studenata; normative troškova rada obrazovno-vaspitnih ustanova; davanje saglasnosti na visinu participacije za pokriće troškova obrazovanja u javnim ustanovama; utvrđivanje visine naknade za vanredne učenike; normative vannastavnog osoblja u obrazovno-vaspitnim ustanovama; davanje saglasnosti na opšta akta javnih ustanova iz oblasti obrazovanja; pripremu predloga propisa iz oblasti prosvjete; izdavanje udžbenika i udžbeničke literature; nadzor nad zakonitošću rada ustanova u oblasti obrazovanja; ostvarivanje prosvjetno-kulturne djelatnosti pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica koji žive u Crnoj Gori; razvoj i implementaciju Nacionalnog okvira kvalifikacija i usklađenost s Evropskim kvalifikacionim okvirom; planiranje i programiranje, ostvarivanje i usklađivanje međunarodne prosvjetne saradnje Crne Gore sa drugim državama, regionalnim zajednicama i međunarodnim organizacijama; edukaciju i stručno usavršavanje stranaca u Crnoj Gori i crnogorskih državljana u inostranstvu, posebno mladih i talentovanih učenika i studenata; prikupljanje, obradu i distribuciju predloga i odgovarajućih podataka, informacija i programa u oblastima međunarodne prosvjetne saradnje; dodjeljivanje Državne nagrade "Oktoih"; upravni nadzor u oblastima za koje je Ministarstvo osnovano; kao i druge poslove koji su mu određeni u nadležnost.

Saglasno članu 47 Uredbe, Ministarstvo prosvjete, u skladu sa utvrđenim djelokrugom, vrši upravni nadzor nad zakonitošću i cjelishodnošću rada, i zakonitošću upravnih akata i drugih upravnih aktivnosti koje vrši Zavod za školstvo.

Pored poslova utvrđenih ovom Uredbom, Ministarstvo prosvjete je obavljalo i poslove koji su utvrđeni: Opštim zakonom o obrazovanju i vaspitanju („Službeni list RCG“, br. 64/02 i 49/07 i „Službeni list CG“, 45/10, 40/11, 39/13, 47/17, 59/21 i 3/23); Zakonom o osnovnom obrazovanju i vaspitanju vaspitanju („Službeni list RCG“, br. 64/02 i 49/07 i „Službeni list CG“, 45/10, 40/11, 39/13, 47/17 i 59/21) Zakonom o predškolskom vaspitanju i obrazovanju („Službeni list RCG“, br. 64/02 i 49/07 i „Službeni list CG“, br. 45/10 i 40/11, 47/17); Zakonom o obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama („Službeni list RCG“, br. 80/04 i „Službeni list CG“, br. 45/10,47/17); Zakonom o gimnaziji („Službeni list RCG“, br. 64/02 i 49/07 i „Službeni list CG“, br. 45/10; 73/10, 39/13,47/17 i 145/21); Zakonom o stručnom obrazovanju („Službeni list RCG“, br. 64/02 i 49/07 i „Službeni list CG“, br. 45/10, 39/13, 47/17 i 145/21); Zakonom o obrazovanju odraslih („Službeni list CG“, broj 20/11 i 47/17); Zakonom o visokom obrazovanju („Službeni list CG“, br. 44/14, 52/14, 47/15, 40/16, 42/17, 71/17, 55/18, 3/19, 17/19, 47/19, 72/19, 74/20 i 104/21); Zakonom o priznavanju inostranih obrazovnih isprava i izjednačavanju kvalifikacija („Službeni list CG“, br. 57/11); Zakonom o nacionalnom okviru kvalifikacija („Službeni list CG“, br. 80/10); Zakonom o akademskom integritetu („Službeni list CG“, br. 17/19), kao i podzakonskim aktima, donijetim za sprovođenje ovih zakona.

Rad Ministarstva prosvjete u 2022. godini odnosio se:

- na zaokruživanje normativnog okvira za dalju reformu obrazovanja;
- utvrđivanje i vođenje politike razvoja obrazovno-vaspitnog sistema Crne Gore unapređenjem procesa pripreme ustanova obrazovanja i vaspitanja za primjenu reformskih rješenja u 2022. godini, prema ranije definisanoj dinamici Ministarstva prosvjete;
- sprovođenje upravnih postupaka u oblasti:
  - priznavanja i vrednovanja inostranih obrazovnih isprava;
  - izdavanja licenci za rad ustanovama predškolskog, osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja i organizatorima obrazovanja odraslih i licenci za izvođenje novih obrazovnih programa;
  - izdavanje propisanih saglasnosti;
  - stručne i administrativne poslove za:
    - Nacionalni savjet za obrazovanje,
    - Savjet za kvalifikacije,
    - Savjet za visoko obrazovanje,
    - Etički komitet,
- finansiranje rada obrazovno-vaspitnih ustanova;
- druge poslove, u skladu sa propisima.

Izveštaj o radu Ministarstva prosvjete koncipiran je u više cjelina, odnosno oblasti rada iz djelokruga Ministarstva i to:

1. Normativno-pravni poslovi i harmonizacija propisa;
2. Oblast prosvjete;
3. Oblast visokog obrazovanja;
4. Oblast međunarodne saradnje;
5. Oblast informaciono-komunikacionih tehnologija;
6. Oblast investicionih ulaganja;
7. Oblast finansiranja rada obrazovno-vaspitnih ustanova i investicija;

8. Oblast nacionalnog okvira kvalifikacija.

1. NORMATIVNO-PRAVNI POSLOVI I HARMONIZACIJA PROPISA

U 2022. godini donijete su sljedeće odluke:

- Odluka o osnivanju JU OŠ „Novka Ubović“, Podgorica;
- Odluka o osnivanju JPU “Majka Tereza”, Tuzi.

Donijeti su sljedeći pravilnici:

- Pravilnik o dopuni Pravilnika o bližem načinu organizovanja i sprovođenja polaganja vozačkog ispita;
- Pravilnik o dopuni Pravilnika o bližim uslovima koje treba da ispunjava auto škola u pogledu prostora, nastavnih sredstava, vozila i kadra i minimalnim uslovima koje treba da ispunjava vozilo za obuku kandidata za vozače;
- Pravilnik o dopuni Pravilnika o načinu, postupku i vrednovanju kriterijuma za upis učenika u gimnaziju;
- Pravilnik o izmjenama Pravilnika o bližem načinu, postupku i vrednovanju kriterijuma za dodjelu Državne nagrade “Oktoih”;
- Školski kalendar za 2022/2023. godinu;
- Školski kalendar o izmjenama Školskog kalendara za 2022/2023. godinu;
- Školski kalendar o izmjeni Školskog kalendara za 2022/2023. godinu.

Donijeti su sljedeći kolektivni ugovori:

- Granski kolektivni ugovor o izmjenama i dopunama Granskog kolektivnog ugovora za oblast prosvjete;
- Granski kolektivni ugovor o izmjenama i dopunama Granskog kolektivnog ugovora za ustanove učeničkog i studentskog standarda.

Sprovođenje propisa

U izvršenju propisa u oblasti obrazovanja i vaspitanja Ministarstvo prosvjete je rješavalo u prvostepenom i drugostepenom upravnom postupku, izdavalo saglasnosti na opšta akta ustanova. U toku izvještajnog perioda primljeno je 96 žalbi, a iz prethodnog izvještajnog perioda prenijeto je neriješenih 49 žalbi pa je ukupno u radu bilo 145 drugostepenih upravnih predmeta u toku 2022. godine.

Ukupno je riješeno 139 žalbi, od čega 11 žalbi protiv rješenja prosvjetne inspekcije, 73 žalbe protiv odluka Komisije za izradu Konkursa i vrednovanje ponuda za dodjelu sredstava iz Fonda za kvalitet i talente, 33 žalbe učenika protiv rješenja škole o isključenju učenika i prestanku statusa redovnog učenika, 3 žalbe protiv rješenja Sekretarijata za lokalnu samoupravnu o usmjeravanju djece sa posebnim potrebama, 6 žalbe protiv Rješenja škola kojima su poništena uvjerenja o polaganju stručnih ispita nastavnika, 7 žalbi zbog ćutanja uprave i 6 žalbi protiv rješenja Uprave za sport i mlade i rješenja Inspekcije za sport (zaključno sa 28. aprilom 2022. godine postupalo se po žalbama iz oblasti sporta).

U 4 predmeta postupak po žalbi je obustavljen, a u jednom je postupak prekinut. Ukupno su usvojene 82 žalbe, a odbijene 53 žalbe. Na kraju godine ostalo je 6 neriješenih žalbi. U drugostepenom upravnom postupku u izvještajnom periodu 74 žalbe nijesu riješene u propisanom roku. Glavni razlog za rješavanje većeg broja žalbi

po isteku zakonskog roka su nedovoljni kadrovski kapaciteti noformiranog Odjeljenja za drugostepeni upravni postupak i nadzor, kao i ogroman broj pokrenutih sudskih sporova protiv Ministarstva.

Naime, ovo Odjeljenje je u izvještajnom periodu imalo ogroman priliv predmeta, i to preko 200 aktivnih sporova koji se vode pred osnovnim sudovima u Crnoj Gori, a u kojima je Ministarstvo stranka u postupku, koji su se u najvećem dijelu odnosili na sporove koje su pokrenuli razriješeni direktori vaspitno-obrazovnih ustanova u Crnoj Gori, kandidati koji nijesu izabrani po novim konkursima za izbor direktora u vaspitno-obrazovnim ustanovama, članovi Komisija za polaganje vozačkih ispita u auto školama itd. U navedenim predmetima Odjeljenje je postupalo po zahtjevima Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa i nadležnih sudova i dostavljalo blagovremeno izjašnjenja i traženu dokumentaciju.

Takođe, u izvještajnom periodu su blagovremeno pripremljeni odgovori na tužbe i izjašnjenja, u postupcima koji se vode kod Upravnog suda, a kojih je bilo preko 30, a u kojima je Ministarstvo označeno kao stranka u postupku ili zainteresovano lice.

U postupku priznavanja inostranih obrazovnih isprava (do nivoa visokog obrazovanja) podnijeto je 5.450 zahtjeva, od čega 4.947 za srednju školu 503 za osnovnu školu, a iz prethodnog izvještajnog perioda prenijeto je neriješenih 440 zahtjeva, pa je ukupno u radu bilo 5.890 u toku 2022. godine. Riješeno i donijeto je 793 rješenja za zahtjeve iz 2021. godine i 440 rješenja za zahtjeve iz prethodnog perioda, što je ukupan broj riješenih zahtjeva 1.233 u 2022. godini. Donijeto je 75 rješenja o povraćaju taksi.

U postupku priznavanja inostranih obrazovnih isprava okolnosti koje utiču na dužinu trajanja upravnog postupka tj. njegovu efikasnost, prilikom priznavanja inostranih obrazovnih isprava za osnovno i srednje obrazovanje radi zapošljavanja, Ministarstvo je dužno da donese rješenje po zahtjevu za priznavanje isprave u roku od 30 dana od podnošenja zahtjeva. Međutim, u pojedinim predmetima taj rok je znatno duži od propisanog, iz razloga što se odgovori Ministarstva vanjskih poslova, u većini slučajeva, čekaju duže vremena, ponekad i više mjeseci.

Sprovođenje drugih nadležnosti iz djelokruga rada odjeljenja za normativno-pravne poslova

Odjeljenje za normativno-pravne poslove i harmonizaciju propisa u izvještajnom periodu dalo je saglasnosti na opšta i druga akta obrazovno-vaspitnih ustanova i to:

Saglasnosti na opšta akta:

- 434 saglasnosti na pravilnike o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta i to: osnovnih i muzičkih škola 314, predškolskih ustanova 30, srednjih, obrazovnih centara, domova učenika i studenata 90.

- 65 saglasnosti na statute odnosno odluke o izmjenama i dopunama, odnosno statuta obrazovno-vaspitnih ustanova.

- mišljenje na:

Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Zavoda za školstvo.

Ostalo:

-Rješenje o utvrđivanju minimalnog broja bodova potrebnih za upis u gimnaziju i četvorogodišnju stručnu školu za školsku 2022/2023. godinu.

Osim navedenog, Odjeljenje je dalo 132 pisana mišljenja i objašnjenja po zahtjevima fizičkih i pravnih lica u vezi s primjenom propisa iz oblasti obrazovanja, za tumačenje nivoa stručne spreme, odnosno vrsti kvalifikacija, tumačenja propisa, kao i

usmena objašnjenja i upućivanje stranaka na odgovarajući postupak i saradnja sa drugim službama i resorima u vezi s tim.

Takođe, dat je veliki broj mišljenja na nacрте i prijedloge zakona i drugih propisa, koje pripremaju druga ministarstva i organi uprave, koji su dostavljeni ovom ministarstvu na izjašnjenje.

2. OBLAST PROSVJETE

2.1. Predškolsko vaspitanje i obrazovanje

Obezbjedivanje jednakih mogućnosti za rani razvoj sve djece u Crnoj Gori kroz jačanje dostupnosti, kvaliteta i pravednosti predškolskog vaspitanja i obrazovanja strateški je cilj koji je oročen *Strategijom ranog i predškolskog vaspitanja i obrazovanja u CG (2021- 2025)* i razrađen *Akcionim planom do 2025. godine*. Povećanje obuhvata djece predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem (PVO), unapređenje i obezbjeđivanje kvaliteta u vaspitanju i obrazovanju i stvaranje mogućnosti za rani razvoj djece iz osjetljivih grupa su neophodni uslovi za ostvarivanje postavljenih ciljeva.

Obuhvat djece predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem je u 2022. godine povećan u odnosu na 2021. godinu i prema podacima MEIS sistema u javnim i privatnim predškolskim ustanovama u Crnoj Gori je upisano 24.659. djece, od čega u javnim ustanovama preko 96 %.

Usaglašen je program ***Dostupno, kvalitetno i pravično rano učenje za svu djecu u Crnoj Gori*** sa predstavnicima Kancelarije UNICEF-a u Crnoj Gori koji ima cilj povećanje obuhvata djece predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem, podršku roditeljima, kao i unapređenje mogućnosti za rani razvoj i učenje. Posebno se to odnosi na djecu iz ranjivih grupa (romska i egipćanska populacija), djecu koja žive na seoskom području.

Realizovan je program ***Uzrasno prilagođavanje režima i fleksibilniji ritam rada u javnim predškolskim ustanovama***. U prethodnom periodu obavljeno je sveobuhvatno istraživanje organizacije rada u ustanovama predškolskog vaspitanja i obrazovanja. Cilj ovog projekta je bio da se organizacija rada u vrtićima preispita u smislu boljeg prilagođavanja rada potrebama djece i njihovom razvoju u ranom uzrastu. Fokus je stavljen na vrijeme za nastavne aktivnosti i individualni rad sa djecom, razvijanje njihovih fizičkih aktivnosti i duži boravak na otvorenom. Preporučena je efikasnija organizacija dnevnog ritma: vrijeme za doručak, organizacija vaspitno-obrazovnog rada, vrijeme ručka i poslijepodnevnog odmora, kako bi se rad sa djecom učinio efikasnijim, uzrasno prilagođen i fleksibilan za svu djecu i njihove roditelje. Svaka javna ustanova izradila je svoj **akcioni plan** i oročile su aktivnosti kojim su prihvatile ponuđene preporuke izmijenjene organizacije, s akcentom na individualni rad sa djecom i boravak i organizovanje aktivnosti na otvorenom prostoru. To je rezultiralo fleksibilnijom organizacijom vaspitno-obrazovnog rada sa djecom i pomjeranje termina za ručak, čime se organizacija rada unaprijedila i stvorile pretpostavke za kvalitetniji i prilagođeniji rad u skladu s potrebama djece i njihovih roditelja.

Sprovedeno je niz aktivnosti na **jačanju svijesti javnosti o značaju uključivanja djece u predškolsko vaspitanje i obrazovanje**. Uz pomoć organizacije UNICEF-a i partnerskih organizacija (Rain Barrel Communications) od 28. marta do 2. aprila 2022. godine organizovane su dvije radionice i edukovan kadar iz javnih predškolskih ustanova o komunikaciji za promjenu stavova i praksi, angažovanju zajednice, zaposlenih u vrtićima i roditelja djece kad je u pitanju upis djece u predškolske ustanove. Na radionicama je bio prisutan 42 vaspitač i stručni saradnik.

Obuka je rezultirala jasnim uputstvima za izradu plana akcije za upis novih polaznika, na nivou svake ustanove.

Sve javne predškolske ustanove (21 ustanova) izradile su **akcioni plan za osmišljavanje kampanje za upis djece u svojim lokalnim sredinama**. U saradnji sa Kancelarijom UNICEF-a u Crnoj Gori obezbijedena je podrška svim predškolskim ustanovama za sprovođenje **kampanje upisa** za ovu školsku godinu. Ciljna grupa su bili roditelji, djeca, posebno roditelji djece RE populacije, djeca iz seoskih područja i socijalno ugroženih porodica. U Kampanju su uključeni predstavnici NVO organizacije (Romaacted, Mladi Romi), lokalna zajednica, Crveni krst, influenseri, zabavljači, mediji. Aktivnosti su se odnosile na kulturne manifestacije, radionice, ogledne časove. Dijeljeni su poster, leci, brošure, radni materijali. Planirane aktivnosti rezultirale su većim brojem upisane djece u odnosu na prethodni period. Upis je povećan za 7,15 %, posebno djece iz osjetljivih grupa (djece iz romske i egipćanske populacije), kao i djece sa seoskog područja u sjevernoj regiji Crne Gore. Da bi se predškolsko vaspitanje i obrazovanje učinilo dostupnim i djeci iz udaljenih područja, radi se na ojačavanju interaktivnih službi, posebno gdje ima uslova za njihovo otvaranje, u područnim ustanovama osnovnih škola.

Javni upis djece u sve predškolske ustanove organizovan je elektronskim putem preko portala edu.me informacionog sistema Ministarstva prosvjete od 25. maja do 15. juna 2022. godine. Upisano je ukupno (u javnim i predškolskim ustanovama) 24.659 djece, što je povećanje u odnosu na prethodnu godinu, kada je bilo upisano 23.008 djece. Povećan je i broj vaspitnih jedinica sa 180 na 184. Zaposlen je novi nastavni i medicinski kadar.

Unaprijeđena je mogućnost za rani razvoj i učenje djece iz opšte populacije sa posebnim težištem na **djecu iz ranjivih grupa: djeca romske i egipćanske populacije**. Sprovedena je obuka kadra (26 vaspitača) za rad sa RE populacijom na temu partnerstvo sa romskim i egipćanskim porodicama, u junu 2022. godine. Obavljen je terenski rad i monitoring rada u vrtićima. Stručni timovi iz 11 javnih predškolskih ustanova: „Radost“ iz Kotora, „Radmila Nedić“ iz Berana, „Eko bajka“ iz Pljevalja, „Đina Vrbica“ iz Podgorice, „Vukosava Ivanović-Mašanović“ iz Bara, „Zagorka Ivanović“ sa Cetinja, „Solidarnost“ iz Ulcinja, „Dušo Basekić“ iz Bijelog Polja, „Bambi“ iz Tivta, „Naša radost“ iz Herceg Novog i „Dragan Kovačević“ iz Nikšića tri puta su obišli teren u 2022. godini u periodu od tri mjeseca u cilju rada sa roditeljima iz romske i egipćanske zajednice na podsticanju upisa djece u vrtiće i monitoring redovnosti pohađanja. To je rezultiralo da 267 djece pohađa predškolsko vaspitanje u navedenim vrtićima, od čega 63 djece novoupisane. Najbolji uspjeh je postignut u JPU „Bambi“ u Tivtu gdje je broj upisane djece iz ove osjetljive grupe povećan za 34 djece, zatim u JPU „Radmila Nedić“ u Beranama, 21 dijete više, JPU „Dragan Kovačević“ u Nikšiću, 16 djece više. I pored napora stručnih timova, u nekim vrtićima je smanjen broj djece zbog neredovnosti dolazaka i neblagovremenog upisa nove, kao što je JPU „Đina Vrbica“ u Podgorici u kojoj se broj djece sa 100, smanjen na 87. Najbolje rezultate na planu upisa i dolaznosti djece iz ove ciljane grupe dala je intenzivna saradnja i pomoć lokalnih zajednica koja u nekim opštinama participira u prevozu djece, kao i saradnja sa nevladinim organizacijama i angažovanje saradnika u socijalnoj inkluziji.

Urađena je analiza potreba **interaktivnih službi** koje se organizuju u sredinama gdje živi manji broj domaćinstava i gde je izražena nedostupnost obuhvata djece predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem. Uključuju se djeca iz seoskih sredina i otvaraju se službe, većinom, u područnim ustanovama osnovnih škola. Obavljena je dodatna edukacija vaspitača za rad u interaktivnim službama 28, 29. i 30. juna 2022.

godine kada su obučene 24 osobe. Odrađena je detaljna analiza potreba širenja interaktivnih službi i date smjernice za unapređenje rada u smislu povećanja broja časova vaspitno-obrazovnog rada. Otvorene su nove interaktivne službe u Drezgi, Barutani i Berima u područnim ustanovama osnovnih škola, a sve tri pripadaju JPU „Ljubica Popović“ iz Podgorice. U Grbavcima je inicijalno predviđeno otvaranje interaktivne službe, ali na insistiranje roditelja, radi se na formiranju vaspitne jedinice. U JPU „Dušo Basekić“ otvorena je jedna interaktivna služba Bistrica u prostorijama JU Osnovna škola „Vuk Karadžić“. Za sada je tu upisano 16 djece i već funkcioniše svaki dan po 4 sata, a sljedeće godine će prerasti u vaspitnu jedinicu.

Saradnja sa roditeljima posebno je organizovana kroz nastavak programa „**Brižne porodice**“ koji se realizuje sa UNICEF-om, odnosno EU, Ministarstvom zdravlja i NVO „Roditelji. Nastavljena je edukacija novih facilitatora (24 osobe) i uključeno je 385 roditelja u 11 javnih predškolskih ustanova: JPU „Đina Vrbica“ i JPU Ljubica Popović“ iz Podgorice, JPU „Dragan Kovačević“, Nikšić, JPU „Dušo Basekić“, Bijelo Polje, JPU „Radmila Nedić“, Berane, JPU „Eko bajka“, Pljevlja, JPU „Dječiji vrtić“, Plav, JPU „Irena Radović“, Danilovgrad, JPU „Solidarnost“, Ulcinj, JPU „Zagorka Ivanović“, Cetinje i JPU „Radost“, Kotor. Zadovoljstvo roditelja programom je vrlo izraženo i, prema anketi, oni smatraju da su stekli korisne vještine roditeljstva – više se igraju sa svojom djecom i ne primjenjuju fizičku kaznu, a ponašanje njihove djece se poboljšalo.

Centri izvrsnosti organizovani su u JPU „Dušo Basekić“, Bijelo Polje, JPU „Eko bajka“, Pljevlja, JPU „Đina Vrbica“, Podgorica i JPU „Vukosava Ivanović-Mašanović“ u Baru. U JPU „Dušo Basekić“ tim uključen u ove aktivnosti osmislio je program fizičkih aktivnosti sa djecom, posebno razvijajući biciklizam i sve dobrobiti koje ova aktivnost donosi. U JPU „Eko bajka“ u Pljevljima aktivnosti su bile usmjerene na zdrave slilove života kod djece, zdravu životnu sredinu i značaj biljnog svijeta koji utiče na zdravlje ljudi. U JPU „Đina Vrbica“ u Podgorici aktivnosti su usmjerili na podsticanje psihofizičkog razvoja djece kroz dramsku igru i imitaciju i mogućnost primjene dramskih i scenskih tehnika u radu sa djecom. Organizove su radionice za edukaciju vaspitača u ovim vrtićima, uključeni su roditelji i lokalna sredina i podijeljeno je znanje sa drugim javnim ustanovama u okruženju. Centralna aktivnost organizovana je 4. jula 2022. godine u Bijelom Polju gdje je za 60 učesnika iz svih crnogorskih javnih predškolskih ustanova održan **Sajam centara izvrsnosti** i gdje su prezentovane sve dotadašnje aktivnosti i predloženi dalji koraci. Centri izvrsnosti mogu da postanu primjeri dobre prakse koji će, uz osmišljavanje postojećih i dodatnih metoda, širiti znanje i postati rasadnik novih ideja u službi unapređenja ranog učenja.

Otvoren vrtić u Podgorici u Bloku VI, 26. maja 2022. godine. Nova zgrada predškolske ustanove izgrađena je iz kredita Razvojne banke Savjeta Evrope (CEB) uz učešće lokalne sredine, odnosno države Crne Gore. Za smještaj 215 djece namijenjena je površina od 6.990 m² od čega 1.512 m² funkcionalnog prostora sa svim sardžajima za boravak i učenje djece jasličnog i vrtićkog uzrasta. Objekat je završen u aprilu 2022. godine, a prvi mališani su primljeni u septembru 2022. godine.

Vaspitna jedinica „Dječija radost“ u Tuzima, JPU „Đina Vrbica“, Podgorica promijenila je svoj status u oktobru 2022. godine. Vlada CG je donijela odluku da preraste u **Javnu predškolsku ustanovu „Majka Tereza“**. U ovu predškolsku ustanovu upisano je 284 djece jaslenog i vrtićkog uzrasta.

Licencirana je Vaspitna jedinica „Bubamara“ Javne predškolske ustanove „Vukosava Ivanović-Mašanović“ u Baru, u koju su upisana djeca u tri vaspitne grupe jasličnog uzrasta.

Licencirane su nove **privatne predškolske ustanove „Nebo Diznilenda“, „Nova kućica“ i „Mandarina i Papagaj” u Podgorici.**

Preporuke:

- Nastaviti s kampanjama upisa djece na lokalnom nivou u saradnji sa lokalnim vlastima i nevladinim sektorom. Kampanje organizovati za svu djecu sa posebnim fokusom na djecu iz najosjetljivijih grupa (djeca romske i egipćanske nacionalnosti);
- Širiti mrežu interaktivnih službi sa boljom definisanošću njihovog rada i uloge u obuhvatu djece predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem sa seoskog područja;
- Nastaviti projekte u cilju edukacije i saradnje sa roditeljima na ojačavanju svijesti i vještina za rani razvoj djece uzrasta od rođenja do polaska u školu.

2.2. Osnovno obrazovanje i vaspitanje

Integracija djece iz Ukrajine u obrazovni sistem Crne Gore

Obrazovanje i vaspitanje u crnogorskom obrazovnom sistemu, između ostalog, ima za cilj da: obezbijedi mogućnost za svestrani razvoj pojedinca, bez obzira na bilo koje lično svojstvo, omogući postizanje međunarodno uporedivog nivoa znanja, vještina i kompetencija; razvije svijest, potrebu i sposobnost za očuvanje i unapređenje ljudskih prava i dr. Dakle, svoj djeci iz Ukrajine neophodno je osigurati pristup obrazovanju od školske 2022/2023. godine, ukoliko već nijesu uključena u vaspitno-obrazovni proces.

U avgustu 2022. godine svim ustanovama Ministarstvo prosvjete uputilo je dopis koji se odnosio na preporuku za pružanje dodatne podrške djeci i roditeljima iz Ukrajine u cilju njihove potpune uključenosti u vaspitno-obrazovni sistem Crne Gore. Takođe, preporučeno je da ustanove formiraju timove za podršku integraciji djece iz Ukrajine koji saraduju sa roditeljima/starateljima i učenicima.

U saradnji s UNICEF-om realizuje se Program: Podrška uključivanju djece iz Ukrajine u obrazovni sistem Crne Gore.

U saradnji sa Zavodom za školstvo uspostavljeni su timovi za podršku uključivanju djece iz Ukrajine u obrazovni proces i izrađene Smjernice za njihov rad. Ministarstvo je osmislilo Plan za učenje i podršku, koji je dostavljen ustanovama.

Osnovnim školama koje su se obratile, Ministarstvo je izdalo saglasnost za povećanje broja upisane djece, odnosno broja formiranih odjeljenja zbog upisa djece iz Ukrajine.

Realizuje sa podrška učenja crnogorskog jezika prema javno važećem predmetnom programu.

2.3. Inkluzivno obrazovanje

S direktorima svih osnovnih škola sprovedeno savjetovanje na temu inkluzivno obrazovanje, organizacija asistencije u nastavi. Razvijen je model za uključivanje inkluzivnih mjera i aktivnosti u godišnje školske planove na osnovu primjene Indeksa za inkluzivnost. Sprovedeno je savjetovanje i priprema škola 17. juna 2022. godine sve osnovne i srednje škole za Indeks za inkluziju. Urađen je model pristupačnog formata.

Realizovano je savjetovanje za IT koordinateure svih škola (17. juna 2022) sa ciljem da online sadržaje i radni materijal izrađuju na pristupačan način. Sprovedena

je analize potreba, mogućnosti i opcija za dodatnu stručnu podršku za djecu iz vrtića i osnovnih škola u centrima za dnevni boravak, urađene smjernice za organizovanje podrške

Dodatna stručna podrška se sprovodi u 11 opština: Podgorica, Golubovci, Nikšić, Ulcinj, Cetinje, Tivat, Kotor, Bijelo Polje, Rožaje, Berane, Pljevlja. Organizovana je obuka za centre za dnevni boravak na temu „Rana intervencija, intenzivna interakcija, asistivna tehnologija“ u RC „Kotor“, 2-3. jun 2022. Sprovedeno savjetovanje za predstavnike komisija za usmjeravanje, centre za socijalni rad iz istih opština koje su uključene u program dodatne stručne podrške. Sproveli savjetodavnu obuku za profesionalce iz zdravstva (pedijatri, patronažne sestre) za ranu intervenciju u prostorijama RC „1. jun“, 4. jula 2022. godine. Urađena je evaluacija obrazaca za JPU, JU OŠ, JU SŠ, JU RC, kao i revidirani obrasci. Prikupljena su mišljenja ZzŠ i CSO da bi se materijal pripremio za usvajanje na Nacionalnom savjetu za obrazovanje. Radi se na ispunjenju elemenata pristupačnosti. Rađeno na promociji zapošljavanja učenika sa smetnjama u razvoju – razvijani školski programi promocije. Rađeni su tekstovi za promociju inkluzivnog obrazovanja i promociju zapošljavanja. Realizovan Dan inkluzije 14. oktobar u saradnji sa Savjetom Evrope.

Rađeno je na inovativnim praksama – sa ETF i PMF i Zavodom za školstvo otpočeli izradu platformi i didaktičkih sredstava prilagođenih učenicima sa smetnjama u razvoju. Prethodila je analiza potreba škola, situacija nepoželjnog ponašanja na koje didaktička sredstva i aplikacija treba da odgovore. Posebno je rađeno na informisanju javnosti kroz česta gostovanja i tekstove u štampanim medijima. Koordinirana je resursna podrška, učešće u izradi i predložen model intersektorske rane intervencije.

Radili na prevenciji nasilja: kroz tematske sastanke sa direktorima obrazovno-vaspitnih ustanova (oktobar 2022), kroz savjetovanja sa Zavodom za školstvo (novembar 2022). Stalno informisali javnost o preventivnim mjerama.

- Analizirali MEIS u pogledu pojave nasilja – u skladu s tim sprovedli izbor škola, programa obuke za intervencije i realizovali online obuke preko Teams platforme realizovane su u decembru 2022. Realizuje se Program podrške za učenike iz Ukrajine: Urađena Analiza podataka i potreba i priprema modela za uključivanje djece u obrazovni sistem, Pružena stručna podrška u kreiranju informatora za roditelje o procedurama upisa u predškolske ustanove, osnovne i srednje škole, urađen dizajn i štampanje informatora za roditelje, omogućena stručna podrška u pripremi analize pravne regulative za upis djece u predškolskim, osnovnim i srednjim školama, kao i podrška u pripremi analize dodatnih stanja rizika i preporuke za postupanje u prepoznatim rizicima (smetnje i teškoće u razvoju itd.).

Izrađen protokol za obrazovne ustanove o upisu i modelima podrške za djecu iz drugih država u predškolskim, osnovnim i srednjim školama, online kurs za obrazovne ustanove o proceduri upisa i modelima podrške za djecu iz drugih država u predškolskim, osnovnim i srednjim školama. Urađena je analiza potreba za opremanjem namještajem objekata za proširenje kapaciteta i za opremanjem didaktičkim materijalima/nastavnim sredstvima. Urađena je nadogradnja informacionog sistema za praćenje podataka u i izvan sistema. Realizovano je savjetovanje timova za podršku kroz angažman ukrajinskih pedagoških radnika kao suportativnih saradnika, i angažman specijalnog nastavnika. Primijenjen paket psiholoških radionica "Osnaži se".

Izazovi i preporuke za dalje:

- Promocija inkluzije

- Koordinacija i komunikacija
- Resursna podrška
- Jačanje individualizovanog pristupa i podrške
- Snaženje stavova
- Jačanje dostupnosti i pristupačnosti
- Praćenje preventivnih mehanizama

2.4. Manjinski narodi i druge manjinske nacionalne zajednice – obrazovanje na albanskom jeziku

Dvojezična nastava – na crnogorskom i albanskom jeziku organizuje se na svim nivoima:

Predškolsko obrazovanje: JPU „Dječji vrtić“ u Plavu, JPU „Đina Vrbica“ u Tuzima, JPU „Vukosava Ivanović-Mašanović“ u Baru i JPU „Solidarnost“ u Ulcinju. Ukupno u predškolskom vaspitanju ima 503 djece (M 280 - Ž 223).

Osnovno obrazovanje i vaspitanje: u Ulcinju – JU OŠ „Maršal Tito“, JU OŠ „Marko Nucleović“ i JU OŠ „Boško Strugar“; u Tuzima – JU OŠ „Mahmut Lekić“; u Plavu – JU OŠ „Hajro Šahmanović“ i u Gusinju – JU OŠ „Džafer Nikočević“.

Školske 2022/2023. godine u osnovnom obrazovanju ima 2.599 učenika/ca (M 1.329 - Ž 1.270).

Srednje obrazovanje: Tuzi – JU Srednja mješovita škola „25. maj“, Ulcinj – JU Srednja mješovita škola „Bratstvo jedinstvo“ i Plav – JU Srednja mješovita škola „Bećo Bašić“. Školske 2022/2023. godine u srednjem obrazovanju ukupno ima 885 učenika/ca (M 446 - Ž 439).

U muzičkim školama sa nastavom na albanskom jeziku ima 203 učenika/ca (M 69 – Ž 134), koji pohađaju JU Osnovna muzička škola u Ulcinju i Područnu ustanovu JU Osnovna muzička škola „Vasa Pavić“ u Tuzima.

U akademskoj 2022/2023. godini na Program za učitelje na albanskom jeziku upisano je 67 studenata/kinja. I za ovu akademsku godinu, Ministarstvo je opredijelilo 10 stipendija za studente/kinje, koji se obrazuju za deficitarna zanimanja za nastavu na albanskom jeziku.

Nastava na albanskom jeziku

Na albanskom jeziku nastava se odvija u 6 osnovnih škola: JU OŠ „Đerđ Kastrioti Skenderbeg“ u Baru; JU OŠ „29. novembar“, JU OŠ „Jedinstvo“ i JU OŠ „Đerđ Kastrioti Skenderbeg“ u Tuzima; JU OŠ „Bedri Elezaga“ u Ulcinju, i JU OŠ „Daciće“ u Rožajama.

Obrazovanje RE populacije

Promocija - Ministarstvo prosvjete i ove godine, u saradnji sa Ministarstvom pravde, Zavodom za školstvo, Ministarstvom ljudskih i manjinskih prava, Nacionalnim romskim savjetom i nevladinim organizacijama koje se bave pitanjima pripadnika romske i egipćanske zajednice, od 22. do 28. marta promovisalo je upis u predškolsko vaspitanje i obrazovanje, prvi razred osnovne škole i srednje škole u Podgorici, Nikšiću, Beranama i Tivtu. Ove četiri opštine posjetio je tim sastavljen od predstavnika navedenih institucija i nevladinih organizacija koji su razgovarali s roditeljima i djecom doraslom za upis u predškolsko vaspitanje i u prvi razred osnovne škole, sa ciljem da im se ukaže na obavezu i značaj osnovnog obrazovanja. Oni su takođe, razgovarali i

sa učenicima devetog razreda osnovne škole kako bi ih podstakli na upis u srednje škole. Ideja kampanje je podizanje svijesti roditelja o važnosti njihove podrške djeci na putu obrazovanja. Zajednička poruka svih koji su se obratili bila je da je škola najbolji put uspjeha svakog pojedinca, porodice i zajednice.

Dodijeljeni su flajeri na crnogorskom, romskom i albanskom jeziku u cilju informisanja roditelja o mogućnostima upisa RE djece u predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje ove školske godine. Naglašeno je da, ukoliko roditelji nemaju mogućnosti da upišu djecu elektronskim putem, mogu da se obrate obrazovnoj ustanovi, koja će pružiti pomoć pri upisu, a takođe i saradnici u socijalnoj inkluziji.

U predškolskom vaspitanju i obrazovanju, školske 2022/2023. godine, ukupno ima 202 RE djece (M 92 - Ž 110). U osnovnim školama tokom školske 2022/2023. godine, od I do IX razreda ima 1.833 osnovaca RE populacije (M 950 - Ž 883).

U srednje škole školske 2022/2023. godine upisano je 214 srednjoškolaca/ki (M 122 - Ž 92).

Na konkurs za dodjelu stipendija prijavilo se 14 studenta/kinja RE zajednice.

Prevoz - Obezbijeđen je besplatan prevoz za oko 600 učenika/ca osnovnih škola RE populacije u Podgorici, Nikšiću, Beranama i na Cetinju.

Saradnici (medijatori) - Nastavilo se s angažovanjem saradnika/ca (medijatora) u socijalnoj inkluziji RE u obrazovanju, shodno normativu. Ova praksa se pokazala kao izuzetno korisna za obuhvat djece RE populacije sistemom obrazovanja, kao i za smanjenje drop-outa.

Angažovano je preko 20 saradnika (medijatora) u osnovnim školama: u Podgorici, Nikšiću, Baru, Beranama, Ulcinju, Herceg Novom i Tivtu.

Od 10. juna do 3. jula 2022. godine organizovana je obuka za saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u obrazovanju, u kome su posebno bili ohrabreni pripadnici/ce romske i egipćanske zajednice da se prijave na ovaj poziv.

Od ukupno 23 prijavljenih kandidata, obuku je pohađalo 19 kandidata pripadnika RE zajednice, koji su stekli zvanje saradnik u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u obrazovanju.

Program obrazovanja za osposobljavanje za zanimanje organizator/ka socijalne inkluzije Roma i Egipćana u obrazovanju, iniciralo je i finansiralo Ministarstvo prosvjete.

Stipendije - U skladu s mjerom broj 5.8 i mjerom 5.11 iz Akcionog plana za sprovođenje Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2021-2025, Ministarstvo prosvjete je raspisalo Konkurs za školsku i akademsku 2022/2023. godinu za dodjelu stipendija srednjoškolcima/kama, studentima/kinjama romske i egipćanske zajednice. Konkurs je objavljen 1. septembra i trajao do 17. oktobra 2022. godine.

Studentski domovi – Dom u okviru svojih smještajnih kapaciteta namjenski opredjeljuje do 5% kapaciteta za smještaj studenata s invaliditetom, studenata RE populacije i korisnicima materijalnog obezbjeđenja.

Prema povratnim informacijama koje smo dobili od studentskih domova, trenutno besplatan smještaj koriste dva studenta/kinje pripadnosti RE zajednici.

2.5. Srednje opšte obrazovanje (gimnazije) i stručno obrazovanje

Radi usaglašavanja politike upisa u srednje škole u skladu sa potrebama tržišta rada, u mjeri mogućeg, urađena je analiza ponude, tražnje i zapošljavanja na tržištu rada u Crnoj Gori po opštinama i kvalifikacijama, analiza kretanja broja učenika u osnovnoj školi po opštinama kao i analiza upisa učenika u srednje škole u prethodnoj školskoj godini. Imajući u vidu analizu i predloge škola za upis u prvi razred srednje

škole, pripremljeni su i objavljeni Konkurs za upis učenika u prvi razred srednje škole za školsku 2022/2023. godinu (junski upisni rok), kao i Naknadni konkurs za upis učenika u prvi razred srednje škole za školsku 2022/2023. godinu (avgustovski upisni rok).

U prvi razred srednjih škola upisano je 7.097 učenika, od toga u programe gimnazije 1.983 učenika, u programe stručnih škola u trajanju od tri godine upisano je 1.478 učenika i u programe stručnih škola u trajanju od četiri godine, uključujući i programe iz oblasti muzičke i likovne umjetnosti, upisano je 5.619 učenika. Ukupan broj učenika u srednjim školama u školskoj 2022/2023. godini je 24.970, od čega 7.797 učenika pohađa programe gimnazije, 17.173 učenika pohađa programe stručnog obrazovanja. Broj državnih srednjih škola u kojima se realizuje srednje obrazovanje je 51.

U sklopu aktivnosti oko upisa učenika u srednje škole, u saradnji sa Centrom za stručno obrazovanje, organizovana je promocija upisa u stručne škole. Urađen je flajer koji je odštampan u 10.000 primjeraka sa QR kodom kod koji vodi do foldera u kojem učenici, roditelji i ostali zainteresovani mogu pronaći korisne informacije o obrazovnim programima koji su u ponudi u srednjim stručnim školama iz svih sektora, video zapise koji su snimljeni u okviru IPA projekta „Razvoj kvalifikacija stručnog obrazovanja u skladu sa potrebama tržišta rada“, u kojima učenici stručnih škola predstavljaju različite obrazovne programe i sl. Flajer je podijeljen osnovnim školama, snimljen je spot koji se prikazuje u udarnim terminima na televizijama sa nacionalnom pokrivenošću i lokalnim televizijama. Oko 2.000 primjeraka distribuirano je kroz dnevne novine.

Upis u srednje škole sproveden je elektronski i za školsku 2022/2023. godinu. Učenici su svakog dana bili u mogućnosti da vide svoje mjesto na bodovnoj listi i promijene obrazovni program, ukoliko su ispod broja učenika koji je planiran upisom.

Nastavljen je upis učenika u dualni oblik obrazovanja. Individualne ugovore o obrazovanju potpisalo je 116 učenika prvog razreda.

Kako bi se omogućilo odraslima koji žele da nastave obrazovanje po programima koje traži tržište rada, objavljen je i Konkurs za upis vanrednih učenika u prvi razred srednje škole u školskoj 2022/2023. godini.

Državna komisija za maturalni i stručni ispit održala je 16 sjednica na kojima je razmatrala materijale iz nadležnosti, propisanih Zakonom o gimnaziji i Zakonom o stručnom obrazovanju. Realizovani su eksterni maturalni i stručni ispiti na kojima su učenici umjesto četiri, polagali tri ispita u okviru mature. Maturalni ispit u junskom roku polagao je 2.013 učenik, stručni ispit 3.384 učenika. Na albanskom jeziku maturu je polagalo 195 učenika.

Državne komisije za sve predmete mature i stručnu teoriju koji se polažu na maturalnom i stručnom ispitu koje su pripremile 24 testa za opšteobrazovne predmete u gimnaziji i opšteobrazovne predmete koji se polažu u stručnoj školi kao i 16 testova sa stručnu teoriju jer su učenici koji su školske 2018/2019. upisali nove programe stručnih škola polagali stručnu teoriju putem testa, u skladu sa Zakonom o stručnom obrazovanju. Komisije su pripremale različiti broj testova, u zavisnosti od broja prijavljenih učenika za ispite – od dva do šest testova. Ukupno je pripremljeno 130 različitih testova. Za dvanaest nastavnih predmeta i stručne teorije testovi su prevedeni na albanski jezik.

Test iz stručne teorije na eksternom stručnom ispitu polagali su učenici koji se obrazuju po obrazovnim programima: Arhitektonski tehničar, Brodomašinski tehničar, Ekonomski tehničar, Elektrotehničar elektronike, Elektrotehničar elektronskih komunikacija, Elektrotehničar energetike, Elektrotehničar računarskih sistema i mreža, Elektrotehničar za razvoj veb i mobilnih aplikacija, Gastronom, Nautički tehničar,

Pravno-administrativni tehničar, Prehrambeni tehničar, Restorater, Tehničar mehatronike, Modni dizajner i Tehničar prodaje.

Pripremljen je Nacionalni implementacioni plan razvoja stručnog obrazovanja do 2025. godine koji predstavlja monitoring ostvarenosti ciljeva i prioriteta Osnabrik deklaracije i Preporuka Savjeta Evrope o stručnom obrazovanju i u skladu je sa Strategijom razvoja stručnog obrazovanja u Crnoj Gori. Nacionalni implementacioni plan je dostavljen Evropskoj komisiji.

Crna Gora se uključila u pripremu izvještaja za Torino proces sa fokusom na indikatore performansi sistema i cjeloživotno učenje.

Crna Gora se uključila u regionalni projekat - Poboljšanje kvaliteta učenja utemeljenog na radu kroz jačanje uloge organizatora praktičnog obrazovanja u kome učestvuju i Republika Srbija i Bosna i Hercegovina. Projekat podržava Austrijska agencija za obrazovanje i internacionalizaciju OEAD. U okviru projekta održane su tri radionice na kojima su učestvovali nastavnici praktične nastave, organizatori praktičnog obrazovanja i direktori škola. Na radionicama su razmatrane procedure organizacije praktične nastave u školskom i dualnom obliku i komunikacija škole i poslodavca. Rezultat radionica i projekta je priprema Priručnika za organizatore praktičnog obrazovanja sa standardizovanim procedurama koje obezbjeđuju kvalitet organizacije i realizacije praktičnog obrazovanja u školskom i dualnom obliku.

Ministarstvo prosvjete i Centar za stručno obrazovanje, uz podršku ETF-a su bili domaćini Ekspertske posjete članova Foruma ETF-a (European Training Foundation, Torino) za obezbjeđenje kvaliteta u stručnom obrazovanju koja se odnosi na „Metodologiju za eksternu evaluaciju u Crnoj Gori sa akcentom na srednje stručne škole“, na kome učestvuje oko 30 stručnjaka iz oblasti obezbjeđenja kvaliteta u stručnom obrazovanju iz država kandidata za članstvo u EU, zemalja Mediterana i sa Bliskog Istoka.

U saradnji Ministarstva prosvjete sa Austrijskom agencijom za obrazovanje i internacionalizaciju (OeAD), Centra za stručno obrazovanje i Privredne komore Crne Gore, održana konferencija o dualnom obrazovanju pod nazivom “Javno-privatno partnerstvo za kvalitetno stručno obrazovanje”. Konferencija je okupila veliki broj značajnih partnera iz zemlje i inostranstva i ukazala na značaj javno-privatnog partnerstva za kvalitetnije stručno obrazovanje. Konferenciji su prisustvovali predstavnici Ambasade Austrije u Crnoj Gori, Privredne komore Srbije, Privredne komore Austrije, Agencije IBW Austrija - istraživanje i razvoj u stručnom obrazovanju, Regionalnog Challenge Fond-a, predstavnici kompanija: Elektroprivreda Crne Gore, Rudnik uglja, ICT Cortex, Regent Porto Montenegro, Crnogorski elektroprenosni sistem - CGES, Crnogoraput, Montecargo, Fiat Iveco, Sincommerce, Termosistem, Ramel, Kuća mode i ljepote “Zoran”, Mljekara Srna, Domaća trgovina, Hemera, Hasanaga company Nobel, Kalaba company, Knauf i Tangenta. Konferenciji su prisustvovali i predstavnici Skupštine Crne Gore, Unije poslodavaca Crne Gore, Zanatske komore Crne Gore, Saveza sindikata Crne Gore, Unije slobodnih sindikata Crne Gore, Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva Podgorica, Ispitnog centra Crne Gore i Elektrotehničkog fakulteta UCG, prisustvovali; predstavnici stručnih i mješovitih škola iz Berana, Bijelog Polja, Budve, Herceg Novog, Nikšića, Pljevalja, Podgorice, Tivta, Tuzi i Ulcinja kao i predstavnici Centra za stručno obrazovanje, Privredne komore Crne Gore i Ministarstva prosvjete. Konferenciji su prisustvovali i učenici stručnih škola koji su imali priliku da iznesu svoja iskustva u realizaciji praktične nastave u školskom i dualnom obliku, kao i u procesu mobilnosti koji je podrazumijevao učenje kroz rad u kompanijama u više evropskih zemalja.

Pripremljena su, u saradnji sa partnerima, i na predlog sektorskih komisija, usvojeni na Savjetu za kvalifikacije 33 standarda stručnih kvalifikacija iz sektora Inženjerstvo i proizvodne tehnologije (11), sektora Saobraćaj i komunikacije (7), Zdravstvo i socijalna zaštita (4), Rudarstvo, metalurgija i hemijska industrija (10) i Turizam, trgovina i ugostiteljstvo (1). Ovi standardi osnov su za programe za izradu kvalifikacija nivoa obrazovanja i obrazovnih programa, kao i za pripremu ispitnih kataloga za sticanje nacionalne stručne kvalifikacije.

2.6. Obrazovanje odraslih

U 2022. godini u Direkciji za cjeloživotno obrazovanje urađeno je **licenciranje jedne auto škole, i otpočelo je licenciranje 64 auto škole** u skladu sa Zakonom o bezbjednosti saobraćaja na putevima i Pravilnikom o bližim uslovima koje treba da ispunjava auto škola u pogledu prostora, nastavnih sredstava, vozila i kadra i minimalnim uslovima koje treba da ispunjava vozilo za obuku kandidata za vozača. Formirane su Komisije za utvrđivanje ispunjenosti uslova auto škola, i do kraja 2022. godine običi će se auto škole na teritoriji opština Nikšić, Kolašin, Mojkovac, Bijelo Polje, Berane, Plav, Rožaje, Bar i Ulcinj. Ostatak auto škola će se običi i utvrditi ispunjenost uslova u toku januara 2023. godine.

Takođe, u 2022. godini urađene su **izmjene i dopune Pravilnika o bližem načinu organizovanja i sprovođenja polaganja vozačkog ispita**, u dijelu koji se odnosi na dužinu trajanja vozačkog ispita koji se sprovodi na javnom putu. Ova izmjena člana je bila inicirana od strane Njemačke Ambasade, u cilju priznavanja naših vozačkih dozvola u inostranstvu. Pored ovih izmjena, urađena je **izmjena i dopuna Pravilnika o bližim uslovima koje treba da ispunjava auto škola u pogledu prostora, nastavnih sredstava, vozila i kadra i minimalnim uslovima koje treba da ispunjava vozilo za obuku kandidata za vozača** u dijelu dozvoljenog odstupanja tehničkih karakteristika vozila u odnosu na dimenzije propisane Pravilnikom.

Pripremljeni su **testovi za polaganje vozačkog ispita**. U saradnji s Ispitnim centrom radi se na finalnom dizajnu testova tako da će oni biti gotovi do kraja ove godine. Testovi su prevedeni na engleski i albanski jezik, recenziju testova je uradio Mašinski fakultet, a upotreba testova je planirana da počne od prvog polaganja u 2023. godini.

Održan je sastanak sa predstavnicima Ministarstva prosvjete u Komisijama za polaganje vozačkog ispita, a u drugoj polovini godine sastanak sa svim članovima Komisija za polaganje vozačkog ispita u cilju isklađivanja načina organizacije vozačkog ispita. Pored toga, održan je i sastanak sa predstavnicima Uprave policije u cilju poboljšanja kontrole rada auto škola i kvaliteta vozačkog ispita. Takođe, u novembru je održan sastanak sa predstavnicima Uprave za inspeksijske poslove kako bi inicirali da se u narednoj godini izvrši kontrola auto škola iz dijela koji je u nadležnosti ovog organa. Sa predstavnicima Centra za stručno obrazovanje predstavnici Direkcije su imali sastanak kako bi se pokušalo pronaći rješenje problema u pogledu neusklađenosti određenih Zakona kojima se reguliše rad ovlašćenih ispitivača.

U toku druge polovine 2022. godine, zapošljeni u direkciji su imali nekoliko medijskih nastupa u cilju upoznavanja javnosti i auto škola sa izmjenama koje su planirane u ovoj oblasti.

U oblasti obrazovanja odraslih, licencirano je šest novih ustanova za obrazovanje odraslih, i jedna ustanova je licencirana za nove programe. Ustanove su licencirane za programe iz oblasti jezika, prava, usluga i saobraćaja. Izdato je 28 licenci

za rad ispitivača u postupku sticanja stručne kvalifikacije i to za agencijske službenike, asistente u nastavi, profesionalne ronioce, računovodstvene tehničare, recepcionere i turističke vodiče.

Usvojen je Godišnji plan obrazovanja odraslih za 2022. godinu i Izvještaj o realizovanim aktivnostima iz plana obrazovanja odraslih za 2022. godinu na predlog Centra za stručno obrazovanje.

Formiran je registar licenciranih ustanova obrazovanja odraslih, registar licenciranih ispitivača i registar auto škola koji se redovno ažuriraju.

Predstavnici Direkcije učestvovali su u pripremi Plana implementacije „Garancija za mlade“ u organizaciji Ministarstva rada i socijalnog staranja, kao i u izradi Programa finansijske edukacije čiji je nosilac Centralna banka Crne Gore.

Obrazovanje odraslih će se fokusirati na:

- poboljšanje obrazovne ponude
- dostupnost cjeloživotnog učenja
- vrednovanje neformalno i informalno stečenog znanja.

2.7. Državna nagrada „Oktoih“

Nagrada „Oktoih“, najveće crnogorsko priznanje u oblasti obrazovanja i vaspitanja, kao i učeničkog i studentskog standarda za 2022. godinu dodijeljena je Martinu Čalasanu, docentu na Elektrotehničkom fakultetu, Univerzitet Crne Gore, Podgorica; Svetlani Varagić, nastavnici hemije u JU Gimnazija „Slobodan Škerović“, Podgorica i Milici Vojinović, nastavnici ekonomske grupe predmete u JU Srednja ekonomska škola „Mirko Vešović“, Podgorica.

2.8. Nacionalni savjet za obrazovanje

Vlada Crne Gore je na sjednici od 17. juna 2022. godine donijela Odluku o osnivanju Nacionalnog savjeta za obrazovanje u četvrtom sazivu.

U 2022. godini održane su četiri sjednice Nacionalnog savjeta za obrazovanje. Usvojeni su sljedeći dokumenti/akta/udžbenici:

Udžbenici i nastavna sredstva: Programiranje primjenom mikrobit uređaja, priručnika za nastavnike za V, VI, VII i VIII razred osnovne škole; Govorimo crnogorski za strance, nivo B1, udžbenik, radna sveska, priručnik za nastavnike i tekstvovi za CD; Francuski jezik Nouvrau Pixel 1, udžbenik za VI razred osnovne škole; Francuski jezik Nouvrau Pixel 1, radna sveska za VI razred osnovne škole; Francuski jezik Nouvrau Pixel 1, udžbenik za VII razred osnovne škole; Francuski jezik Nouvrau Pixel 1, radna sveska za VII razred osnovne škole; Francuski jezik Nouvrau Pixel 2, udžbenik za VII razred osnovne škole; Francuski jezik Nouvrau Pixel 2, radna sveska za VII razred osnovne škole; Francuski jezik Nouvrau Pixel 2, udžbenik za VIII razred osnovne škole; Francuski jezik Nouvrau Pixel 2, radna sveska za VIII razred osnovne škole; Francuski jezik Nouvrau Pixel 3, udžbenik za IX razred osnovne škole; Francuski jezik Nouvrau Pixel 3, radna sveska za IX razred osnovne škole; Francuski jezik La classe A2, udžbenik za I i II razred gimnazije i srednje stručne škole; Francuski jezik La classe A2, radna sveska za I i II razred gimnazije i srednje stručne škole; Francuski jezik La classe B1, udžbenik za III i IV razred gimnazije i srednje stručne škole; Francuski jezik La classe B1, radna sveska za III i IV razred gimnazije i srednje stručne škole; Francuski jezik La classe A1, udžbenik za I i II razred izborne nastave u gimnaziji i srednjoj stručnoj školi; Francuski jezik La classe A1, radna sveska za I i II razred izborne nastave u gimnaziji i srednjoj stručnoj školi; Francuski jezik La classe A2,

udžbenik za III i IV razred izborne nastave u gimnaziji i srednjoj stručnoj školi; Francuski jezik La classe A2, radna sveska za III i IV razred izborne nastave u gimnaziji i srednjoj stručnoj školi; Harmonija sa harmonskom analizom II i III za drugi i treći razred srednje stručne škole; Solfeđo I i II za prvi i drugi razred srednje muzičke škole; Sociologija II ili III za drugi i treći razred srednje stručne škole; Radno pravo II za drugi razred srednje stručne škole; Radno pravo III za treći razred srednje stručne škole; Hemijski račun I za prvi razred srednje stručne škole; Uvod u energetiku I za prvi razred srednje stručne škole; Priručnik za rad vaspitača s djecom jasenog uzrasta – priručnik za vaspitače; Govorimo crnogorski (za strance), nivo B2 – udžbenik, radna sveska, priručnik za nastavnike, tekstovi za CD; Activate – Games for Learning American English – interaktivni edukativni material za engleski jezik u osnovnim i srednjim školama; Nejmački jezik – 6-9 razred osnovne škole – udžbenik i radna sveska za VI, VII, VII i IX razred osnovne škole; Njemački jezik I-IV razred gimnazije i srednjih stručnih škola – udžbenik za I, II, III i IV razred gimnazije i srednje stručne škole.

Obrazovni programi za srednje stručno obrazovanje: Operater štampe i grafičke dorade, nivo III; Grafički tehničar, nivo IV1; Obrađivač plemenitih metala i legura, nivo III; Tehničar metalurgije, nivo IV1; Konobar, nivo III; Restorater, nivo IV1; CNC operater, nivo III; Obrađivač metala rezanjem na konvencionalnim mašinama, nivo III; Tehničar za dizajn i kompjutersko konstruisanje u mašinstvu, nivo IV1; Tehničar za konvencionalne i CNC tehnologije mašinske obrade, nivo IV1.

Program obrazovanja za sticanje stručnih kvalifikacija Serviser/Serviserka računara, Priprema za roditeljstvo i prvi koraci, Razvoj digitalne ključne kompetencije, Primjena digitalnih alata u nastavi sa odraslim polaznicima.

Odobreni su udžbenici i nastavna sredstava za školsku 2022/2023. godinu.

Donijet je predmetni program Medijska pismenost kao izborni predmet za VII ili VIII ili IX razred osnovne škole, kao i program za predškolsko vaspitanje i obrazovanje. Takođe, donijet je Katalog stručnog usavršavanja nastavnika za 2022/2023. i 2023/2024. godinu za predškolsko vaspitanje i obrazovanje, osnovno obrazovanje i vaspitanje i opšte srednje obrazovanje.

3. OBLAST VISOKOG OBRAZOVANJA

Skupština je donijela Zakon o izmjeni Zakona o visokom obrazovanju („Službeni list CG“, broj 86/22) kojim je studentima koji su upisani na Univerzitet Crne Gore po programima donijetim na osnovu Zakona o Univerzitetu („Službeni list RCG“, broj 37/92 i 6/94), produžen rok za završetak studija do kraja studijske 2022/2023. godine.

Takođe, Skupština je donijela Zakon o dopuni Zakona o visokom obrazovanju („Službeni list CG“, broj 86/22) koji se odnosi na prava iz studentskog standarda, odnosno povećanje visine studentskog kredita i stipendije za najbolje studente.

Ministarstvo je pripremlilo Nacrt Strategije visokog obrazovanja za period 2023-2027. godine. Za izradu Nacrta Strategije zadužena je međuresorska Radna grupa, u koju su bili uključeni predstavnici svih ustanova visokog obrazovanja, predstavnici studenata i NVO sektora.

Nacrtom Strategije su, na osnovu analize stanja, definisati strateški ciljevi za dalji razvoj visokog obrazovanja, ključne aktivnosti i indikatori uspjeha, način praćenja sprovođenja strateškog dokumenta, način izvještavanja i evaluacije i druga pitanja od značaja za realizaciju strateških ciljeva u oblasti visokog obrazovanja, za period 2023-2027, s fokusom na dalje unapređenje kvaliteta i implementaciju standarda u ovoj oblasti.

Program stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem realizuje se jedanaestu godinu zaredom, u skladu sa Zakonom o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem („Sl. list Crne Gore“, br. 38/12 i 86/22) i Pravilnikom o načinu objavljivanja javnog poziva, postupku i kriterijumima za stručno osposobljavanje („Sl. list Crne Gore“, broj 46/12).

Poslodavci su iskazali veoma veliko interesovanje za učešće u Program, što je rezultiralo oglašavanjem 16.575 slobodnih radnih mjesta za stručno osposobljavanje, dok je ukupan broj lica sa stečenim visokim obrazovanjem koji se prijavio za učešće u Programu 2.866.

Nakon elektronskim putem sprovedenog postupka povezivanja korisnika i poslodavaca 2.743 visokoškolaca je dobilo priliku da se u devetomjesečnom periodu stručno osposobljava kod izabranog poslodavca i time stekne uslove za polaganje odgovarajućeg stručnog ispita.

U postupku priznavanja inostranih obrazovnih isprava o stečenom visokom obrazovanju u 2022. godini, podnijeto je 6.093 zahtjeva, a iz prethodnog izvještajnog perioda prenijeto je neriješenih 575 zahtjeva, pa je ukupno u radu bilo 6.668 u toku 2022. godine. Ukupan broj riješenih zahtjeva u 2022. godini je 2.081. U propisanom roku nije riješeno 4.012 zahtjeva koji su u postupku rješavanja.

U postupku priznavanja inostranih obrazovnih isprava o stečenom visokom obrazovanju, određene okolnosti utiču na dužinu trajanja upravnog postupka, odnosno na njegovu efikasnost. Naime, prilikom priznavanja inostranih obrazovnih isprava o stečenom visokom obrazovanju radi zapošljavanja, Ministarstvo je dužno da donese rješenje po zahtjevu za priznavanje isprave u roku od 30 dana od podnošenja zahtjeva. U skladu sa Konkursom za sufinansiranje školarine na magistrskim i doktorskim studijama u zemlji i inostranstvu, sufinansirana je školarina za pet magistara i 23 doktoranada.

3.1 Direkcija za učenički i studentski standard

Ministarstvo prosvjete je 22. jula 2022. godine je objavilo: Konkurs za dodjelu studentskih kredita za studijsku 2022/2023; godinu, Konkurs za dodjelu stipendija najboljim studentima za studijsku 2022/2023. godinu; Konkurs za dodjelu stipendija talentovanim učenicima za školsku 2022/2023. godinu i Konkurs za prijem učenika i studenata u domove učenika i studenata u Crnoj Gori, za školsku/studijsku 2022/2023. godinu.

U predviđenom roku završena je obrada podataka i na sajtu Ministarstva prosvjete, objavljeni su svi podaci o realizaciji navedenih konkursa.

Direkcija za učenički i studentski standard za studijsku 2022/2023. godinu dodijelila je 3.438 studentskih kredita od prijavljenih 6124. Talentovanim učenicima dodijeljeno je 149 stipendija od prijavljenih 600, a najboljim studentima 412 stipendija od prijavljenih 586.

Obezbjedeana je dotacija - smještaj i ishrana za 4.277 učenika i studenata u domovima učenika i studenata u Crnoj Gori.

Takođe, Ministarstvo participira u troškovima prevoza u međumjesnom, gradskom i prigradskom saobraćaju, na osnovu uputstava: Uputstvo o ostvarivanju prava na participaciju troškova prevoza učenika u gradskom i prigradskom prevozu u školskoj 2022/2023. godini; Uputstvo o ostvarivanju prava na participaciju troškova prevoza učenika u međumjesnom prevozu u školskoj 2022/2023. godini; Uputstvo o ostvarivanju prava na participaciju troškova prevoza studenata u prigradskom i međumjesnom prevozu za studijsku 2022/2023. godinu. Ovim uputstvima propisuju

način ostvarivanja prava na participaciju prevoza u gradskom i prigradskom, međumjesnom saobraćaju za učenike osnovnih i srednjih škola i studenata koji putuju pet i više kilometara do škole/ustanove visokog obrazovanja.

Pravo na participaciju u cijeni prevoza u prigradskom i međugradskom saobraćaju koristilo je 1.100 učenika i studenata na relacijama gdje je organizovan javni prevoz.

U ruralnim predjelima, odnosno gdje nema organizovanog javnog prevoza Ministarstvo finansira 125 školskih vozila, kojima raspolaže 101 škola. Ministarstvo finansira troškove koji se odnose na rashode za gorivo, osiguranje, registraciju i održavanje. Ovaj vid prevoza koristi 4.747 učenika.

Ministarstvo, u cilju zaštite životnog standarda najugroženijih kategorija stanovništva, koordinira nabavku i dodjelu nedostajućih kompleta udžbenika za sve učenike osnovne škole.

4. ODJELJENJE ZA MEĐUNARODNU SARADNJU SVJETSKI OBRAZOVNI FORUM (EWF)

Delegacija Ministarstva prosvjete na čelu sa ministrom Miomirom Vojinovićem, prisustvovala je Svjetskom obrazovnom forumu koji se od 22. do 25. maja održao u Londonu. Ovogodišnja tema Foruma je „Obrazovanje: gradimo budućnost zajedno; snažnije, hrabrije, bolje“, koja obuhvata sve faze obrazovanja, uključujući i obuku za tehničko i stručno obrazovanje, kao i visoko obrazovanje. Učesnici na Forumu su bili ministri obrazovanja iz cijelog svijeta koji su u okviru ovogodišnje manifestacije imali priliku da razgovaraju o tome kako su nacionalni sistemi obrazovanja odgovorili na pandemiju, kako je pandemija uticala na prisustvo učenika, blagostanje, postignuća, škole, univerzitetske zajednice, a posebno kakav je uticaj bio na ranjive grupe i one u izolovanim zajednicama.

U okviru Foruma, ministar Vojinović se u Donjem domu Britanskog parlamenta sreo sa predsjedavajućim Interparlamentarne grupe za Crnu Goru u Donjem domu i članom Parlamenta Ujedinjenog Kraljevstva, Aleksom Sobelom i kopredsjedavajućim Martinom Vickersom. Ovom prilikom ministar je još jednom izrazio zahvalnost Britanskom savjetu na produktivnoj, dugogodišnjoj saradnji, koja je rezultirala brojnim projektima i dala nemjerljiv značaj crnogorskom obrazovnom sistemu. U tom kontekstu, ministar je iskazao žaljenje zbog zatvaranja Kancelarije Britanskog savjeta u Crnoj Gori, te naglasio da će, uprkos tome, Ministarstvo prosvjete nastaviti blisko partnerstvo s ovom organizacijom.

Sagovornici su na sastanku razmotrili mogućnosti unapređenja saradnje u oblasti obrazovanja, a ministar Vojinović je zaključio da je Svjetski obrazovni forum izuzetna prilika da se kroz razmjenu iskustava sa drugim obrazovnim sistemima i primjerima dobre prakse, pruži dragocjen učinak crnogorskom obrazovanju i ojačaju bilateralni odnosi sa našim međunarodnim partnerima.

Sastanku su prisustvovali i direktor Direktorata za evropske integracije, programiranje i implementaciju EU fondova i međunarodnu saradnju u Ministarstvu prosvjete Goran Drobniak, kao i otpravnica poslova Ambasade Crne Gore u Londonu, Nataša Jovović.

PRED-SAMIT O TRANSFORMATIVNOM OBRAZOVANJU

Delegacija Vlade Crne Gore, koju predvodi ministar prosvjete mr Miomir Vojinović prisustvovala je ministarskom Pred-samitu o transformativnom obrazovanju, koji je od 28. do 30. juna 2022. godine održan u Parizu.

Na poziv Stefanie Giannini, pomoćnice generalnog direktora za obrazovanje UNESCO-a, ministar prosvjete mr Miomir Vojinović prisustvovao je ministarskom Pred-samitu o transformativnom obrazovanju. Pred-samit je bio prilika da se razmijene iskustva, diskutuje o problemima i mogućnostima na polju obrazovanja, posebno sa stanovišta Cilja održivog razvoja 4 - „Osigurati inkluzivno i ravnopravno kvalitetno obrazovanje i promovirati mogućnosti cjeloživotnog učenja za sve“, koji je jedan od 17 ciljeva održivog razvoja, koje su utvrdile Ujedinjene nacije u septembru 2015. godine. Tokom skupa ministar je imao više bilateralnih susreta na marginama, a sastao se i sa predstavnicima organizacije Human Rights Watch, kao i crnogorske dijaspore u Francuskoj.

Pred-samit kojem je prisustvovalo dva šefa država, sto pedeset ministara i njihovih zamjenika iz cijelog svijeta nadležnih za prosvjetu, predstavnici međunarodnih i nevladinih organizacija, akademske zajednice i omladinskih organizacija, održava se u sklopu priprema za Globalni samit o transformaciji obrazovanja, koji će se održati tokom zasjedanja Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, 19. septembra 2022. godine u Njujorku. Tom prilikom se očekuje okupljanje svjetskih lidera kako bi se na globalnom nivou mobilisale aktivnosti. Solidarnost i rješenja potrebna za transformaciju obrazovnih sistema širom svijeta i postizanje Cilja 4 održivog razvoja Agende 2030, kvalitetno obrazovanje za sve.

Ministar Vojinović je u izlaganju istakao da je obrazovanje pokretač globalnih transformacija ka pravičnijim, inkluzivnijim, zelenijim i digitalnijim društvima, te da mladim generacijama treba ponuditi snažnu viziju budućnosti obrazovanja, izgrađenu na osnovnim vrijednostima demokratije, ljudskih prava i vladavine prava. Pored toga, kazao je da su nacionalne konsultacije pokazale da je potrebno razmišljati o sveobuhvatnoj strategiji iz koje će se definisati pravci razvoja prema nivoima obrazovanja, kao i da inovacije i transformacija treba da počnu od promjene kurikuluma koji će biti integrisan, primjenjiv, fleksibilan, usaglašen za zahtjevima savremenog doba i tržišta rada. „Važno je da nastava bude zanimljiva, interaktivna, primjenjiva, izborna, istraživačka, praktična i iskustvena, kao i da se jačaju kompetencije nastavnika za rad, komunikaciju i ophođenje s učenicima“, istakao je ministar Vojinović, dodajući da je potrebno povećati ulaganja u školsku infrastrukturu, arhitektonsku i informatičku opremu kako bi se odgovorilo na glavne izazove i promovisao stimulativan i bezbjedan školski ambijent.

Kao primjer unapređenja obrazovnog sistema u Crnoj Gori, ministar je naveo Strategiju za digitalizaciju obrazovnog sistema 2022-2027. koja je harmonizovana sa Digitalnim obrazovnim akcionim planom 2021-2027, a koja, u saradnji između EU i zemalja Zapadnog Balkana, treba da se sprovodi kao prioritet, u sinergiji s ostalim aktivnostima Berlinskog procesa povezanih sa digitalizacijom, kao što su Agenda povezanosti i Zajedničko regionalno tržište.

Na marginama Pred-samita ministar Vojinović je imao bilateralne susrete sa kolegama iz regiona (Albanija, Bosna i Hercegovina, Sjeverna Makedonija, Slovenija, Srbija) tokom kojih su razmijenjena iskustva u pogledu obrazovnih politika, mogućnosti za djelovanje u okviru regionalnih i drugih inicijativa, kao i dalje unapređenje saradnje na projektima od zajedničkog interesa.

Ministar Vojinović je imao odvojen susret sa Direktorom za demokratsku participaciju Savjeta Evrope Matjažom Grudenom, sa kojim je razgovarao o korišćenju programskih smjernica Savjeta Evrope u naporima da se obrazovni sistem u Crnoj Gori prilagodi savremenim standardima. Ministar je iskazao spremnost da se u saradnji sa Savjetom Evrope, dodatno promovišu dokumenti izrađeni i objavljeni od strane SE, te da se u partnerstvu ispituju mogućnosti za projektnu saradnju. Ovom prilikom je ministar uputio poziv direktoru Grudenu da posjeti Crnu Goru.

Ministar se sastao i sa gospođom Jo Becker, direktoricom za zastupanje dječjih prava Human Rights Watch-a. Gospođa Becker je predstavila ministru Vojinoviću inicijativu za proširenje aktuelnog međunarodnog pravnog okvira koji se odnosi na pravo na obrazovanje, a koji eksplicitno ne garantuje pravo na besplatno predškolsko vaspitanje i obrazovanje i srednje obrazovanje. Istakla je zabrinjavajuću činjenicu da je samo 50 % djece širom svijeta upisano u vrtić ili završilo srednju školu, što ukazuje na neprihvatljiv podatak da razvoj i perspektiva djece zavise od sposobnosti njihovih porodica da plaćaju obrazovanje.

MINISTARSKI SASTANAK UPRAVLJAČKE PLATFORME ZAPADNOG BALKANA ZA KULTURU, ISTRAŽIVANJE, INOVACIJE, OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE

Ministar prosvjete Miomir Vojinović učestvovao je na ministarskom sastanku Upravljačke platforme Zapadnog Balkana za kulturu, istraživanje, inovacije, obrazovanje i osposobljavanje koji se održao u utorak, 28. juna u Tirani, u organizaciji Evropske komisije i Vlade Republike Albanije.

Ovaj događaj je nastavak Agende Zapadnog Balkana pokrenute na Samitu, koji je održan u Brdu kod Kranja u Sloveniji, prošlog oktobra i predstavlja jedinstvenu priliku za razmjenu iskustava i unapređenje saradnje između regiona i zemalja Evropske unije u oblastima obrazovanja, kulture, istraživanja i inovacija.

U kontekstu koncepta Obrazovanja za održivi razvoj i njegovog uključivanja u obrazovni sistem Crne Gore, ministar Vojinović je ukazao na reformske procese u pogledu integracije ciljeva održivog razvoja u nastavne programe. Takođe, ministar Vojinović je naglasio značaj usvajanja ključnih strateških dokumenata kao što su Akcioni plan za integraciju održivog razvoja, koji predstavlja Aneks Strateškog plana reforme obrazovanja, a koji je tvorio uslove za strateško uvođenje održivog razvoja u sadržaje sistema obrazovanja kroz dva glavna cilja: dostizanje kvaliteta obrazovanja za sve i povećanje sadržaja na temu održivog razvoja u nastavnim programima, od predškolskog do univerzitetskog nivoa.

Prema riječima ministra Vojinovića, Ministarstvo prosvjete je razvilo i implementiralo Nacionalni nastavni plan i program za sve nivoe obrazovanja, koji uključuje međunastavne teme – Obrazovanje za održivi razvoj, u cilju preusmjeravanja i sprovođenja snažnijeg modela Obrazovanja za održivi razvoj u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju, što doprinosi integrativnom pristupu opštem obrazovanju i omogućava veći stepen korelacije između sadržaja različitih predmeta i predmetnih oblasti, a sve u cilju razvoja ključnih kompetencija učenika.

Ministar Vojinović je predočio da je više od 25% nastavnika na svim nivoima obrazovanja završilo program obuke za primjenu Obrazovanja za održivi razvoj u nastavi ukazujući na posebnu prednost programa koja se ogleda u njegovoj dostupnosti djeci od najranijeg uzrasta – predškolsko obrazovanje, tačnije u uzrasnom periodu kad djeca razvijaju navike i izgrađuju stavove o vrijednostima održivog načina življenja.

ODRŽANI SASTANCI SA ZVANIČNICIMA/AMBASADORIMA

- otpravnica poslova Ambasade Ukrajine Natalia Fialka
- ambasador Austrije Nj. E. Karl Miler
- ambasadorica Velike Britanije Nj. E. Karen Medoks
- ambasadorica Bugarske Nj. E. Meglena Plugčieva
- ambasadorica Sjedinjenih Američkih Država u Crnoj Gori Džudi Rajzing Rajnke
- ambasador Republike Azerbejdžan Nj. E. Kamil Hasijev
- ambasadorica Republike Turske Nj. E. gospođa Songül Ozan
- ambasador Francuske Nj. E. Kristijan Timonije
- ambasador Rumunije u Crnoj Gori, Nj. E. Mateije Viorel Ardeleanu
- ambasador NR Kine u Crnoj Gori Nj. E. Fan Kun
- rezidentni koordinator Ujedinjenih nacija u Crnoj Gori, Piter Lundberg
- stalna predstavница UNDP-a u Crnoj Gori Daniela Gašparikova
- šef Kancelarije UNICEF-a u Crnoj Gori Huan Santander
- šef Kancelarije Agencije Ujedinjenih nacija za izbjeglice (UNHCR) u Crnoj Gori, Žan Iv Bušardije
- koordinator turske agencije TIKA u Crnoj Gori, gospodin Abdurrahman S. Toprak
- regionalna direktorica Mirovnog korpusa Rebeka Gong Šarp
- direktorica Mirovnog korpusa Albanije i Crne Gore Megan Vilson

PREDSTAVLJENA ANALIZA SEKTORA OBRAZOVANJA U CRNOJ GORI 2015-2020.

Sveobuhvatna Analiza sektora obrazovanja u Crnoj Gori 2015-2020. predstavljena je 14. novembra 2022. godine. Njen cilj je da posluži kao osnova za razvoj višegodišnje, budžetirane Strategije sektora obrazovanja u Crnoj Gori, koja će biti zasnovana na dokazima, kako bi se obezbijedilo kvalitetno i inkluzivno obrazovanje za sve. Ministar prosvjete Miomir Vojinović je tom prilikom poručio da ono što želimo da izmijenimo u odnosu na prethodni period jeste nedostatak jednog ključnog dokumenta koji bi objedinio strateška opredjeljenja koja se odnose na period do 2030. godine.

Ambasadorica Evropske unije u Crnoj Gori Oana Kristina Popa podsjetila je da je godišnji izvještaj Evropske komisije za 2022. godinu preporučio Crnoj Gori da usvoji plan s jasnim budžetom za niz obrazovnih reformi kako bi se na svim nivoima svoj djeci obezbijedilo kvalitetno, inkluzivno obrazovanje. Takođe je istakla da je ova Analiza sada dostupna zahvaljujući zajedničkoj inicijativi Ministarstva prosvjete i UNICEF-a i najavila finansijsku podršku EU od milion eura za buduću strategiju obrazovanja i aktivnosti na tom polju s UNICEF-om i Vladom Crne Gore.

EVROPSKA INVESTICIONA BANKA

Ministar prosvjete mr Miomir Vojinović i državna sekretarka Milijana Vukotić-Jelušić, sa svojim saradnicima susreli su se u novembra 2022. godine sa predstavnicima Evropske investicione banke, glavnim službenikom za investicije za područje Crne Gore, Srbije i Bosne i Hercegovine, Kadirom Bahcecikom, EIB

menadžerom za Crnu Goru Đovanijem Kamisom i ekspertima za obrazovanje Entonijem Fridmanom i Koseleči Nihanom.

Na sastanku je iskazano zadovoljstvo obje strane što je ubrzana dinamika realizacije projekta "Program unapređenja crnogorskog obrazovanja" vrijednog oko 60 miliona eura, koji Ministarstvo prosvjete realizuje uz kreditnu podršku Evropske investicione banke. U okviru ovog projekta predviđena je izgradnja četiri nove obrazovne institucije, tri osnovnog obrazovanja i jedna gimnazija, dogradnja tri predškolske ustanove te rekonstrukcija i adaptacija deset srednjoškolskih objekata, opremanje škola informatičkom opremom i školskim mobilijarom i stručnih škola opremom za praktičnu nastavu. U okviru ovog projekta biće izgrađena zgrada JU OŠ "Vladimir Nazor", te je posebno pohvaljena činjenica da je u toku intenzivan rad na izradi glavnog projekta za ovu školu.

Poseban fokus je bio na planovima Ministarstva u sprovođenju mapiranja školske infrastrukture u cilju daljeg strukturnog i analitičkog razmatranja investicionih potreba i daljoj digitalizaciji obrazovanja kroz opremanje školskih biblioteka informatičkom opremom, za što su predstavnici Evropske investicione banke iskazali spremnost da pruže podršku.

UJEDINJENI SVJETSKI KOLEDŽI (UWC)

Na poziv predstavnika Ujedinjenih svjetskih koledža (UWC) u Mostaru, koji slavi 15. godišnjicu svoga postojanja, predstavnici Ministarstva prosvjete, prisustvovali su dvodnevnom skupu predstavnika Nacionalnih komiteta UWC programa školovanja zemalja Zapadnog Balkana (Srbija, Crna Gora, Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Sjeverna Makedonija, Slovenija), koji se održao u Mostaru od 10. do 12. juna 2022. godine.

Crna Gora, kao aktivni član UWC mreže od preko 150 Nacionalnih komiteta, jedina je među navedenim zemljama u kojoj se ovaj program sprovodi i realizuje preko Ministarstva prosvjete, koje, na taj način, daje punu državnu podršku programu i omogućava crnogorskim učenicima srednjih škola jedinstveno iskustvo sticanja obrazovanja i diplome u jednom od 18 UWC internacionalno priznatih i prepoznatih škola u svijetu.

INSTRUMENT ZA PRETPRISTUPNU POMOĆ – IPA

U 2022. godini se finalizovala isporuka opreme za praktičnu nastavu za srednje stručne škole. Kroz ovaj projekat nabavljena je oprema za izvođenje praktične nastave u 8 srednjih stručnih škola iz tri područja rada.

Pored toga, nabavljena je oprema za 40 škola, u cilju podrške učenicima iz marginalizovanih grupa (učenicima sa posebnim obrazovnim potrebama i učenicima romske i egipćanske populacije). Riječ je o računarskoj opremi i specijalizovanim nastavnim sredstvima i opremi za potrebe SEN učenika.

U toku su finalni radovi na adaptaciji školskih objekata za pristup i kretanje osobama sa invaliditetom i osobama sa poteškoćama u kretanju.

Ugovorom je planirana rekonstrukcija 8 škola u ciju prilagođavanja osobama sa invaliditetom:

IPA III Programski okvir

Pored najavljene podrške za izradu dugoročne strategije razvoja obrazovanja, IPA III Strateški odgovor je 11. jula ažuriran i predloženo je da se iz oblasti obrazovanja realizuju akcije koje za cilj imaju dalje unapređenje stručnog obrazovanja, obrazovanja odraslih, visokog obrazovanja s akcentom na praktični dio, digitalizaciju, kao i izradu višegodišnjeg akcionog plana zasnovanog na sveobuhvatnoj Analizi sektora obrazovanja.

5. INFORMACIONO-KOMUNIKACIONE TEHNOLOGIJE

Imajući u vidu da je u decembru 2021. godine Vlada Crne Gore donijela Strategiju za digitalizaciju obrazovnog sistema sa Akcionim planom za 2022. i 2023. godinu, ovo odjeljenje koordinira sa svim akterima u cilju realizacije Strategije.

Ažurirani su sajtovi www.skolskamreza.edu.me i www.skolskastatistika.edu.me sa podacima za školsku 2022/2023. godinu. Školsku mrežu je tokom 2022. godine koristilo 3.362 korisnika, a Školsku statistiku 3.679 korisnika. Školski portal posjetilo je 13.351 korisnika, dok je na sajtu UčiDoma bilo 115.074 posjetilaca.

Podaci koji se odnose na praćenje pandemije Covid 19 u obrazovno-vaspitnim ustanovama prikupljaju kroz Informacioni sistem obrazovanja objavljuju se na stranici www.covid19.edu.me i dostupni su Institutu za javno zdravlje, kao i široj javnosti.

Od 2022. godine dostupne su i dvije nove elektronske usluge za podnošenje zahtjeva za upis u privatne predškolske ustanove i učeničke/studentske domove. U okviru elektronske usluge za podnošenje zahtjeva za upis u učeničke/studentske domove, kreirane su 5 podusluga: upis učenika, upis brucoša, upis studenata, upis postdiplomaca i upis abonenata. Kao i kod dosadašnjih elektronskih usluga upisa u državne predškolske ustanove, državne osnovne i srednje škole, osnovne muzičke škole i u prvu godinu osnovnih studija Univerziteta Crne Gore, usluga se ostvaruje samo uz pomoć jedinstvenog matičnog broja, a svi ostali podaci se preuzimaju iz registara. I pored sajber napada koji su dijelom onesposobili i usporili rad javne uprave, e-usluge su funkcionisale neometano. Tokom 2022. godine elektronske upise koristilo je 23.580 lica.

Proširen je koncept „Digitalna škola“ (<https://digitalnaskola.edu.me/>). Osim alata za online kolaboraciju (Office365) postoji mogućnost i samostalnog online učenja kroz platformu „Digionica“. „Digionica“ je zasnovana na platformi „Learning passport“ i ove godine akcenat je stavljen na izradu i sistematizaciju digitalnog sadržaja koji će biti postavljen na platformi, kao i na edukaciji nastavnog osoblja o korišćenju ove platforme. U toku 2022. godine edukovano je oko 1.000 nastavnika, a na platformi za samostalno online učenje nalazi se 997 kurseva, 11.341 lekcija i 496 kvizova, u 49 kategorija. Ukupan broj korisnika platforme (nastavnika, djece i roditelja) je 23.901.

Crna Gora je postala dio e-Twinning zajednice. Tokom 2022. godine registrovane su sve osnovne i srednje škole na platformu. U toku je promocija prednosti platforme za stručno usavršavanje nastavnika.

U saradnji sa kancelarijom UNICEF-a u Crnoj Gori radi se na projektovanju modela za identifikaciju djece koja se ne školuju. Ovaj model baziraće se na interoperabilnosti, a osnova je Informacioni sistem obrazovanja Crne Gore (MEIS).

U toku je formiranje koncepta online kolaboracije za Ministarstvo prosvjete, Zavod za školstvo, Centar za stručno obrazovanje, Ispitni centar i Zavod za udžbenike i nastavna sredstva koji će se osloniti na istu tehnologiju koju koriste obrazovne

ustanove - Office365. Cilj je uspostavljanje kontinuirane online saradnje između svih aktera u obrazovnom sistemu.

Informacioni sistem obrazovanja proširen je modulom za evidenciju rada logopeda i defektologa, kao i sa novim načinom ocjenjivanja učenike modularizovanih obrazovnih programa u srednjim stručnim školama. Takođe, od 2022. godine i osnovnim muzičkim školama je omogućen unos ocjena za učenike, čemu su prethodile neophodne izmjene i proširenja IS-a.

U toku 2022. godine 34 nastavnika uspješno je završilo kurs Java Programming Oracle akademije i 38 nastavnika Java Fundamentals Oracle akademije.

U novembru i decembru 2022. godine počeo je novi ciklus Oracle kurseva (Database Foundations i Java Foundations) za nastavnike osnovnih i srednjih škola.

U 2022. godini obezbijedena su i sredstva za uspostavljanje LAN mreže za sve srednje škole, što je podrazumijevalo nadogradnju/proširenje postojeće LAN mreže kako bi se pokrio što veći broj učionica i kabineta internet signalom.

Sve elektronske usluge za upis nalaze se na stranici www.upisi.edu.me, kao i na portalu elektronske uprave www.euprava.me. Za realizaciju elektronskih usluga korišćen je Jedinostveni sistem za elektronsku razmjenu podataka koji je u nadležnosti Ministarstva javne uprave. Realizovane su obuke za sve upisne komisije i izrađena su odgovarajuća uputstva.

Redovno se sprovodi proces izdavanja licenci za nastavnike za rad u obrazovno-vaspitnim ustanovama, gdje pružamo odgovarajuću podršku Zavodu za školstvo i Centru za stručno obrazovanje.

Kroz Informacioni sistem obrazovanja prikupljeni su podaci o slobodnim časovima u obrazovno-vaspitnim ustanovama i o nastavnicima koji nemaju punu normu časova. Nakon sprovedenog uparivanja podataka, raspored nastavnika je objavljen na sajtu Ministarstva.

Kroz Informacioni sistem obrazovanja prijavljivali su se učenici srednjih škola za polaganje maturalnog i stručnog ispita. Podaci su se nakon roka za prijavu, putem veb servisa isporučili Ispitnom centru Crne Gore u cilju sprovođenja ispita. Nakon ocjenjivanja učenika, Ispitni centar je putem veb servisa isporučio ocjene u Informacioni sistem obrazovanja, nakon čega su se ocjene prikazale zaposlenima u školi i roditeljima na portalu za roditelje (www.dnevnik.edu.me).

Redovno se administrira DNS server edu.me u kojem se upisuju svi neophodni rekordi/zapisi za funkcionisanje sajtova i mail naloga koji su na edu.me domenu. Na edu.me domenu se trenutno nalazi oko 80 sajtova i oko 140.000 mail naloga.

Informacioni sistem crnogorskog obrazovanja (MEIS) povezan je na Jedinostveni informacioni sistem za elektronsku razmjenu podataka (GSB) i kreiran je niz veb servisa pomoću kojih se putem ovog sistema razmjenjuju podaci sa Ministarstvom unutrašnjih poslova i Ministarstvom finansija i socijalnog staranja.

Svakog mjeseca se prikupljaju podaci o obračunu zarada za sve zaposlene u obrazovno-vaspitnim ustanovama, koji se nakon određene obrade dostavljaju Ministarstvu finansija.

Informacioni sistem obrazovanja je administrativni izvor podataka iz oblasti obrazovanja za Upravu za statistiku Crne Gore (MONSTAT).

Ana Labudović, samostalna savjetnica Odjeljenja za informaciono-komunikacione tehnologije je dobitnica Nagrade za najinovativniji projekat iz oblasti pružanja usluga u 2021. godini na Međunarodnom danu javne uprave, na inicijativu Ministarstva javne uprave. Nagrada je dodijeljena u junu 2022. godine.

6. INVESTICIONE AKTIVNOSTI KOJE SE ODOSE NA OBJEKTE ŠKOLSKE INFRASTRUKTURE

Ministarstvo svake godine u okviru svog Tekućeg budžeta finansira rekonstrukcije i adaptacije postojeće infrastrukture, kao i redovna godišnja održavanja postojećih objekata.

Tekućim budžetom Ministarstva za 2022. godinu planirano je oko 4.2 miliona eura za finansiranje rekonstrukcija i adaptaciju postojeće infrastrukture.

Finansirani su različiti nivoi adaptacija, rekonstrukcija ili izrade tehničke dokumentacije za rekonstrukcije i adaptacije objekata i adaptacije termotehničkih instalacija.

I. Projekti čija je realizacija završena

Tokom prvog kvartala su završeni i tenderski postupci i potpisani su ugovori sa izvođačima za adaptaciju termotehničkih instalacija u sljedećim objektima:

- JU OŠ „Pavle Žižić“ Bijelo Polje - adaptacija kotlarnice, zamjena postojećih kotlova novim kotlovima
- JU OŠ „9. maj“ Bijelo Polje - adaptacija kotlarnice, zamjena postojećih kotlova novim kotlovima
- JU OŠ „Mihailo Žugić“ Pljevlja - adaptacija kotlarnice, zamjena postojećih kotlova novim kotlovima
- JU OŠ „Vukašin Radunović“ Berane - adaptacija termotehničkih instalacija, zamjena toplovoda
- JPU „Dragan Kovačević“ Nikšić - adaptacija kotlarnice, zamjena postojećih kotlova novim kotlovima
- JU SMŠ „Danilo Kiš“ Budva - adaptacije radijatorskog grijanja, toplovoda i podstanice
- JU OŠ „21. maj“ Podgorica - adaptacija dijela krova
- JU OŠ „Donja Ržanica“ Berane - adaptacija krova
- JU OŠ „Radomir Mitrović“ Berane - sanacija toaleta u PU Petnjik
- JU OŠ „Radojica Perović“ Podgorica - adaptacija dijela krova
- JU OŠ „Vlado Milić“ Podgorica - adaptacija PU Grbavci
- JU Srednje ekonomsko-ugostiteljske škola u Nikšiću - adaptacija krova na fiskulturnoj sali
- JU OŠ „Vladislav R. Korać“ Štitari, Berane - rekonstrukcija fasade.
- JU OŠ „Branko Božović“ Podgorica - rekonstrukcija podova u učionicama i rekonstrukciju toaleta
- JU OŠ „Mrkojevići“ Bar - adaptacija unutrašnjih prostorija
- JPU „Zagorka Ivanović“ Cetinje - adaptacija toaleta, vodovodne i kanalizacione instalacije
- JU OŠ „Šukrija Međedović“ Bijelo Polje - izgradnja toaleta u PU Radulići.
- JU OŠ „Vuk Karadžić“ i JPU „Đina Vrbica“ Podgorica - izgradnja ograde oko objekta i pristupnu pješačku stazu od novoizgrađenog parkinga do objekata
- JU SSŠ „Ivan Uskoković“ Podgorica - adaptacija toaleta
- JU OŠ „Salko Aljković“ Pljevlja - adaptacija dijela krova
- JU Dom učenika i studenata „Spasić Mašera“ Kotor – adaptacija terase
- JU OŠ „Lubnice“ Berane - adaptacija PU Glavica
- JU OŠ „25. maj“ Petnjica - adaptacija kotlarnice (zamjena kotla sa novim kotlom na pelet) i termotehničkih instalacija

II. Projekti koji su u toku realizacije ili se očekuje početak realizacije

- JPU „Radmila Nedić“ Berane - adaptacija kotlarnice (zamjena kotlova novim kotlovima), vrijednost radova je oko **127.000 eura**.

Faza realizacije - Potpisan ugovor sa izvođačem, očekuje se dolazak opreme i početak radova u prvom dijelu 2023. godine.

- JU OŠ „Marko Miljanov“ Bijelo Polje - adaptacija kotlarnice (zamjena kotlova novim kotlovima) u toku izrada projekta nakon čega slijedi raspisivanje tenderske procedure vrijednost radova oko **143.000 eura**.

Faza realizacije - Potpisan ugovor sa izvođačem, očekuje se dolazak opreme i početak radova u prvom dijelu 2023. godine.

- JU OŠ „25. maj“ Rožaje - adaptacija kompletnog centralnog grijanja u matičnom objektu ove škole, vrijednosti ovih radova je oko **200.000 eura**.

Faza realizacije - realizacija u toku završetak radova se očekuje u januaru 2023. godine.

- JPU „Vukosava Ivanović-Mašanović“ Bar - sanacija krova na VJ „Delfin“, površina adaptacije 400 m² i VJ „Mala sirena“ površina krova za adaptaciju 323 m². Procijenjena vrijednost radova je oko **114.000 eura**.

Faza Realizacije - Potpisan ugovor sa izvođačem očekuje se početak radova.

- JPU „Vukosava Ivanović-Mašanović“ Bar - adaptacija prostorija u VJ Pužić i matičnoj ustanovi i prilagođavanje prostorija za nastavu mališana. Procijenjena vrijednost radova je oko **49.000 eura**.

Faza Realizacije - radovi u završnoj fazi.

- JU OŠ „Orjenski Bataljon“ Bijela, Herceg Novi - rekonstrukcija ravnog krova PU Đenovići i rekonstrukcija elektroinstalacija u PU Kamenari. Urađena je projektna dokumentacija. Procijenjena vrijednost radova oko **12.500 eura**

Faza realizacije - radovi u toku.

- JU OŠ „Braća Labudović“ Nikšić - rekonstrukcija kompletnog krova na objektu. Procijenjena vrijednost radova je oko **196.000 eura**

Faza realizacije - radovi u toku.

- JU OŠ „Đerđ Kastrioti Skenderbeg“ Zatrijebač, Tuzi - rekonstrukcija krova u objektu PU Zatrijebačka Cijevna. Procijenjena vrijednost radova **17.000 eura**.

Faza realizacije - Potpisan ugovor sa izvođačem radova očekuje se početak radova.

- JU OŠ „Srbija“ Bar - adaptacija kotlarnice (zamjena kotlova novim kotlovima), vrijednost radova je oko **115.000 eura**

Faza realizacije - Potpisan ugovor sa izvođačem radova, očekuje se dolazak opreme i početak radova u prvom dijelu 2023. godine.

- JU OŠ „Radoje Čizmović“ Nikšić - adaptacija kotlarnice (zamjena kotlova novim kotlovima), vrijednost radova je oko **50.000 eura**

Faza realizacije - Potpisan ugovor sa izvođačem radova, očekuje se dolazak opreme i početak radova u prvom dijelu 2023. godine.

- JU OŠ „Štampar Makarije“ Podgorica - adaptacija kotlarnice (zamjena kotlova novim kotlovima), vrijednost radova je oko **80.000 eura**

Faza realizacije - Potpisan ugovor sa izvođačem radova, očekuje se dolazak opreme i početak radova u prvom dijelu 2023. godine.

- JU SMS „Ivan Goran Kovačić“ Herceg Novi - adaptacija kotlarnice (zamjena kotlova novim kotlovima), vrijednost radova je oko **102.000 eura**

Faza realizacije - Potpisan ugovor sa izvođačem radova, očekuje se dolazak opreme i početak radova u prvom dijelu 2023. godine

- JU OŠ „Sutjeska“ Podgorica - adaptacija kotlarnice (zamjena kotlova novim kotlovima), vrijednost radova je oko **113.000 eura**

Faza realizacije - Potpisan ugovor sa izvođačem radova, očekuje se dolazak opreme i početak radova u prvom dijelu 2023. godine.

- JU OŠ „Mirko Srzentić“ Petrovac, Budva - adaptacija kotlarnice (zamjena kotlova novim kotlovima), vrijednost radova je oko **89.000 eura**

Faza realizacije - Potpisan ugovor sa izvođačem radova, očekuje se dolazak opreme i početak radova u prvom dijelu 2023. godine.

- JU OŠ „Jedinstvo“ Tuzi - adaptacija kotlarnice (zamjena kotlova novim kotlovima), vrijednost radova je oko **50.000 eura**

Faza realizacije - Potpisan ugovor sa izvođačem radova, očekuje se dolazak opreme i početak radova u prvom dijelu 2023. godine.

- JU OŠ „Ivo Visin“ Kotor - adaptacija toaleta, vrijednost radova oko **38.000 eura.**

Faza realizacije - Radovi u toku.

- JU OŠ „Kekec“ Sutomore, Bar – zamjena fasadne bravarije, vrijednost radova oko **42.000 eura.**

Faza realizacije - Potpisan ugovor, očekuje se početak radova.

UKUPNO 1.537.500,00 eura.

7. OBLAST FINANSIRANJA RADA OBRAZOVNO-VASPIITNIH USTANOVA I INVESTICIJA

Služba za finansije i računovodstvo Ministarstva prosvjete u 2022. godini je realizovala sljedeće aktivnosti:

U 2022. godini Ministarstvo prosvjete je prošlo dva rebalansa. Jedan tehnički, zbog transformacije MPNKS u Ministarstvo prosvjete i drugi, kojim su nam dodijeljena nedostajuća sredstva u iznosu oko 12 mil. eura. Kako je tokom 2022. godine došlo je do izmjena pojedinih zakona kojima su povećane naknade za korisnike Programa stručnog osposobljavanja, studentske stipendije i krediti, zarade zaposlenima na UCG, kao i zbog porasta cijena energenata, rebalans budžeta je bio neophodan te su sva sredstva koja su nam dodijeljena i utrošena do kraja 2022. godine.

Sve obaveze po osnovu isplate bruto zarada za vaspitno-obrazovne ustanove, kao i sve obaveze iz GKU za oblast prosvjete su izmirene.

Ministarstvo je formiralo Radnu grupu koju čine predstavnici Ministarstva i Sindikata koja je radila na izmjenama GKU čija će primjena početi 1. januara 2023. godine. Između ostalog, uvećanje zarada je izvršeno u iznosu od 20 % za 2023. godinu i za naredne dvije po 10 %, a isplata jubilarnih nagrada će ubuduće biti obaveza poslodavca.

Zahtjevi po osnovu otpremnina za odlazak u penziju i pomoći za slučaj smrti člana uže porodice, kao i zahtjevi za isplatu komisija za polaganje stručnih ispita, su svi realizovani.

U 2022. godini su isplaćene jubilarne nagrade zaposlenima u vaspitno-obrazovnim ustanovama za 2020. i 2021. godinu u ukupnom iznosu 450.006,78 eura.

Isplaćene su naknade za korisnike Programa stručnog osposobljavanja za svih 9 mjeseci koliko traje program.

Izvršene su obaveze prema Sindikatu prosvjete u skladu sa Sporazumom koji se odnosi na finansiranje Stambene zadruge „Solidarno“. Iz budžeta Ministarstva prosvjete isplaćeno je 450.000,00 eura, a iz tekuće budžetske rezerve 250.000,00 eura.

Isplaćene su obaveze prema tehnološkim viškovima u vaspitno-obrazovnim ustanovama za 2020, 2021, 2022. godinu.

Izmirena su dugovanja prema svim radnim tijelima koje je formiralo Ministarstvo tokom 2022. godine i ranije.

8. NACIONALNI OKVIR KVALIFIKACIJA

Sistem kvalifikacija u Crnoj Gori uređen je Zakonom o nacionalnom okviru kvalifikacija („Službeni list CG“, broj 80/10), Pravilnikom o opisu nivoa i podnivoa kvalifikacija („Službeni list CG“, broj 51/11), Pravilnikom o procedurama razvijanja kvalifikacija od prvog do petog nivoa kvalifikacija („Službeni list CG“, broj 21/12), Pravilnikom o procedurama razvijanja kvalifikacija od šestog do osmog nivoa kvalifikacija („Službeni list CG“, broj 21/12), kao i setom zakona iz oblasti obrazovanja, uključujući i Zakon o nacionalnim stručnim kvalifikacijama.

Cilj uspostavljanja i razvoja Nacionalnog okvira kvalifikacija je da se sistem kvalifikacija baziranih na ishodima učenja učini lakšim za razumijevanje na nacionalnom i međunarodnom nivou, da se poveća koherentnost sistema kvalifikacija povezivanjem različitih dijelova sistema obrazovanja i osposobljavanja, da se omogući vrednovanje neformalnog i informalnog učenja i njegovo povezivanje sa formalnim obrazovanjem, da se postupak sticanja kvalifikacija učini transparentnim i da se podrži cjeloživotno učenje.

U skladu sa Zakonom o nacionalnom okviru kvalifikacija, radi unapređivanja sistema kvalifikacija, odobravanja i svrstavanja kvalifikacija u Nacionalni okvir kvalifikacija, Vlada Crne Gore formirala je u julu 2011. godine Savjet za kvalifikacije. Savjet za kvalifikacije predstavlja glavno strateško tijelo za razvoj i praćenje Nacionalnog okvira kvalifikacija kao cjeline. Savjet je formiran na principu socijalnog partnerstva i čine ga predstavnici Ministarstva prosvjete, Ministarstva rada i socijalnog staranja, univerziteta, Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, Privredne komore Crne Gore, Unije poslodavaca Crne Gore, Sindikata prosvjete Crne Gore, Centra za stručno obrazovanje, Zavoda za školstvo i Ispitnog centra. Predsjednici Savjeta za visoko obrazovanje i Nacionalnog savjeta za obrazovanje po funkciji su članovi Savjeta.

U skladu sa članom 19 Zakona o nacionalnom okviru kvalifikacija, Savjet je obrazovao 15 sektorskih komisija koje predstavljaju stručna tijela Savjeta. Savjet prati njihov rad i na osnovu njihovih analiza i izvještaja, u cilju boljeg i efikasnijeg povezivanja obrazovanja i potreba tržišta rada, daje preporuke za dalji razvoj kvalifikacija u svim sektorima. Na osnovu predloga sektorskih komisija Savjet za kvalifikacije donosi odluku o svrstavanju kvalifikacije u Nacionalni okvir kvalifikacija. Savjet donosi metodološka dokumenta za razvijanje kvalifikacija, utvrđuje kriterijume za izbor članova sektorskih komisija, donosi akt o obrazovanju sektorskih komisija, razmatra i usvaja izvještaje o radu sektorskih komisija i podnosi Vladi Crne Gore izvještaj o radu.

Savjet za kvalifikacije je tokom 2022. godine održao sedam sjednica. Na sjednicama je usvojeno:

- 7 inicijativa za razvijanje kvalifikacija: 4 inicijative za razvijanje kvalifikacija nivoa obrazovanja i 3 inicijative za razvijanje stručnih kvalifikacija;
- 47 standarda zanimanja;

- 44 standarda kvalifikacija: 33 standarda stručnih kvalifikacija i 11 standarda kvalifikacija nivoa obrazovanja.

Sektorske komisije su savjetodavna i stručna tijela koja se formiraju na bazi partnerstva i čine ih predstavnici organa državne uprave nadležnog za taj sektor kvalifikacija, udruženja poslodavaca, udruženja zaposlenih u tom sektoru kvalifikacija, univerziteta, odnosno samostalne ustanove visokog obrazovanja, Centra za stručno obrazovanje, odnosno Zavoda za školstvo ili druge obrazovne institucije, Ministarstva prosvjete i odgovarajućeg tijela nadležnog za određene profesije (inženjerska komora, ljekarska komora i dr.). Sektorske komisije kontinuirano analiziraju stanje i tendencije na tržištu rada, kao i potrebe tržišta rada unutar svog sektora. Na osnovu ovih analiza, kao i analiza postojećih kvalifikacija, sektorske komisije identifikuju, odnosno definišu potrebe za svim tipovima kvalifikacija od prvog do osmog nivoa obrazovanja i predlažu prioritete u razvoju novih i izmjeni postojećih kvalifikacija. Sektorske komisije, takođe, razmatraju predloge za uvođenje novih kvalifikacija i usvojene predloge upućuju Savjetu za kvalifikacije na razmatranje.

Nakon isteka mandata članovima sektorskih komisija za prirodne nauke, usluge, društvene nauke, humanistiku i umjetnost i interdisciplinarna područja, Savjet za kvalifikacije je, na sjednici održanoj 22. juna 2022. godine, imenovao nove predsjednike i članove Sektorske komisije za prirodne nauke, Sektorske komisije za usluge, Sektorske komisije za društvene nauke, Sektorske komisije za humanistiku i umjetnost i Sektorske komisije za interdisciplinarna područja.

Sektorska komisija za inženjerstvo, proizvodne tehnologije (mašinstvo i obrada metala, elektrotehnika i automatizacija i dr.) tokom 2022. godine održala je četiri sjednice. Na sjednicama je usvojeno: 1 inicijativa za razvijanje kvalifikacije nivoa obrazovanja, 11 standarda zanimanja, 11 standarda stručnih kvalifikacija i 4 standarda kvalifikacija nivoa obrazovanja.

Sektorska komisija za poljoprivredu, prehranu i veterinu održala je jednu sjednicu na kojoj je usvojeno 7 standarda zanimanja.

Sektorska komisija za zdravstvo i socijalnu zaštitu održala je četiri sjednice. Na sjednicama je usvojeno: 1 inicijativa za razvijanje stručne kvalifikacije, 5 standarda zanimanja i 4 standarda stručnih kvalifikacija.

Sektorska komisija za saobraćaj i komunikacije tokom 2022. godine održala je dvije sjednice. Na sjednicama je usvojeno 7 standarda zanimanja i 7 standarda stručnih kvalifikacija.

Sektorska komisija za rudarstvo, metalurgiju i hemijsku industriju održala je dvije sjednice na kojima je usvojeno: 10 standarda zanimanja, 10 standarda stručnih kvalifikacija i 4 standarda kvalifikacija nivoa obrazovanja.

Sektorska komisija za turizam, trgovinu i ugostiteljstvo održala je dvije sjednice. Na sjednicama je usvojeno: 7 standarda zanimanja, 1 standard stručne kvalifikacije i 2 standarda kvalifikacija nivoa obrazovanja.

Sektorska komisija za ekonomiju i pravo održala je jednu sjednicu na kojoj su usvojene 2 inicijative za razvijanje kvalifikacija nivoa obrazovanja.

Sektorska komisija za interdisciplinarna područja održala je jednu sjednicu na kojoj je razmatrana 1 inicijativa za razvijanje kvalifikacije nivoa obrazovanja.

Sektorska komisija za obrazovanje i osposobljavanje održala je dvije sjednice. U Sektoru kvalifikacija za obrazovanje i osposobljavanje usvojen je 1 standard kvalifikacije nivoa obrazovanja.

Na veb sajtu Nacionalnog okvira kvalifikacija www.cko.edu.me redovno se objavljuju informacije o aktuelnim dešavanjima, o radu sektorskih komisija i Savjeta za kvalifikacije. Takođe, na veb sajtu se nalazi Registar kvalifikacija koji sadrži podatke o

razvijenim kvalifikacijama, kao i o njihovom sadržaju. Registar kvalifikacija sadrži 361 kvalifikaciju. Tokom 2022. godine u Registar su uvrštene 44 nove kvalifikacije. Podatke ažurira i sajt održava Direkcija za nacionalni okvir kvalifikacija.

U okviru projekta „Ublažavanje uticaja COVID-19 na tržište rada u Crnoj Gori” koji sprovodi Međunarodna organizacija rada uz podršku Vlade Velike Britanije, Ministarstvo rada i socijalnog staranja formiralo je međuinstitucionalnu Radnu grupu za pripremu Akcionog plana za uspostavljanje interoperabilnosti između odabranih informacionih sistema i baza podataka koji imaju ulogu u upravljanju tržištem rada u Crnoj Gori. U radu međuinstitucionalne Radne grupe učestvovala je predstavница Direkcije za nacionalni okvir kvalifikacija. Akcioni plan ima za cilj da omogući jednostavniju i automatizovanu razmjenu podataka između institucija, odnosno registara kojima upravljaju. Akcionim planom predviđeno je utvrđivanje i usvajanje okvira kvalifikacija (klasifikacija kvalifikacija) za sve sektore kvalifikacija u skladu sa Nacionalnim okvirom kvalifikacija, kao i njihovo objavljivanje na veb sajtu Nacionalnog okvira kvalifikacija. Takođe, predviđeno je povezivanje Registra Nacionalnog okvira kvalifikacija sa informacionim sistemom MEIS.

9. UNUTRAŠNJA REVIZIJA

Unutrašnja revizija je imala sljedeće aktivnosti:

- Povelja rada unutrašnje revizije
- Godišnji plan rada unutrašnje revizije za period 15. 8 - 31. 12. 2022. godine.
- Revizija o adekvatnosti i efikasnosti upravljanja rizicima i unutrašnjim kontrolama
- Strateški plan rada unutrašnje revizije za period 2023-2025. godine
- Godišnji plan rada unutrašnje revizije za 2023. godinu
- 5 obuka stručnog usavršavanja u organizaciji CHU i Uprave za kadrove

Sva dokumenta koje je izradila unutrašnja revizija su odobrena od strane ministra i dostavljena Ministarstvu finansija (osim revizija), Direktoratu za centralnu harmonizaciju propisa koji je zadužen za nadgledanje rada unutrašnje revizije u skladu sa Zakonom.

10. OCJENA STANJA

U izvršenju propisa u oblasti obrazovanja i vaspitanja Ministarstvo prosvjete je rješavalo u prvostepenom i drugostepenom upravnom postupku, izdavalo saglasnosti na opšta akta ustanova. U toku izvještajnog perioda primljeno je 96 žalbi, a iz prethodnog izvještajnog perioda prenijeto je neriješenih 49 žalbi pa je ukupno u radu bilo 145 drugostepenih upravnih predmeta u toku 2022. godine.

Ukupno je riješeno 139 žalbi, od čega 11 žalbi protiv rješenja prosvjetne inspekcije, 73 žalbe protiv odluka Komisije za izradu Konkursa i vrednovanje ponuda za dodjelu sredstava iz Fonda za kvalitet i talente, 33 žalbe učenika protiv rješenja škole o isključenju učenika i prestanku statusa redovnog učenika, 3 žalbe protiv rješenja Sekretarijata za lokalnu samoupravnu o usmjeravanju djece sa posebnim potrebama, 6 žalbe protiv Rješenja škola kojima su poništena uvjerenja o polaganju stručnih ispita nastavnika, 7 žalbi zbog ćutanja uprave i 6 žalbi protiv rješenja Uprave za sport i mlade i rješenja Inspekcije za sport (zaključno sa 28. aprilom 2022. godine postupalo se po žalbama iz oblasti sporta).

U 4 predmeta postupak po žalbi je obustavljen, a u jednom je postupak prekinut. Ukupno su usvojene 82 žalbe, a odbijene 53 žalbe. Na kraju godine ostalo je 6 neriješenih žalbi. U drugostepenom upravnom postupku u izvještajnom periodu 74 žalbe nijesu riješene u propisanom roku. Glavni razlog za rješavanje većeg broja žalbi po isteku zakonskog roka su nedovoljni kadrovski kapaciteti noformiranog Odjeljenja za drugostepeni upravni postupak i nadzor, kao i ogroman broj pokrenutih sudskih sporova protiv Ministarstva.

Obuhvat djece predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem je u 2022. godine povećan u odnosu na 2021. godinu i prema podacima MEIS sistema u javnim i privatnim predškolskim ustanovama u Crnoj Gori je upisano 24.659. djece, od čega u javnim ustanovama preko 96 %.

Usaglašen je program Dostupno, kvalitetno i pravično rano učenje za svu djecu u Crnoj Gori sa predstavnicima Kancelarije UNICEF-a u Crnoj Gori koji ima cilj povećanje obuhvata djece predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem, podršku roditeljima, kao i unapređenje mogućnosti za rani razvoj i učenje. Posebno se to odnosi na djecu iz ranjivih grupa (romska i egipćanska populacija), djecu koja žive na seoskom području.

Sve javne predškolske ustanove (21 ustanova) izradile su akcioni plan za osmišljavanje kampanje za upis djece u svojim lokalnim sredinama.

Urađena je analiza potreba **interaktivnih službi** koje se organizuju u sredinama gdje živi manji broj domaćinstava i gde je izražena nedostupnost obuhvata djece predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem. Uključuju se djeca iz seoskih sredina i otvaraju se službe, većinom, u područnim ustanovama osnovnih škola.

S direktorima svih osnovnih škola sprovedeno savjetovanje na temu inkluzivno obrazovanje, organizacija asistencije u nastavi. Razvijen je model za uključivanje inkluzivnih mjera i aktivnosti u godišnje školske planove na osnovu primjene Indeksa za inkluzivnost.

Izrađen protokol za obrazovne ustanove o upisu i modelima podrške za djecu iz drugih država u predškolskim, osnovnim i srednjim školama, online kurs za obrazovne ustanove o proceduri upisa i modelima podrške za djecu iz drugih država u predškolskim, osnovnim i srednjim školama. Urađena je analiza potreba za opremanjem namještajem objekata za proširenje kapaciteta i za opremanjem didaktičkim materijalima/nastavnim sredstvima. Urađena je nadogradnja informacionog sistema za praćenje podataka u i izvan sistema. Realizovano je savjetovanje timova za podršku kroz angažman ukrajinskih pedagoških radnika kao suportativnih saradnika, i angažman specijalnog nastavnika. Primijenjen paket psiholoških radionica "Osnaži se".

Radi usaglašavanja politike upisa u srednje škole u skladu sa potrebama tržišta rada, u mjeri mogućeg, urađena je analiza ponude, tražnje i zapošljavanja na tržištu rada u Crnoj Gori po opštinama i kvalifikacijama, analiza kretanja broja učenika u osnovnoj školi po opštinama kao i analiza upisa učenika u srednje škole u prethodnoj školskoj godini. Imajući u vidu analizu i predloge škola za upis u prvi razred srednje škole, pripremljeni su i objavljeni Konkurs za upis učenika u prvi razred srednje škole za školsku 2022/2023. godinu (junski upisni rok), kao i Naknadni konkurs za upis učenika u prvi razred srednje škole za školsku 2022/2023. godinu (avgustovski upisni rok).

U prvi razred srednjih škola upisano je 7.097 učenika, od toga u programe gimnazije 1.983 učenika, u programe stručnih škola u trajanju od tri godine upisano je 1.478 učenika i u programe stručnih škola u trajanju od četiri godine, uključujući i programe iz oblasti muzičke i likovne umjetnosti, upisano je 5.619 učenika. Ukupan broj učenika u srednjim školama u školskoj 2022/2023. godini je 24.970, od čega 7.797 učenika pohađa programe gimnazije, 17.173 učenika pohađa programe stručnog obrazovanja. Broj državnih srednjih škola u kojima se realizuje srednje obrazovanje je 51.

Upis u srednje škole sproveden je elektronski i za školsku 2022/2023. godinu. Učenici su svakog dana bili u mogućnosti da vide svoje mjesto na bodovnoj listi i promijene obrazovni program, ukoliko su ispod broja učenika koji je planiran upisom.

Nastavljen je upis učenika u dualni oblik obrazovanja. Individualne ugovore o obrazovanju potpisalo je 116 učenika prvog razreda.

Pripremljen je Nacionalni implementacioni plan razvoja stručnog obrazovanja do 2025. godine koji predstavlja monitoring ostvarenosti ciljeva i prioriteta Osnabrik deklaracije i Preporuka Savjeta Evrope o stručnom obrazovanju i u skladu je sa Strategijom razvoja stručnog obrazovanja u Crnoj Gori. Nacionalni implementacioni plan je dostavljen Evropskoj komisiji.

Pripremljeni su testovi za polaganje vozačkog ispita. U saradnji s Ispitnim centrom radi se na finalnom dizajnu testova tako da će oni biti gotovi do kraja ove godine. Testovi su prevedeni na engleski i albanski jezik, recenziju testova je uradio Mašinski fakultet, a upotreba testova je planirana da počne od prvog polaganja u 2023. godini.

U oblasti obrazovanja odraslih, licencirano je šest novih ustanova za obrazovanje odraslih, i jedna ustanova je licencirana za nove programe. Ustanove su licencirane za programe iz oblasti jezika, prava, usluga i saobraćaja. Izdato je 28 licenci za rad ispitivača u postupku sticanja stručne kvalifikacije i to za agencijske službenike, asistente u nastavi, profesionalne ronioce, računovodstvene tehničare, recepcionere i turističke vodiče.

Nagrada „Oktoih“, najveće crnogorsko priznanje u oblasti obrazovanja i vaspitanja, kao i učeničkog i studentskog standarda za 2022. godinu dodijeljena je Martinu Čalasanu, docentu na Elektrotehničkom fakultetu, Univerzitet Crne Gore, Podgorica; Svetlani Varagić, nastavnici hemije u JU Gimnazija „Slobodan Škerović“, Podgorica i Milici Vojinović, nastavnici ekonomske grupe predmete u JU Srednja ekonomska škola „Mirko Vešović“, Podgorica.

Ministarstvo je priprenilo Nacrt Strategije visokog obrazovanja za period 2023-2027. godine. Za izradu Nacrta Strategije zadužena je međuresorska Radna grupa, u koju su bili uključeni predstavnici svih ustanova visokog obrazovanja, predstavnici studenata i NVO sektora.

Program stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem realizuje se jedanaestu godinu zaredom, u skladu sa Zakonom o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem („Sl. list Crne Gore“, br. 38/12 i 86/22) i Pravilnikom o načinu objavljivanja javnog poziva, postupku i kriterijumima za stručno osposobljavanje („Sl. list Crne Gore“, broj 46/12).

Poslodavci su iskazali veoma veliko interesovanje za učešće u Program, što je rezultiralo oglašavanjem 16.575 slobodnih radnih mjesta za stručno osposobljavanje, dok je ukupan broj lica sa stečenim visokim obrazovanjem koji se prijavio za učešće u Programu 2.866.

Nakon elektronskim putem sprovedenog postupka povezivanja korisnika i poslodavaca 2.743 visokoškolaca je dobilo priliku da se u devetomjesečnom periodu stručno osposobljava kod izabranog poslodavca i time stekne uslove za polaganje odgovarajućeg stručnog ispita.

U skladu sa Konkursom za sufinansiranje školarine na magistrskim i doktorskim studijama u zemlji i inostranstvu, sufinansirana je školarina za pet magistanada i 23 doktoranada.

Ministarstvo prosvjete je 22. jula 2022. godine je objavilo: Konkurs za dodjelu studentskih kredita za studijsku 2022/2023. godinu, Konkurs za dodjelu stipendija najboljim studentima za studijsku 2022/2023. godinu; Konkurs za dodjelu stipendija talentovanim učenicima za školsku 2022/2023. godinu i Konkurs za prijem učenika i studenata u domove učenika i studenata u Crnoj Gori, za školsku/studijsku 2022/2023. godinu.

Sveobuhvatna Analiza sektora obrazovanja u Crnoj Gori 2015-2020. predstavljena je 14. novembra 2022. godine. Njen cilj je da posluži kao osnova za razvoj višegodišnje, budžetirane Strategije sektora obrazovanja u Crnoj Gori, koja će biti zasnovana na dokazima, kako bi se obezbijedilo kvalitetno i inkluzivno obrazovanje za sve. Ministar prosvjete Miomir Vojinović je tom prilikom poručio da ono što želimo da izmijenimo u odnosu na prethodni period jeste nedostatak jednog ključnog dokumenta koji bi objedinio strateška opredjeljenja koja se odnose na period do 2030. godine.

Ažurirani su sajtovi www.skolskamreza.edu.me i www.skolskastatistika.edu.me sa podacima za školsku 2022/2023. godinu. Školsku mrežu je tokom 2022. godine koristilo 3.362 korisnika, a Školsku statistiku 3.679 korisnika. Školski portal posjetilo je 13.351 korisnika, dok je na sajtu UčiDoma bilo 115.074 posjetilaca.

Crna Gora je postala dio e-Twinning zajednice. Tokom 2022. godine registrovane su sve osnovne i srednje škole na platformu. U toku je promocija prednosti platforme za stručno usavršavanje nastavnika.

Tekućim budžetom Ministarstva za 2022. godinu planirano je oko 4.2 miliona eura za finansiranje rekonstrukcija i adaptaciju postojeće infrastrukture.

Sve obaveze po osnovu isplate bruto zarada za vaspitno-obrazovne ustanove, kao i sve obaveze iz GKU za oblast prosvjete su izmirene.

U 2022. godini su isplaćene jubilarne nagrade zaposlenima u vaspitno-obrazovnim ustanovama za 2020. i 2021. godinu u ukupnom iznosu 450.006,78 eura.

Isplaćene su naknade za korisnike Programa stručnog osposobljavanja za svih 9 mjeseci koliko traje program.

Izvršene su obaveze prema Sindikatu prosvjete u skladu sa Sporazumom koji se odnosi na finansiranje Stambene zadruge „Solidarno“. Iz budžeta Ministarstva prosvjete isplaćeno je 450.000,00 eura, a iz tekuće budžetske rezerve 250.000,00 eura.

Isplaćene su obaveze prema tehnološkim viškovima u vaspitno-obrazovnim ustanovama za 2020, 2021, 2022. godinu.

Izmirena su dugovanja prema svim radnim tijelima koje je formiralo Ministarstvo tokom 2022. godine i ranije.

Crna Gora

Zavod za školstvo

Adresa: Vaka Đurovića b.b.
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 408 901
fax: +382 20 408 927
www.zzs.gov.me

Izvještaj o radu za 2022. godinu

SADRŽAJ

UVOD	3
RAZVOJNE MJERE NA NIVOU INSTITUCIJE	3
SEKTOR ZA UNAPREĐIVANJE OBRAZOVANJA.....	8
SEKTOR ZA NASTAVU	16
PROJEKTI / PROGRAMI.....	22
OPŠTI POSLOVI.....	23

UVOD

Zavod za školstvo utvrđuje i obezbjeđuje kvalitet obrazovno-vaspitanog rada u ustanovama, obavlja razvojne, savjetodavne, istraživačke i stručne poslove iz oblasti predškolskog vaspitanja i obrazovanja, osnovnog obrazovanja i vaspitanja, srednjeg opšteg obrazovanja, stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih, obrazovanja i vaspitanja djece sa posebnim potrebama i vaspitanja u domovima učenika.

Organizacione jedinice Zavoda za školstvo su: Sektor za unapređivanje obrazovanja, Sektor za nastavu i Služba za opšte poslove i finansije.

U okviru Sektora za unapređivanje obrazovanja funkcionišu: Odsjek za istraživanje i razvoj obrazovnog sistema i Odsjek za međunarodnu saradnju.

U okviru Sektora za nastavu funkcionišu: Odsjek za utvrđivanje kvaliteta i Odsjek za kontinuirani profesionalni razvoj.

U okviru Službe za opšte poslove i finansije funkcionišu: Kancelarija za opšte poslove i Kancelarija za računovodstveno-finansijske poslove.

Za izvršavanje poslova iz djelokruga Zavoda utvrđena su službenička i namještenička mjesta za 79 izvršilaca. Trenutno je zaposleno 56 službenika i namještenika.

Po završetku svake godine, Zavod za školstvo podnosi Godišnji izvještaj rada resornom Ministarstvu.

RAZVOJNE MJERE NA NIVOU INSTITUCIJE

1. U okviru mjera za unapređivanje internih mehanizama za obavljanje poslova u nadležnosti Zavoda za školstvo, snaženje timskog rada i unapređivanje organizacione kulture:

1.1. Kolegijum Zavoda sedmično održava sastanke u punom sastavu, direktorica, pomoćnici, načelnici odsjeka. U rad Kolegijuma se po potrebi uključuju u skladu sa dnevnim redom i savjetnici/nadzornici za određeno pitanje/područje. Kolegijum, u skraćenom sastavu (u skladu sa dinamikom obaveza članova), sastanke održava na dnevnom nivou.

1.2. U oktobru 2022. godine formirano je 11 stručnih aktiva (Stručni aktiv za crnogorski-srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost i medijsku pismenost, Stručni aktiv za albanski jezik i nastavu na albanskom jeziku, Stručni aktiv za strane jezike, Stručni aktiv za društvenu grupu predmeta, Stručni aktiv za pedagogiju i psihologiju, Stručni aktiv za umjetnosti i fizičko vaspitanje, Stručni aktiv za prirodno-matematičku grupu predmeta, Stručni aktiv za inkluzivno obrazovanje, Stručni aktiv za predškolsko vaspitanje i obrazovanje, Stručni aktiv za razrednu nastavu i Stručni aktiv za domove učenika).

1.3. Izrađeno je 29 procedura i uvršteno u **Knjigu internih procedura** Zavoda za školstvo.

2. U okviru mjera za unapređivanje saradnje Zavoda za školstvo sa drugim akterima koji djeluju u oblasti obrazovanja:

2.1. U septembru 2022. godine, pokrenuta je akcija “**otvorena vrata**” i u okviru nadležnosti Zavoda za školstvo sprovedene široke konsultacije Kolegijuma sa svim zainteresovanim akterima u oblasti obrazovanja u Crnoj Gori, NVO sektorom, strukovnim udruženjima nastavnika, menadžmentom drugih institucija obrazovanja

(ZUNS, CSO, IC), predstavnicima međunarodnih organizacija koje djeluju u oblasti obrazovanja, Univerziteta Crne Gore...

2.2. Inicirano (**septembar 2022. godine**) kreiranje neformalne **međuinstitucionalne radne grupe**, koju čine predstavnica Ministarstva prosvjete, predstavnici ZzŠ, ICCG, ZUNS, CSO. Radna grupa je održala 5 sastanaka u 2022. godini. Radna grupa je donijela zajednički stav sa preporukama za djelovanje o više pitanja koja su razmatrana: ažuriranje liste recenzenata, organizacija zajedničkih promocija udžbenika i priručnika, položaj društvene grupe predmeta (prvenstveno istorije i geografije) i drugog stranog jezika u srednjem stručnom obrazovanju), unapređivanje procesa zajedničkog eksternog utvrđivanja kvaliteta – nadzora Zavoda za školstvo i Centra za stručno obrazovanje, ocjenjivanje kao izazov u modularizovanoj nastavi u srednjem stručnom obrazovanju...

2.3. Potpisano je i otpočeto sa realizacijom aktivnosti iz 5 memoranduma o saradnji sa drugim institucijama, NVO, strukovnim udruženjima nastavnika, Univerzitetom Crne Gore... Oblasti djelovanja: inkluzivno obrazovanje, digitalno obrazovanje, robotička liga za osnovce, nastava stranih jezika i mobilnost učenika, uvođenje medijske pismenosti kao izbornog predmeta u trećem ciklusu osnovne škole, nove tehnologije u oblasti sportskih nauka – tjelesno vježbanje za zdrave stilove života...

2.4. Zavod je 11. novembra 2022. uputio javni poziv koleginicama i kolegama, nastavnicima i direktorima, da se prijave za **učesće u aktivnostima Zavoda**, kao: eksterni saradnik Zavoda za školstvo (A), predstavnik Zavoda za školstvo u Komisiji za polaganje stručnog ispita nastavnika-pripravnika (B), član recenzentske komisije Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva (ZUNS) predložen od strane Zavoda za školstvo (C). Zbog značaja poslova i odgovornosti eksternih saradnika, Zavod za školstvo je usvojio kriterijume koje oni treba da ispunjavaju. Do roka za prijavljivanje po ovom pozivu, pristiglo je 380 prijava. Zavod je formirao Komisiju za vrednovanje pristiglih prijava, koju čine predsjednici stručnih aktiva Zavoda za školstvo. Lista eksternih saradnika Zavoda za školstvo koji zadovoljavaju definisane kriterijume će biti objavljena do kraja januara 2023. godine.

3. U okviru mjera za unapređivanje saradnje sa obrazovno-vaspitnim ustanovama, kao i unapređivanje i obezbjeđivanje kvaliteta vaspitno-obrazovnog rada ustanova:

3.1. Direktorica Zavoda za školstvo formirala je radnu grupu 14.09.2022. godine (rješenjem br. 01/1-078/22-635/2) u cilju **pružanja savjetodavne stručne podrške svim ustanovama u svim aspektima kvaliteta vaspitno-obrazovnog rada**. Imenovana je ista radna grupa za pružanje savjetodavne stručne pomoći novoformiranoj OŠ „Novka Ubović“ Podgorica. Tim broji 5 članova: 3 savjetnika/ce iz Odsjeka za istraživanje i razvoj i 2 nadzornice/savjetnice – Odsjek za utvrđivanje kvaliteta, a po potrebi i na osnovu teme zahtjeva od obrazovno-vaspitnih ustanova, u rad Tima se uključuju i drugi savjetnici/nadzornici Zavoda za školstvo. Na savjetovanju sa direktorima obrazovno-vaspitnih ustanova u organizaciji Zavoda za školstvo od 13, 14, i 15. septembra 2022. godine, direktorica Zavoda informisala je direktore o formiranju tima za savjetodavnu podršku ustanovama, metodologiji rada, kao i njegovim zadacima. Nakon savjetovanja, 16.09.2022. godine poslat je dopis svim ustanovama o formiranju Tima za pružanje savjetodavne stručne pomoći obrazovno-vaspitnim ustanovama i metodologiji rada sa pozivom za delegiranje pitanja koja zahtijevaju spoljnu stručnu pomoć Zavoda za školstvo. Tim je od formiranja održao 12 sastanaka na kojima se razmatrao svaki pojedinačni dopis

ustanova, predlagalo stručno rješenje i definisao odgovor, često uz angažovanje kolega/ica izvan Tima za određeno pitanje/područje. Većini sastanaka prisustvovala je i direktorica Zavoda. U vremenu od 20. septembra do 20. oktobra 2022. godine, Timu se obratilo osam ustanova (5 osnovnih škola, 2 doma učenika, 1 gimnazija i 1 muzička škola) i jedna pedagoškinja škole sa zahtjevom za stručnu savjetodavnu pomoć. U vremenu od 20. oktobra do 30. novembra 2022. godine, članovi Tima su posjetili pet škola zbog vršnjačkog nasilja i drugih pitanja kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada (na zahtjev roditelja dvije škole i na osnovu svoje procjene tri škole). U decembru 2022. članovi Tima su posjetili 4 osnovne škole (na zahtjev roditelja dvije škole, na zahtjev nastavnika 1 škola i 1 škola na zahtjev Savjeta roditelja – sastanak Savjeta na temu vršnjačkog nasilja i informisanja o procedurama i obavezama škole). Direktorica i predsjednik Tima za podršku, na zahtjev direktora Doma, posjetili su u novembru 2022. godine i Dom učenika i studenata u Podgorici.

3.2. Stručno-pedagoška pomoć OŠ „Novka Ubović“ Podgorica: Tim za podršku obrazovno-vaspitnim ustanovama Zavoda za školstvo i rukovodstvo novoformirane Osnovne škole „Novka Ubović“ Podgorica, održali su sastanak 28.09.2022. godine. U skladu sa zaključcima i dogovorom sa ovog sastanka, prosvjetne nadzornice za matematiku, crnogorski-srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost, engleski jezik, održale su sastanke 10. oktobra 2022. godine u OŠ „Novka Ubović“ u Podgorici, sa Aktivom nastavnika razredne nastave, nastavnicom matematike, nastavnicom crnogorskog-srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti, i sa nastavnicama stranih jezika (dvije nastavnice engleskog jezika i jedna nastavnica njemačkog jezika). U okviru podrške ovoj školi, Tim je u dogovoru sa direktoricom Zavoda za školstvo obezbijedio sve potrebne publikacije Zavoda za korišćenje u vaspitno-obrazovnom radu.

Sve posjete članova Tima ustanovama, kao i učešće u timovima ili komisijama, prate pisane informacije i izvještaji.

3.2. Zavod je inicirao i sproveo kampanje:

“Udruženo, timski do škole bez nasilja”

Povod: sve prisutnija pojava vršnjačkog nasilja u obrazovno-vaspitnim ustanovama u Crnoj Gori. Zavod za školstvo je u skladu sa svojim nadležnostima i u želji da dodatno osnaži i podrži ustanove u preduzimanju preventivnih mjera preduzeo niz aktivnosti:

- Angažovanje članova formiranog Tima za pružanje savjetodavne stručne podrške za pomoć školama u realizaciji aktivnosti na prevenciji i suzbijanju pojava vršnjačkog nasilja i vandalizma.
- Prikupljanje, evidentiranje i analiziranje izvještaja timova za prevenciju i suzbijanje vršnjačkog nasilja i vandalizma (tokom I klasifikacionog perioda pristiglo oko 183 izvještaja iz predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola, muzičkih škola i domova učenika).
- Trodnevno savjetovanje (23, 24. i 25. novembra 2022. godine) na temu: "Prevencija i suzbijanje vršnjačkog nasilja u školama". Ključnu ulogu u sprovođenju mjera prevencije koje su usmjerene na smanjenje vršnjačkog nasilja imaju školski timovi. Od njihovog zalaganja i posvećenosti, znanja i vještina, zavisi uspjeh primjene mjera u školi. Zavod za školstvo je pomenuto savjetovanje organizovao za predstavnike svih školskih timova u cilju njihove edukacije i sticanja znanja i razvijanja vještina za konstruktivno reagovanje na nasilje, kao i

za blagovremeno uočavanje neprihvatljivog ponašanja. Savjetovanju je prisustvovalo 213 učesnika iz predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola, domova učenika, predstavnici nevladinih udruženja, Ministarstva prosvjete, Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, Centra za socijalni rad, Ispitnog centra, Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva, Centra za stručno, Uprave policije, više medijskih kuća.

- Zavod za školstvo je kao odgovor na povećanu stopu nasilja u školama u decembru 2022. godine realizovao i četiri akreditovane online obuke za nastavnike na temu *Prevenција nasilja i poremećaji u ponašanju*.
- Tim za pružanje savjetodavne stručne podrške Zavoda za školstvo, na osnovu iskustava iz posjeta školama i urađenih analiza, izradio je preporuke koje na nivou Zavoda treba preduzeti u narednom periodu: neposrednija saradnja sa nadzornicima o ovom pitanju kroz razvijanje kvalitetnih instrumenata fokusiranih na istraživanje sigurnog i podsticajnog školskog okruženja prilikom nadzora, kao i češća razmjena mišljenja o ovom pitanju kroz tematske sastanke i studije slučaja; evaluacija izvještaja školskih timova o prevenciji nasilja treba da bude prioriteta i kontinuirana aktivnost Zavoda, kao i praćenje efekata evaluacije; u saradnji sa udruženjima pedagoga i psihologa izvršiti adaptaciju instrumenata o vršnjačkom nasilju iz priručnika *Škola bez nasilja – ka sigurnom i podsticajnom okruženju*; procijeniti potrebu da se izradi jedan novi dokument o ovom pitanju koji bi sublimirao iskustva iz postojeća dva dokumenta u odnosu na aktuelne potrebe i zahtjeve škole; razviti modularne programe o prevenciji vršnjačkog nasilja u školama i obezbijediti kontinuirani profesionalni razvoj svih zaposlenih u školi, a posebno obuku nastavnika u cilju razvijanja kompetencija i senzibilisanja zaposlenih u prevenciji nasilja.

“Želimo da vas čujemo – Vi ste budući kreatori politika obrazovanja” namijenjena učenicima – predstavnicima učeničkih parlamenata:

- Zavod za školstvo se u svim djelovanjima koja su u njegovoj nadležnosti zalaže da centar obrazovnog procesa bude učenik. To nije samo deklarativni stav. U svemu što radimo, uvijek čujemo sve koji su uključeni u kreiranje kvalitetnog ambijenta za obrazovanje. U želji da čujemo glas onih zbog kojih sve radimo – naših učenika, budućih donosioca odluka, pokrenuli smo akciju Želimo da vas čujemo! kako bismo od učenika čuli šta misle o obrazovanju koje dobijaju, ambijentu u kojem uče i šta treba u njemu mijenjati. Obrazovno-vaspitnim ustanovama smo u novembru 2022. godine uputili poziv da se akciji pridruže predstavnici Učeničkog parlamenta. Do roka za prijavljivanje, prijavili su se učenici iz 57 ustanova (osnovnih i srednjih škola, domova učenika, resursnih centara). Prijavilo se 170 predstavnika/ca učeničkih parlamenata. U Zavodu za školstvo, 15.12.2022. godine, održan je prvi sastanak sa predstavnicima učeničkih parlamenata osnovnih i srednjih škola Crne Gore. U radu je učestvovalo 62 učenika/ca iz 31 osnovne škole i 23 učenika/ca iz 11 srednjih škola. Učenicima/cama je dodijeljena zahvalnica – plaketa i zvanje AMBASADOR UČENJA ZA PRAVE VRIJEDNOSTI.

“Uključivanje učenika sa drugih govornih područja u obrazovno-vaspitne ustanove u Crnoj Gori“

U prevazilaženju izazova sa kojima se naš obrazovni sistem susreo zbog prijema velikog broja djece s drugih govornih područja, Zavod je preduzeo niz koraka:

- Formiran Radni tim Zavoda i obrazovno-vaspitnim ustanovama upućen poziv da Timu dostave sve dileme i sugestije koje imaju u organizaciji rada s ovom djecom.
- Tim je izradio i obrazovno-vaspitnim ustanovama dostavio *Smjernice za uključivanje učenika sa drugih govornih područja u obrazovno-vaspitne ustanove u Crnoj Gori*.
- Zbog kompleksnosti ovog izazova, podršku ustanovama Zavod je nastavio i organizovanjem **savjetovanja** na temu primjene izrađenih Smjernica, kao priliku da se otklone nedoumice u primjeni dokumenta, čuju sva otvorena pitanja iz ustanova i zajednički dogovore dalji koraci u pružanju podrške koja je obrazovno-vaspitnim ustanovama potrebna u ovoj oblasti. Savjetovanju je prisustvovalo 50 predstavnika obrazovno-vaspitnih ustanova (direktori, pedagozi, nastavnici).
- S obzirom da su na savjetovanju učesnici iz obrazovno-vaspitnih ustanova kao najveći izazov u radu sa ovom djecom istakli ocjenjivanje, Zavod je izradio i školama dostavio i *Smjernice za praćenje, procjenjivanje i ocjenjivanje učenika s drugih govornih područja u obrazovno-vaspitnim ustanovama u Crnoj Gori* – još jedan dokument kao vid podrške školama u ovoj kompleksnoj oblasti. Međutim, preduslov da ovaj instrument podrške zaživi i ima upotrebnu vrijednost, jeste podrška Ministarstva prosvjete u smislu prilagođavanja normativa (donošenje odredbe kojom se dozvoljava praćenje, procjenjivanje i ocjenjivanje na specifičan način). Zavod je Ministarstvu prosvjete dostavio Smjernice i preporuke u kom pravcu treba ići kada je u pitanju prilagođavanje normativa, ne bi li se uvažila specifičnost ukupnog obrazovno-vaspitnog rada sa ovom grupom učenika.

„Unapređivanje dokumenta *Standardi kompetencija nastavnika i direktora, 2016, Zavod za školstvo*“:

- Dokument nastao 2016. godine „Standardi kompetencija nastavnika i direktora“ naslanjao se na ono što smo u Crnoj Gori već imali, ali i na tadašnju praksu u razvijenijim zemljama svijeta (analizirani su standardi za nastavnike u Engleskoj, Škotskoj, Australiji i Kanadi, kao i ISSA-ina – *International Step by Step Association* – standardi i indikatori kvalitetne obrazovne prakse koji se odnose na nastavni proces usmjeren na učenika). Analiziran je i tadašnji okvir za profesionalni razvoj nastavnika engleskog jezika Britanskog savjeta *Dvanaest profesionalnih praksi*. Kako smo u Zavodu svjesni da su okolnosti u kojima se izvodi obrazovno-vaspitni rad značajno izmijenjene novim izazovima sa kojima smo se suočili, te digitalizacijom kao neophodnošću koja prati izmijenjene okolnosti, pokrenuli smo proces ažuriranja postojećih standarda kompetencija. Stručni aktivisti Zavoda su analizirali postojeći dokument, a kako uvijek želimo da čujemo i one kojih se direktno tiče naše djelovanje, organizovali smo okrugli sto na kome su predočeni naši prijedlozi za unapređivanje standarda nastavničkih kompetencija a kako bismo u razmjeni mišljenja sa onima kojih se to najviše tiče – nastavnicima, zajednički došli do najkvalitetnijeg rješenja. Okrugli sto na temu: „Unapređivanje standarda kompetencija nastavnika“, održan je 23. decembra 2022. godine. Učestvovalo je 56 nastavnika praktičara, predstavnika stručnih udruženja, nevladinih organizacija i institucija obrazovanja. Zaključci su upućeni svima koji su prisustvovali i svim rukovodiocima obrazovno-vaspitnih ustanova uz poziv da nakon razmatranja na stručnim aktivnostima, sugestije dostave Zavodu za školstvo.

SEKTOR ZA UNAPREĐIVANJE OBRAZOVANJA

I ODSJEK ZA ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ OBRAZOVNOG SISTEMA

Realizovane aktivnosti:

Programski cilj 1. Unapređivanje obrazovanja – istraživanje i razvoj (istraživanja, analize, stručna mišljenja)

1.1. Analiza: *Eksterna evaluacija nastave/učenja u osnovnim školama za period 2018-2020. godine.*

1.2. Ispitivanje: *Mišljenje nastavnika o kvalitetu predmetnih programa za osnovnu školu.*

1.3. Ispitivanje: *Mišljenje zaposlenih u školama o aktivnostima i radu Zavoda za školstvo.*

1.4. U saradnji sa Zavodom za udžbenike i nastavna sredstva Crne Gore: *Istraživanje kvaliteta udžbeničkih kompleta (udžbenik, radna sveska/zbirka zadataka i priručnika za nastavnike iz predmeta: matematika, priroda i poznavanje društva za IV razred i predmeta: crnogorski-srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost, biologija i informatika za VI razred osnovne škole.*

1.5. Istraživanje *Komparativna analiza predmetnih programa osnovne škole i gimnazije.*

1.6. *Analize i stručna mišljenja* (dato stručno mišljenje za 116 zahtjeva od NVO, Nacionalnog savjeta za obrazovanje, Ministarstva prosvjete, Univerziteta Crne Gore).

Programski cilj 2. Unapređivanje obrazovanja – savjetovanja, okrugli stolovi (Na osnovu inputa iz urađenih istraživanja, ispitivanja, analiza, konsultacija u okviru akcije "otvorena vrata" – TEME: unapređivanje saradnje sa obrazovno-vaspitnim ustanovama, jačanje savjetodavne uloge Zavoda, snaženje uloge pedagoško-psihološke službe u školama, ocjenjivanje u funkciji razvoja učenika, vršnjačko nasilje, status društvene i prirodno-matematičke grupe predmeta, međupredmetne oblasti, ...)

2.1. Savjetovanja za rukovodioce obrazovno-vaspitnih ustanova „**Unapređivanje saradnje Zavoda za školstvo i obrazovno-vaspitnih ustanova**“. Savjetovanjima je prisustvovalo oko 189 rukovodilaca obrazovno-vaspitnih ustanova (predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola, muzičkih škola, resursnih centara i domova za učenike). Predstavljeni su i rezultati istraživanja: *Mišljenje zaposlenih u školama o aktivnostima i radu Zavoda za školstvo* (septembar 2022. godine).

2.2. Savjetovanja o ocjenjivanju. Zavod za školstvo je u okviru aktivnosti „otvorena vrata“ imao za cilj da predstavnicima osnovnih i srednjih škola približi stratešku orijentaciju u oblasti ocjenjivanja učenika. Težnja je da ocjenjivanje bude u funkciji razvoja učenika, u funkciji unapređivanja nastave i samog procesa učenja. Zato je važno da nastavnike usmjerimo ka tom cilju, stvorimo odgovarajući ambijent i budemo im podrška. Na savjetovanjima su govorili predstavnici radnih grupa koje su se prethodnih godina bavile unapređivanjem dokumenata o ocjenjivanju: predstavnici Zavoda za školstvo, Ministarstva prosvjete, Centra za stručno obrazovanje i direktorica osnovne škole iz Podgorice (za osnovne škole, 5. oktobra 2022. i srednje škole, 12. oktobra 2022. godine). Promocija priručnika za ocjenjivanje *Ocjenjivanje u funkciji razvoja učenika i unapređenje nastave i učenja* (izgrađivanje kompetencija ocjenjivanja), realizovana je 11. oktobra 2022. godine. Promociji je prisustvovalo 50

nastavnika praktičara, predstavnika stručnih udruženja, stručnih saradnika, nevladinih udruženja, predstavnika Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva, Ispitnog centra, Centra za stručno obrazovanje, Zavoda za školstvo i medija. U organizaciji Centra za stručno obrazovanje i Zavoda za školstvo, 20. oktobra je realizovano i online savjetovanje o ocjenjivanju za nastavnike opšteobrazovnih predmeta koji nastavu realizuju u okviru modularizovanih obrazovnih programa. Savjetovanje su realizovali predstavnici Odjeljenja za istraživanje i razvoj kvalifikacija – Centar za stručno obrazovanje i predstavnik Odsjeka za istraživanje i razvoj obrazovnog sistema – Zavod za školstvo. Učesnici su još jednom upoznati sa svim aspektima sistema razvoja kvalifikacija i modularizovanih obrazovnih programa, kao i sa novinama u oblasti ocjenjivanja (ocjenjivanje u funkciji razvoja učenika i unapređivanja nastave i učenja). Dobili su konkretna uputstva za evidentiranje časova opšteobrazovnih predmeta, ocjenjivanje opšteobrazovnih predmeta i popunjavanje odjeljenjske knjige.

2.3. Savjetovanje „Unapređivanje vaspitno-obrazovnog rada u domovima učenika“ za direktore i vaspitače u domovima učenika. Na savjetovanju su predstavljeni i rezultati istraživanja koje je sprovedla Institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore „Položaj djece u domovima učenika/internatima u Crnoj Gori (oktobar 2022. godine). Nakon savjetovanja, na zahtjev direktora Doma učenika i studenata Podgorica, Dom su posjetili predstavnici Zavoda za školstvo, direktorica i predsjednik Tima za podršku ustanovama. Na sastanku u Domu učenika, kome su prisustvovali svi članovi uprave, direktor Doma upoznao je predstavnike Zavoda za školstvo sa organizacijom rada Doma učenika, materijalnim i pedagoškim resursima, kao i izazovima sa kojima se suočavaju u vaspitno-obrazovnom radu. Direktorica je istakla da će Zavod za školstvo, kao i do sada pružati Domu učenika podršku u svim aspektima kvaliteta vaspitno-obrazovnog rada, te da se uvijek mogu obratiti za savjetodavnu stručnu pomoć. Nakon sastanka, predstavnici Zavoda su u pratnji direktora i uprave Doma, posjetili prostorije Doma učenika i upoznali se sa procesom izvođenja vaspitno-obrazovnog rada, kao i uslovima života i rada učenika u Domu.

Formirana je komisija koja na osnovu zaključaka sa savjetovanja i analize primjera dobre prakse iz drugih evropskih obrazovnih sistema, radi na unapređivanju dokumenta „Osnove programa vaspitnog rada u domovima učenika“.

2.4. Savjetovanje za rukovodioce i stručne saradnike na temu „Suzbijanje vršnjačkog nasilja u školama“. Savjetovanju je prisustvovalo 213 učesnika iz predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola, domova učenika, predstavnici nevladinih udruženja, Ministarstva prosvjete, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, više medijskih kuća.

2.5. Savjetovanje sa direktorima srednjih škola na temu: „Obrazovanje u oblasti smanjenja rizika od katastrofa“

2.6. Okrugli sto na temu „Uloga stručnih saradnika (pedagoga, psihologa) u vaspitno-obrazovnom radu“. Savjetovanju je prisustvovalo 36 stručnih saradnika iz predškolskih ustanova.

2.7. Okrugli sto na temu „Antifašizam u programima istorije u Crnoj Gori“. Govornici: pomoćnik direktora (Zavod za školstvo), direktor Direktorata za opšte, srednje, stručno i cjeloživotno obrazovanje (Ministarstvo prosvjete), profesorice istorije (JU Gimnazija „Slobodan Škerović, JU Gimnazija „Tanasije Pejatović i JU Srednja stručna škola „Ivan Uskoković“), predsjednik Udruženja profesora istorije Crne Gore. Gosti: predstavnici Ministarstva prosvjete, Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva, Centra za stručno obrazovanje, Ispitnog centra, Univerziteta Crne

Gore, Crnogorske akademije nauka, nevladinih udruženja (Centar za građansko obrazovanje, Prosvjetna zajednica, Udruženje historičara Crne Gore HIPMONT), Istorijskog instituta, Sindikata prosvjete.

2.8. Okrugli sto na temu: „**Standardi kompetencija za rad nastavnika**“. Učestvovalo je 56 nastavnika praktičara, predstavnika stručnih udruženja, nevladinih organizacija i državnih institucija.

Programski cilj 3. Unapređivanje programa – inoviranje Programa za predškolsko vaspitanje i obrazovanje

3.1. Imenovani radni timovi za izradu *Programa njege i vaspitno-obrazovnog rada sa djecom uzrasta do 3 godine* i *Programa za područja aktivnosti u predškolskom vaspitanju i obrazovanju od 3-6 godina*. Unaprijeđena verzija Programa izrađena do zadatog roka 01.06.2022. godine. Program je usvojen na sjednici Nacionalnog savjeta za obrazovanje 14. decembra 2022. godine.

Programski cilj 4. Podrška učenicima sa posebnim obrazovnim potrebama u njihovom razvoju – inkluzivno obrazovanje:

4.1. Mobilna služba, koju čini 27 stručnjaka, za školsku 2022/23. realizovala je 1392 polusatne aktivnosti. U MEIS sistem je uključen modul *osnovni elementi pristupačnosti*, pilotirana aplikacija za defektologe/logopede – sprovedena obuka 20. maja 2022.

4.2. Program Inovacije u inkluzivnom obrazovanju realizovan je kroz dva modula saradnje s Univerzitetom Crne Gore: Elektrotehničkim fakultetom – izrada didaktike 3D tehnologijom i Prirodno-matematičkim fakultetom – aplikacija veb platforma namijenjena djeci s posebnim obrazovnim potrebama za usvajanje socijalnih i akademskih vještina.

4.3. Zavod uz podršku UNICEF-a sprovodi program Cboard za svako dijete: podijeljen je 81 tablet uređaj, koji se primijenjuje u radu sa oko 200 djece.

4.4. Na osnovu petodnevnog treninga (realizacija Unicef) tema: *Interpersonal communication and community engagement for inclusive education*, adaptiran materijal, urađene prezentacije i materijal za obuku nastavnika „Osnaživanje inkluzivnih kompetencija nastavnika“.

4.5. Održana online radionica o primjeni Individualnog tranzicionog plana 3 (ITP 3) – povezivanje srednje škole i univerziteta, za nastavnike svih srednjih škola.

4.6. Realizovana savjetovanja i sastanci sa ustanovama: 25 obrazovno-vaspitnih ustanova u vezi unapređivanja implementacije inkluzivnog obrazovanja.

4.7. Održano online savjetovanje za direktore i stručne službe: „Primjena asistivne tehnologije u radu s učenicima s posebnim obrazovnim potrebama“, prisustvovalo je 150 učesnika.

4.8. Savjetovanje „Unapređivanje kvaliteta i inkluzivnosti obrazovanja u digitalnom okruženju“. Program je dio šireg multisektorskog regionalnog programa koji sprovodi Regionalna Kancelarija UNICEF-a u Ženevi uz finansijsku podršku Evropske unije. Cilj ovog programa je da se pruži odgovor na negativan uticaj koji je Covid-19 pandemija imala na djecu i porodice i usmjeren je na unapređivanje i poboljšanje položaja djece na Zapadnom Balkanu.

4.9. Promocija sajta – „Svirajmo gitaru“ – sajt kao resurs za lica sa oštećenjem vida. Na promociji je predstavljen značaj asistivne tehnologije u učenju i napredovanju djece i mladih, uloga i značaj sajta „Svirajmo gitaru“, kako se on koristi i koliko može da doprinese boljem i savremenijem radu muzičkih škola. Moderatorica na događaju

je bila nadzornica/savjetnica za muzičko obrazovanje u Zavodu za školstvo (Odsjek za utvrđivanje kvaliteta).

Programski cilj 5: Unapređivanje obrazovanja – učešće u radnim grupama, komisijama, osmišljavanje i/ili učešće u realizaciji projekata i strategija, realizacija programa obuke, profesionalni razvoj zaposlenih u Odsjeku

5.1. Učešće u radnim tijelima i komisijama: u komisiji Ministarstva prosvjete za prirodnu grupu predmeta; izrada ispitnih kataloga za maturski ispit iz istorije, biologije i psihologije; izrada metodološkog uputstva za nastavnike: „Smjernice za vrednovanje i ocjenjivanje učenika sa drugih govornih područja“, u komisiji za rad na inoviranju standarda kompetencija za vaspitače u predškolskim ustanovama, stručne saradnike (pedagog, psiholog, logoped, defektolog), direktore predškolskih ustanova; u komisiji koja je uradila *Model samoprocjene na osnovu adaptiranog Indeksa za inkluziju* na osnovu kojeg su aktivnosti uključene u godišnji plan; u saradnji Zavoda za školstvo i neprofitne organizacije PH International u Crnoj Gori, i Američke Vlade/Biroa za međunarodne narkotike i poslove sprovođenja zakona (INL) izrada obrazovno-vaspitnog programa za učenike/ce VIII i/ili IX razreda osnovnih škola u Crnoj Gori: *Prava kultura djece i mladih*; u saradnji sa Ispitnim centrom Crne Gore adaptacija i priprema *Uputnika za učenike, nastavnike i roditelje* koji će se primjenjivati tokom PISA testiranja za 2025. godinu; u saradnji sa UNICEF-om i Zavodom za izdavanje udžbenika i nastavnih sredstava Crne Gore, izrada dokumenta: „Standardi kvaliteta digitalnih udžbenika i pomoćnih digitalnih obrazovnih materijala“; u komisiji koja je izradila *Smjernice za organizaciju vaspitno-obrazovnog rada i vođenje pedagoške dokumentacije u javnim i privatnim predškolskim ustanovama*; u komisiji za izradu internih procedura za Odsjek za istraživanje i razvoj obrazovnog sistema u skladu sa sistematizacijom; u stručnim aktivima Zavoda za školstvo; u toku 2022. godine samostalni savjetnici iz Odsjeka za istraživanje i razvoj obrazovnog sistema, kao članovi komisija, učestvovali su u realizaciji 27 stručnih ispita za različita predmetna područja (pedagogije, psihologije, biologije, istorije i inkluzivnog obrazovanja).

5.2. Učešće u realizaciji ili osmišljavanju projekata i strategija: učešće u procesu korigovanja *Strategije o prevenciji pušenja*, izmjene u dokumentu koji je dostavljen IJZ CG; *Strategija djelovanja u situacijama rizika od katastrofa* u dijelu realizacije Akcionog plana za 2022. godinu u nadležnosti Zavoda za školstvo; **Projekat TALIS** – nacionalni menadžer projekta: komunikacija, koordinacija, izvještavanje; osmišljavanje i razvoj **projekta PISA 2025 – nauka u fokusu** Zavoda za školstvo i Ispitnog centra, realizovane su dvije prezentacije Projekta (na prvoj formirana Radna grupa za PISA 2025, testiranje, potom je prezentovan međuinstitucionalnoj radnoj grupi i predstavnicima 2 univerziteta, UNICEF-a); upućeni dopis i uputstva školama za formiranje školskih timova za rad na Projektu PISA 2025 – nauka u fokusu, u svim školama, razrađeni materijali za početak rada Radne grupe na objavljenim zadacima, pripremljeni prateći materijali za distribuciju zadataka (uputstva za nastavnike); **Platforma za digitalno učenje**, informisanje i saradnja koju podržava Unicef, aktivnosti, igre i materijali za rad s djecom predškolskog uzrasta, za kadar predškolskih ustanova za primjenu i terenski rad na osnovu ranije pripremljenih formulara i procedura u radu s djecom RAE populacije.

5.3. Realizacija programa obuke: savjetnici Odsjeka su realizovali 31 obuku na temu inkluzivnog obrazovanja, obrazovanja u oblasti smanjenja rizika od katastrofa, psihosocijalne podrške djeci/učenicima u stresnim situacijama i unapređenja rada

direktora vaspitno-obrazovnih ustanova. Na seminarima je bilo prisutno 725 nastavnika.

5.4. Profesionalni razvoj zaposlenih u Odsjeku: *studijska posjeta Sloveniji* sa ciljem razmjene iskustava u implementaciji kurikuluma osnovnih i srednjih škola, učesnici iz Odsjeka: Radoje Novović i Blaženka Petričević; *studijska posjeta Kosovu* – u organizaciji Pedagoškog fakulteta Univerziteta “Isa Boletini” u Mitrovici, od 30. novembra do 2. decembra 2022. godine, realizovana je Međunarodna konferencija na temu: “Opterećenost kurikuluma – uticaj na postignuća i blagostanje učenika i nastavnika” i prezentovan rad Zavoda za školstvo na temu: *Uticaj smanjenja broja časova i redukovanog sadržaja udžbenika na kvalitet nastave i opterećenost učenika*, učesnici: Radoje Novović iz Odsjeka i Anton Gojčaj, nadzornik u Odsjeku za utvrđivanje kvaliteta obrazovanja.

II ODSJEK ZA MEĐUNARODNU SARADNJU

Realizovane aktivnosti:

Programski cilj 1. Saradnja sa Savjetom Evrope:

1.1. Učešće u radu Nadzornog odbora za obrazovanje Savjeta Evrope (Steering Committee for Education – CDEDU) – 2. sastanak, održan 29. i 30. septembra 2022. u Strazburu; pisanje izvještaja, učešće u istraživanjima Savjeta Evrope i imenovanje koordinatora za Crnu Goru u mrežama i projektima SE: *Mreža savjetnika za obrazovnu politiku* (EPAN), *Obrazovanje za digitalno građanstvo* (DCE), *Platforma o etici, transparentnosti i integritetu u obrazovanju* (ETINED) i inicijativa *Obrazovanje u vrijeme krize*; učešće na 5. (onlajn) sastanku mreže Obrazovanje za digitalno građanstvo, Savjet Evrope, 31.05. i 1.06.2022. godine, priprema izvještaja i plana aktivnosti.

1.2. Učešće u radu *Evropskog centra za moderne jezike*: sastanak nacionalnih koordinatora 24. i 25. maj 2022. godine, 31. sastanak Upravnog odbora 14-15. jun 2022, konferencija *Deset godina saradnje Evropskog centra za moderne jezike i Evropske komisije*, 13. i 14. decembar 2022. u Gracu. Selekcija i imenovanje učesnika na radionicama Evropskog centra za moderne jezike, u skladu sa definisanim kriterijumima, i to: *Transversal competences in foreign language education*, 8-9. februar 2022. i *CLIL in languages other than English*, 16-17. novembar 2022. godine; učešće u istraživanju Evropskog centra za moderne jezike o prioritetima jezičkog obrazovanja u zemljama članicama. Organizacija seminara *Developing online teaching skills for the 21st century classroom*, u saradnji sa Filološkim fakultetom (14. i 15. oktobra 2022. u Zavodu za školstvo). U saradnji sa Evropskim centrom, učešće u organizaciji godišnje konferencije *ELTAM-a, Integrating Global Issues in English/Foreign Language Teaching* – 7. i 8. maj 2022. godine. Promocija obilježavanja Evropskog dana jezika, u saradnji sa Udruženjem nastavnika engleskog jezika – ELTAM.

Programski cilj 2. Koordinacija i realizacija aktivnosti Erasmus+ projekta **Nastavi da se usavršavaš! (Keep Educating yourself – KEY):**

2.1. Koordinacija Projektnog tima i saradnja sa Filozofskim fakultetom iz Nikšića i JPU „Ljubica Popović“ iz Podgorice; priprema članka za publikaciju *Learning from the Erasmus+ KEY project: a reflective case study and stepped toolkit approach* <https://projectkey.net/en/downloads/publikacije-i-izvestaji/>; priprema članka *Uticaj COVID 19 na predškolsko vaspitanje i obrazovanje u Crnoj Gori*; organizacija studijske posjete Birmingham City University, Velika Britanija, 12- 17. jun 2022. godine; učešće na sastanku Upravnog odbora projekta i seminaru za projektne

timove, 5-6. septembar 2022, Novi Sad; učešće na sastanku projektnih timova, 10-12. oktobar 2022, Nikšić; sastanak Upravnog odbora projekta na nivou Crne Gore, 26. oktobar 2022. Zavod za školstvo, Podgorica; priprema prezentacije i učešće na završnoj konferenciji projekta, 8-10. novembar 2022, Novi Sad; priprema završnog narativnog i finansijskog izvještaja.

OPIS I REZULTATI: Projektni konzorcijum je činilo 17 institucija iz 6 zemalja - Crne Gore, Srbije, Rumunije, Mađarske, Slovenije i Velike Britanije. Na osnovu analize potreba vaspitača za stručnim usavršavanjem i pregleda sistema profesionalnog razvoja vaspitača u zemljama partnerima koji je prikazan u publikaciji "Analiza profesionalnog razvoja vaspitača u Srbiji, Crnoj Gori, Mađarskoj, Rumuniji, Sloveniji i Velikoj Britaniji", pripremljeni su programi obuke za vaspitače. U Crnoj Gori je Studijski program za predškolsko vaspitanje Filozofskog fakulteta pripremio 10 programa obuke, od kojih je 4 akreditovano u Katalogu programa stručnog usavršavanja nastavnika 2020-2022, a 6 programa u Katalogu programa 2022-2024. Pored toga što su poslužili kao polazna osnova za osmišljavanje programa obuke, nalazi istraživanja su pretočeni u prijedloge i preporuke za unapređenje aktuelnog koncepta profesionalnog usavršavanja vaspitača. Takođe, jedan od rezultata projekta je osnivanje i opremanje Centara za obuku na visokoškolskim institucijama. U okviru centara, na 6 fakulteta, obuku je do sada prošlo oko 600 vaspitača i stručnih saradnika. Svoj put ka novoosnovanim centrima, partneri su opisali u publikaciji "Learning from the Erasmus+ Keep Educating Yourself Project: A reflective case study and stepped toolkit approach". Na završnoj konferenciji je istaknuto da je **KEY projektom potvrđena potreba za postojanjem sistemskog pristupa cjeloživotnom obrazovanju vaspitača, i njegovi rezultati mogu uticati na predškolsku obrazovnu zajednicu i donijeti veću vrijednost profesiji vaspitača.**

Programski cilj 3. Implementacija Obrazovanja za održivi razvoj:

3.1. Priprema i raspisivanje poziva za mlade za učešće u UNESCO-voj anketi: *Iskustva i vizije mladih o obrazovanju o klimatskim promjenama*; priprema i raspisivanje poziva za seriju *Dijalog o ciljevima održivog razvoja za mlade*; priprema izvještaja za Panevropski kongres o globalnom obrazovanju, 31. maj – 1. jun; koordinacija učešća na takmičenju „Nacionalna Ekološka Olimpijada NEO2022“ koje je sproveo Centar za razvoj kreativnosti Cezar; objavljivanje poziva i koordinacija ENO Akcije sadnje „Zasadi drvo i brini o miru“; objavljivanje poziva za međunarodno takmičenje "Children's Climate Prize"; učešće na seminaru za trenere Modul 1 i Modul 2 „Metodologije – predloženi didaktički pristupi za obrazovanje o vodi“ (online 23. februar 2022 i online 9. mart 2022) u organizaciji Međunarodnog centra za Mediteransku regiju (WES-Mediterran); učešće na međunarodnoj online konferenciji „Implementacija obrazovanja za održivi razvoj kroz školski kurikulum“ (UNECE od 28. do 30. marta 2022); učešće na 2. online konsultativnom sastanku za pripremu „Samita o transformaciji obrazovanja“ na temu „Učenje i vještine za život, rad i održivi razvoj“ (10. jun 2022); učešće u radu (online) UNECE Upravnog odbora o obrazovanju za održivi razvoj (30. i 31. maj 2022); izrada izvještaja o napretku u implementaciji obrazovanja za održivi razvoj u skladu sa UNECE Strategijom obrazovanja za održivi razvoj (2022-2030); priprema izvještaja za obrazovanje i prisustvo konferenciji Regionalni forum o održivom razvoju za UNECE region (6-7. april 2022); priprema informacija o obrazovanju za održivi razvoj za sastanak ministara u Nikoziji (5-7. oktobar 2022); učešće u radu UNECE Ad hok radne grupe za izradu indikatora za praćenje implementacije Strategije obrazovanja za održivi razvoj do 2030. godine; pisanje izvještaja o aktivnostima koje su realizovane u Crnoj Gori za GENE mrežu za 46. okrugli sto i izvještavanje o aktivnostima koje su

realizovane u Crnoj Gori za GENE mrežu za 46. okrugli sto (30. marta i 4. aprila 2022).

Programski cilj 4. Sprovođenje međunarodnog programa Eko-škole u Crnoj Gori:

4.1. Reakreditacija i akreditacija škola i vrtića za dodjelu Zelene zastave i serifikata o sticanju statusa međunarodne Eko-škole; dodavanje dokumenata i podataka na Podio (međunarodna platforma programa); organizacija međunarodnih vebinara (priprema vebinara, odabir nastavnika, odabir priprema za nastavu...); godišnji sastanak nacionalnih operatera (online 1-3. marta 2022); raspisivanje VII poziva za uključivanje škola u sprovođenje programa i V poziva za dodjelu nagrade Zelena zastava; prisustvo sastanku nacionalnih koordinatora za sprovođenje programa Eko-škole 16. februara 2022. (online); pokretanje i koordinacija GAIA 20:30 kampanja o biodiverzitetu koju sprovodi Fondacija za ekološku edukaciju (FEE); odabir i slanje tri najbolja scenarija za nastavu, na temu Zaštita biodiverziteta, za konkurs koji je pokrenula Fondacija za ekološku edukaciju (FEE); evaluacija projekata za međunarodno takmičenje *The GAIA 20:30 Biodiversity* Fondacije za ekološku edukaciju (FEE); prezentacija programa i obilazak škola/vrtića koji počinju sprovođenje programa od školske 2022/23. godine; odabir škola, izrada veb stranice na Podio platformi, osmišljavanje programa i angažovanje trkača za međunarodnu štafetnu trku „Ponestaje nam vremena“ i organizacija međunarodne štafetne trke „Ponestaje nam vremena“ u Crnoj Gori – 22. oktobar 2022; organizacija sastanaka Upravnog odbora Eko-škola; izrada online platforme za Eko-škole u Crnoj Gori; konsultacije sa školama i praćenje kampanje Globalni dani – “Ponestaje nam vremena” od 30. septembra do 3. novembra; priprema, raspisivanje i evaluacija pristiglih radova za konkurs "ENERGIJA PODVUČENO ZELENOM" iz oblasti zaštite životne sredine u saradnji sa Crnogorskim elektrodistributivnim sistemom; organizacija i dodjela nagrade Zelena zastava i sertifikata o sticanju statusa međunarodne Eko-škole u saradnji sa Sistemom Ujedinjenih nacija u Crnoj Gori 14. decembra 2022. godine.

Programski cilj 5. Implementacija preduzetničkog učenja:

5.1. Obilazak škola, saradnja sa koordinatorima, unapređivanje aktivnosti koje se sprovode na nivou škole; pisanje izvještaja koji proizilaze iz obaveza planiranih Strategijom za cjeloživotno preduzetničko učenje; učešće u radu komisije za izradu Strategije za cjeloživotno preduzetničko učenje (2020–2024); izrada Akcionog plana za 2022. godinu u skladu sa Strategijom za cjeloživotno preduzetničko učenje (2020–2024); učešće u radu Nacionalnog partnerstva za preduzetništvo.

Programski cilj 6. Koordinacija i realizacija aktivnosti iz programa „Unapređivanje kvaliteta i inkluzivnosti obrazovanja u digitalnom okruženju“ LearnIn inicijativa (Zavod za školstvo i UNICEF):

6.1. Prilagođavanje predloženih projektnih aktivnosti u skladu sa mogućnostima rada na daljinu; učešću u radu radne grupe za izradu programa obuke za nastavnike (3 dvodnevna modula); izrada smjernica za izradu Vodiča za unapređivanje kvaliteta i inkluzivnosti obrazovanja u digitalnom okruženju; selekcija škola i nastavnika i izrada platforme za nastavnike, trenere i školski menadžment; odabir i obuka 48 trenera za sprovođenje obuke nastavnika; organizacija i praćenje 146 dvodневnih seminara; izrada indikatora i protokola za praćenje integracije projektnih aktivnosti na nivou obrazovno-vaspitnih ustanova; online sastanci sa upravama, koordinatorima za KPR i nastavnicima (180 sastanaka); analiza scenarija za nastavu; organizovanje i realizacija informativnog sastanaka za sve direktore odabranih obrazovno-vaspitnih ustanova; organizovanje i realizacija informativnog sastanaka za roditelje

predstavnik Upravnog odbora odabranih obrazovno-vaspitnih ustanova; izrada online platforme za monitoringa za evaluaciju škola nakon sprovedene obuke; analiza izvještaja školskih koordinatora i izrada 1400 sertifikata za nastavnike koji su uspješno završili obuku; učešće u pripremi i pružanje podrške tokom Eksterne razvojne evaluacije koja je sprovedena od strane kancelarije UNICEF-a iz Ženeve: prilagođavanje i dostavljanje online upitnika istraživanja za 1400 nastavnika, upitnika za fokus grupe i upitnika za individualne intervju; komunikacija sa školama, organizacija posjete i praćenje konsultantkinje tokom sprovođenja individualnih intervjua u školama (septembar 2022. godine – JU OŠ „Dr Dragiša Ivanović“, Podgorica, JU Gimnazija „Petar I Petrović Njegoš“ Danilovgrad, JU OŠ „Mileva Lajović“ Nikšić, JU OŠ „Salko Aljković“ Pljevlja i JU OŠ „Narodni heroj Savo Ilić“ Kotor); predstavljanje rezultata programa (Zavod za školstvo, 13. decembar 2022. godine); učešće u završnoj regionalnoj konferenciji „Predstavljanje rezultata projekta“ (online kancelarija UNICEF-a Ženeva 15. decembra 2022.); priprema narativnih i finansijskih izvještaja.

Programski cilj 7. Članstvo u CIDREE mreži (Konzorcijum institucija za razvoj i istraživanja u obrazovanju u Evropi):

7.1. Vebinari: *Uključivanje učenika iz Ukrajine u obrazovni proces zemlje domaćina* (29. mart 2022), *Strategije za nadoknadu izgubljenog učenja* (14. april 2022) i *Specifičnosti kurikuluma u srednjoj školi* (8. jun 2022.); prisustvo sastanku CIDREE nacionalnih koordinatora (Brisel, 21-22. april 2022); učešće u radu godišnea CIDREE konferencije i prisustvo sastanku CIDREE nacionalnih koordinatora (Oslo 10-11. novembar 2022); komunikacija sa urednikom publikacije i prevođenje članka *Dimenzije predškolskog kurikuluma u Crnoj Gori-prednosti i izazovi*, autora prof. dr Tatjane Novović i Nataše Golubović, za godišnju publikaciju CIDREE.

[cidree_yearbook_2022_quality_and_curricula_in_early_childhood_education_and_care.pdf](#)

Programski cilj 8. Ostale aktivnosti:

8.1. Ažuriranje internet stranice Zavoda: priprema informacija za veb sajt; uređivanje; kreiranje novih stranica i linkova; dodavanje dokumenata.

8.2. Prevođenje materijala, stručnih tekstova i projektnih prijedloga za potrebe ostalih odsjeka.

8.3. Digitalno obrazovanje: učešće u radu Komisije za praćenje realizacije Strategije za digitalizaciju obrazovnog sistema 2022-2027; objavljivanje poziva za "Međunarodno takmičenje talentovanih učenika iz informatike INFOS2022" u organizaciji Centra za razvoj kreativnosti Cezar; učešće u radu radnog tima za sprovođenje pilot projekta za uspostavljanje platforme za online učenje (Digitalna škola); prisustvo završnoj konferenciji „Škole za 21. vijek“ (Britanski savjet, Podgorica 27. april 2022.)

8.4. Ostale aktivnosti - učešće u radnim grupama, komisijama, osmišljavanje i/ili učešće u realizaciji projekata i strategija, realizacija programa obuke, profesionalni razvoj zaposlenih u Odsjeku:

ERASMUS+ projekat za izgradnju kapaciteta u oblasti stručnog obrazovanja i obuke - *Vocational Education and Training PROvision with ENTrepreneurial – Vocational Education and Training PROvision with ENTrepreneurial Education Uptake in the Region (VETpreneur)* – Koordinator projekta je Srbija, a partneri u projektu iz Crne Gore su Junior Achievement Montenegro i Zavod za školstvo – realizacija počinje u januaru 2023. godine; izrada Programa za engleski jezik u okviru Programa za

područja aktivnosti u predškolskom vaspitanju i obrazovanju od 3-6 godina; učešće u radu Komisije za izradu *Smjernica za uključivanje učenika sa drugih govornih područja u obrazovno-vaspitne ustanove u Crnoj Gori* i savjetovanju za direktore škola za implementaciju *Smjernica*; učešće u izradi internih procedura Zavoda za školstvo; učešće u realizaciji studijske posjete delegacije Nacionalnog centra za unapređenje kvalifikacija pedagoških specijalista, pri Ministarstvu prosvjete i nauke Republike Bugarske, Zavodu za školstvo, 4. i 5. maja 2022.godine; organizacija studijske posjete predstavnika Zavoda za školstvo Crne Gore Zavodu za školstvo Republike Slovenije, 5-7. decembar 2022; učešće na 10. sastanku mreže za obuku nastavnika u okviru *Inicijative za reformu obrazovanja u Jugoistočnoj Evropi - ERI SEE*, Beč, 5. i 6. decembar 2022; prisustvo konferenciji *Unapređenje kvaliteta obrazovanja i obuke* u organizaciji ERI SEE; učešće u radu stručnih aktiva Zavoda za školstvo; učešće u izradi međusektorske analize u Zavodu za školstvo; učešće u radu radne grupe za izradu obrazovnog programa Tehničar zaštite životne sredine; učešće u radu Radnog tima za realizaciju aktivnosti u projektu „Montenegro makers robotičke lige za osnovce“; učešće u radu radne grupe za evaluaciju vaspitno-obrazovnog rada ključna oblast Obrazovna i vaspitna postignuća; pohađanje seminara (online) *Nadoknada izgubljenog učenja tokom COVID pandemije u organizaciji UNICEF-a* kancelarija u Ženevi (29. i 30. juna i 1. jula); izvještavanja za Eurydice mrežu (popunjavanje upitnika; adaptacija nacionalne stranice i izrada izvještaja o raznim pitanjima); učešće u radu radne grupe za izradu Akcinog plana 2023-2025 u odnosu na strateški dokument *Program kontrole upotrebe duvanskih proizvoda u Crnoj Gori*; učešće u radu Sektorske komisije za interdisciplinarna područja; učešće u radu radne grupe za praćenje i sprovođenje Akcionog plana *Programa razvoja zdravstvenog turizma Crne Gore*.

SEKTOR ZA NASTAVU

III ODSJEK ZA UTVRĐIVANJE KVALITETA

Realizovane aktivnosti:

Programski cilj 1. Utvrđivanje kvaliteta rada obrazovno-vaspitnih ustanova:

1.1. Redovno utvrđivanje kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada nije realizovano u prvoj polovini 2022. godine.

Redovno utvrđivanje kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada realizovano je u periodu od sredine septembra do kraja decembra 2022. godine, u 34 obrazovno-vaspitne ustanove:

- 21 osnovnu školu,
- 9 srednjih škola , i
- 4 predškolske ustanove.

Na osnovu preporuka Kolegijuma i Tima za podršku obrazovno-vaspitnim ustanovama, prilikom utvrđivanja kvaliteta rada obrazovno-vaspitnih ustanova, prostor je po prvi put dat i nastavi/učenju izbornih predmeta i tematskom eksternom utvrđivanju kvaliteta: rad timova – rad na prevenciji i suzbijanju vršnjačkog nasilja, rad Učeničkog parlamenta; funkcionisanje stručnih službi... Potreba za ovim javila se nakon analize izvještaja o nadzoru, izvještaja timova koji funkcionišu na nivou obrazovno-vaspitnih ustanova, savjetovanja sa stručnim saradnicima. Pokrenuta je

aktivnost definisanja indikatora za utvrđivanje kvaliteta rada pedagoško-psihološke službe.

Programski cilj 2. Izvještavanje o kvalitetu rada nadzoranih ustanova:

2.1. Izrada *Godišnjeg izvještaja o kvalitetu rada nadzoranih ustanova u 2022. godini*.

2.2. Izrada i priprema *izvještaja o nadzoru* za objavljivanje na sajtu Zavoda za školstvo i dostavljanje obrazovno-vaspitim ustanovama i nadležnom Ministarstvu.

Programski cilj 3. Ostale aktivnosti – saradnja, učešće u radnim grupama, komisijama, osmišljavanje i/ili učešće u realizaciji projekata i strategija, profesionalni razvoj zaposlenih u Odsjeku:

3.1. Saradnja sa: Britanskim savjetom, Zavodom za vrednovanje kvaliteta vaspitanja i obrazovanja Srbije, Ministarstvom prosvjete Federacije BiH, SICI (Standing International Conference of National and Regional Inspectorates of Education), ERI SEE (Education Reform Initiative of South East Europe); saradnja sa Evropskom trening fondacijom (ETF) na temu "Osiguranje kvaliteta u stručnom obrazovanju" (CSO); saradnja sa Ministarstvom prosvjete i UNICEF-om u okviru projekta "Uspostavljanje online platforme za učenje i podrška razvoju servisa i digitalizaciji obrazovanja" – recenzije materijala kreiranih za potrebe online platforme; u saradnji sa nacionalnom koordinatoricom za Crnu Goru Evropske asocijacije za muziku u školama, učešće u inicijativi uspostavljanja Evropskog dana muzike u školama (EuDaMus) koji se širom Evrope obilježava 15. marta (cilj ove inicijative je da se ukaže na značaj muzičkog obrazovanja, predmeta Muzička kultura i Muzička umjetnost i uopšte, uloge koju za razvoj djeteta ima sama muzika); saradnja sa stručnim udruženjima nastavnika; uspostavljanje i planiranje dalje saradnje sa strukovnim udruženjima (Udruženje pedagoga, Udruženje psihologa, Udruženje logopeda, Udruženje defektologa, Udruženje vaspitača).

3.2. Učešće predstavnika Odsjeka (prosvjetnih nadzornika) u drugim aktivnostima (konferencije, projekti, komisije, radne grupe, tijela, profesionalni razvoj i dr.): Godišnja EPAL konferencija na temu "Umjetnost i kultura u obrazovanju odraslih", održana u Budvi, 2. i 3. decembra – Zavod za školstvo je nadzornica-savjetnica za muzičku kulturu, i izlagala na temu „Kultura i umjetnost kroz osnovno i srednje obrazovanje”; učešće na savjetovanju "Razmatranje Metodologije za obezbjeđivanje i unapređivanje obrazovno-vaspitanog kvaliteta rada ustanova u Crnoj Gori" i "Eksterno vrednovanje obrazovnih ustanova u Srbiji" u organizaciji Zavoda za školstvo u cilju razmjene iskustva i poboljšanja vrednovanja rada u obrazovno-vaspitim ustanovama; učešće na Međunarodnoj konferenciji "Kurikularna preopterećenost, uticaj na postignuća učenika i dobrobit učenika i nastavnika", održanoj u Mitrovici (Kosovo), gdje je održana prezentacija teksta „Uticaj smanjenja broja časova i redukovano sadržaja udžbenika na kvalitet nastave i opterećenost učenika"; izdavanje *stručnog mišljenja o kvalitetu rada* direktora i pomoćnika direktora škole; učešće u izradi prijedloga internih procedura ZzŠ; rad u komisijama za inoviranje programa za predškolsko vaspitanje i obrazovanje; učešće u komisiji Ministarstva prosvjete za praćenje realizacije Strategije ranog i predškolskog vaspitanja i obrazovanja; rad u komisijama koje su formirane na nivou Zavoda za školstvo a sa ciljem unapređenja postojećih dokumenata od važnosti za utvrđivanje kvaliteta obrazovno-vaspitanog rada u ustanovama; učešće u radu stručnih aktiva Zavoda; rad u komisijama za polaganje stručnih ispita nastavnika, vaspitača i pedagoga pripravnika; rad u radnim grupama za razvoj ishoda učenja ključnih

kompetencija u okviru EU Projekta „Integracija ključnih kompetencija u obrazovni sistem Crne Gore“; izrada teksta za publikaciju CIDREE “Dimenzije predškolskog kurikuluma u Crnoj Gori – prednosti i izazovi”; učešće na edukacijama u organizaciji Uprave za kadrove (Emocionalna inteligencija, Rješavanje konfliktnih situacija, Pravni poredak Evropske unije, načela supremacije (online), Zabrana diskriminacije (online), Timski rad); onlajn konferencija na temu „*Evropski jezički portfolio*“ (ECML); učešće na okruglom stolu “Uloga PP službe u predškolskim ustanovama”; učešće u studijskoj posjeti delegacije Nacionalnog centra za unapređenje kvaliteta pedagoških specijalista pri Ministarstvu prosvjete i nauke Bugarske; učešće u studijskoj posjeti Sloveniji – Odsjek predstavljali Radovan Ognjanović i Aleksandra Vešović-Ivanović.

IV ODSJEK ZA KONTINUIRANI PROFESIONALNI RAZVOJ

Realizovane aktivnosti:

Odsjek za kontinuirani profesionalni razvoj je djelimično realizovao aktivnosti definisane programskim ciljevima za 2022. godinu.

Usljed nefunkcionisanja Nacionalnog savjeta za obrazovanje u periodu od decembra 2021. do jula 2022. godine, Katalog stručnog usavršavanja nastavnika za školsku 2022-2024. godinu usvojen je sa zakašnjenjem te nijesu postojali uslovi za nesmetano i kontinuirano realizovanje stručnog usavršavanja nastavnika, vaspitača i stručnih saradnika u školama/vrtićima sve do početka oktobra 2022. godine.

Blagovremeno je urađena analiza potreba nastavnika za profesionalnim razvojem na osnovu analize izvještaja Odsjeka za utvrđivanje kvaliteta rada i evaluacije Odsjeka za KPR. Na konkurs je pristiglo 455 programa, koje je vrednovala Komisija za vrednovanje i izbor programa formirana od strane Zavoda za školstvo. Nacionalni savjet je Odlukom o izboru programa stručnog usavršavanja nastavnika za period 2022-2024.godina br.19-05-119/22-6419/51-54 od 29.07.2022. godine je odobrio 279 programa stručnog usavršavanja. U ponovljenom postupku formirana je radna grupa u sastavu: Dragana Radunović i Mladen Janković (Gimnazija “Slobodan Škerović”) i Ivana Vukčević (ICCG) koja je pristupila izboru naknadno pristiglih programa obuke i onih koje je Nacionalni savjet u prvom krugu odlučivanja odbio zbog sumnje o mogućem konfliktu interesa. Radna grupa je vrednovala i programe od posebnog značaja za obrazovni sistem.

Na zahtjev Zavoda za školstvo Nacionalni savjet je Odlukom br.01-011/22-819/3 od 19.09.2022. naknadno akreditovao još 31 programa obuke, tako da je u Katalogu ukupno **310 programa**.

Programski cilj 1. Podrška predškolskim ustanovama/školama, domovima učenika – nastavnicima, direktorima, pomoćnicima direktora i stručnim saradnicima u njihovom profesionalnom razvoju: organizovanje i realizacija programa obuke za sve nivoe douniverzitetskog obrazovanja

1.1. Realizovani programi stručnog usavršavanja za 2022. godinu:

Akcionim planom Odsjeka (**period oktobar-decembar 2022**) za organizaciju i realizaciju programa obuke planirano je održavanje **35 seminara – 2336 polaznika**¹ namijenjenih vaspitačima, nastavnicima u osnovnim školama, gimnazijama i nastavnicima opšteobrazovne grupe predmeta u srednjim stručnim školama, vaspitačima u domovima učenika i resursnim centrima, stručnim saradnicima, pomoćnicima direktora i direktorima, Svi planirani seminari su uspješno realizovani uprkos problemima koji su nastali usljed hakerskih napada na informacioni sistem i otežanoj komunikaciji sa školama/vrtićima. Pri izboru seminara vodilo se računa o potrebama nastavnika/škola (eksterna i interna evaluacija), obavezama iz strategija koje je donijela Vlada Crne Gore kao i potrebama obrazovnog sistema. Problem sa kojim smo se suočili u realizaciji programa obuka ogledao se u potrebi da se, odmah nakon donošenja Odluke Nacionalnog savjeta od 19. septembra 2022., pristupi organizaciji obuka za nastavnike kojima je Licenca za rad istekla do kraja 2022. godine. U cilju obezbjeđivanja uslova da nastavnici izvrše svoje zakonom definisane obaveze za obnavljanje Licence, Odsjek za KPR je organizovao **tri ciljne obuke** za ovu kategoriju nastavnika. Obukama je prethodila saradnja sa školama/vrtićima u cilju prikupljanja podataka o nastavnicima kojima nedostaju sati obuke za relicenciranje. Takođe, organizovane su **dvije obuke** za nastavnike koji su nezaposleni, među kojima je značajan broj onih kojima je istekla Licenca za rad u obrazovno-vaspitnim ustanovama. Iz Akcionog plana oktobar-decembar 2022. realizovane su obuke iz prioritarnih oblasti: **metode učenja (6), prevencija nasilja (5), inkluzivno obrazovanje (3), digitalne kompetencije (6) i obuke iz važećih strategija Vlade Crne Gore (6).**

1.2. U 2022. godini realizovani su moduli iz **Programa obuke za rukovodioca vaspitno-obrazovnih ustanova** sa novoimenovanim direktorima obrazovno-vaspitnih ustanova u 2021. i 2022. godini, a na osnovu odluka Ministarstva prosvjete. Obukama je pristupilo ukupno 103 rukovodioca obrazovno-vaspitnih ustanova. U 2022. godini održane su dvodnevni moduli: **Nastava/učenje, četiri grupe – 91 direktor i dvije grupe – 47 direktora za modul Obezbeđivanje kvaliteta rada škola.** Module su pohađali direktori i direktorice iz svih opština u Crnoj Gori, a koji se nalaze u evidenciji Zavoda. Kao treneri angažovani su univerzitetski profesori, savjetnici iz Zavoda za školstvo i Ispitnog centra.

2. Praćenje i podrška PRNŠ/V-a modela (profesionalni razvoj na nivou škole/vrtića); kontinuirano unapređivanje sistema profesionalnog razvoja nastavnika:

2.1. Nakon što je redefinisana lista zaduženja nacionalnih koordinatorki, a u cilju podsticanja i podsjećanja predstavnika predškolskih ustanova, škola, domova učenika, muzičkih škola i resursnih centara na njihove obaveze kada je u pitanju PRNŠ/V, Odsjek za KPR je imao stalnu komunikaciju sa koordinatorkama za PRNŠ/V. Sa početkom školske 2021/22. godine u značajnom broju škola došlo je do imenovanja novih koordinatorka za PRNŠ/V što je uslovalo potrebu realizacije savjetovanja, ukupno četiri koja su održana 6. i 7. oktobra 2022. godine. Na savjetovanja, održana u Zavodu za školstvo, odazvalo se **72** koordinatorka/ki iz svih opština. Savjetnice iz Odsjeka za KPR upoznale su prisutne sa sistemom profesionalnog razvoja, ulogom koordinatorka za PRNŠ/V u školama, planskom dokumentacijom koja se odnosi na sistem profesionalnog razvoja te ključnim

---

¹ Ovom statistikom, pored obuka iz Akcionog plana oktobar-decembar, obuhvaćene su i sve obuke koje su realizovane u toku 2022. godine (i online obuke).

segmentima sistema i uslovima za njegovo uspješno funkcionisanje. Koordinatorima je nakon obuke putem mejla dostavljena publikacija: *Priručnik za profesionalni razvoj na nivou škole*, 3.dopunjeno izdanje kao i PPT prezentacija sa savjetovanja. Koordinatorima za PRNŠ/V su imali priliku da otklone sve nedoumice u vezi sa izradom: Plana PRNŠ/V za 2022/23, Izvještaj o samoevaluaciji 2021/22. i ličnih planova profesionalnog razvoja nastavnika. Poseban akcenat na savjetovanjima je stavljen na ulogu timova za PRNŠ/V i ulogu direktora u praćenju i podsticanju profesionalnog razvoja zaposlenih. Pored toga, savjetnice iz Odsjeka za KPR su obavijestile prisutne koordinate o zaduženjima nacionalnih koordinatorki i načinima ostvarivanja komunikacije i podrške koje od njih mogu dobiti.

Programski cilj 3. Formiranje trenerskih timova:

3.1. U 2022. godini nije realizovan program obuke za trenere. Realizacija je planirana za januar (23-26. januara 2023. godine) i program obuke će u svrhu profesionalnog razvoja pohađati savjetnici/nadzornici Zavoda za školstvo koji ne posjeduju sertifikat za trenerski rad.

U saradnji sa Unicefom u 2023. godini planirana je i obuka trenere za SEV program.

Programski cilj 4. Unapređenje saradnje sa institucijama koje obrazuju nastavnike ili nude programe stručnog usavršavanja nastavnika:

4.1. Saradnja sa institucijama koje obrazuju nastavnike u najvećoj mjeri odnosila se na angažovanje univerzitetskih profesora kao trenera na obukama za nastavnike i direktore obrazovno-vaspitnih ustanova. U tom smislu, Odsjek je imao najbolju saradnju sa Filološkim fakultetom. Ostvarena je kvalitetna saradnja sa NVO, naročito sa Institutom za medije Crne Gore na planu implementacije Medijske pismenosti u kurikulum za osnovnu školu. Urađena je evaluacija predmetnog programa Medijska pismenost – izborni predmet za 3. ciklus osnovne škole i recenzija programa.

U junu 2022. godine ostvarena je saradnja i sa CGO kroz učešće predstavnice Zavoda za školstvo na Konferenciji *Medijska pismenost i mladi*.

Programski cilj 5. Realizacija i unapređivanje programa stručnog usavršavanja koji se realizuju u saradnji sa međunarodnim institucijama i drugim partnerima i NVO:

5.1. U saradnji sa UNICEF-om, realizovane su aktivnosti u okviru programa **“Moje vrijednosti i vrline-Podrška razvoju socio-emocionalnih vještina učenika i učenica”**, koje se odnose na realizaciju programa obuke, monitoring i evaluaciju programa. Realizovane su tri obuke “Moje vrijednosti i vrline” na zahtjev Gimnazije “Slobodan Škerović” i OŠ “Mileva Lajović Lalatović” sa 64 polaznika. Održana je Konferencija pod nazivom **Konferencija o iskustvima u praćenju i razvoju SEV-a i razmjeni praksi „Moje vrijednosti i vrline-Razvoj socijalnih i emocionalnih vještina učenika i učenica“ na kojoj su učestvovali** direktori/ice i stručni saradnici/ce u školama iz Podgorice i Danilovgrada. U okviru programa realizovan je i potprogram “VIVUM” kojim su obuhvaćeni učenici i učenice pet srednjih muzičkih škola iz Kotora, Tivta, Nikšića i Podgorice. Potpisan je Sporazum o saradnji između Zavoda za školstvo i muzičkih škola: “Vida Matjan” Kotor, Muzička škola Tivat, Srednja muzička škola “Dara Čokorilo” Nikšić, Umjetničke škole za muziku i balet “Vasa Pavić” Podgorica i “Andre Navara” Podgorica. U okviru VIVUM-a uspješno je realizovano pet koncerata uključujući i Koncert dječjeg simfonijskog orkestra u Muzičkom centru Crne Gore 24.marta 2022. Kroz muzičko stvaralaštvo učenici su uspješno afirmisali opšte, univerzalne vrijednosti: toleranciju, optimizam, zahvalnost, upornost, empatiju, inkluzivni pristup i pravo svakog djeteta na kulturu i obrazovanje.

U programu je nastupilo 60 učenika i učenica srednjih muzičkih škola kojima su podršku pružili profesionalci sa Akademije na Cetinju.

5.2. U saradnji sa Britanskim savjetom, u martu je uspješno završen monitoring i evaluacija jednogodišnjeg programa “**Nastavnik za 21. vijek**”. Obuke „Kritičko mišljenje i rješavanje problema“ pohađali su nastavnici iz svih crnogorskih osnovnih škola preko Moodle platforme.

5.3. Posredstvom Ministarstva prosvjete i Odsjeka za međunarodnu saradnju 4. i 5. maja 2022. godine u studijskoj posjeti Zavodu za školstvo boravili su predstavnici bugarskog Nacionalnog centra za unapređenje kvalifikacija nastavnika - direktor Centra Dimitar Asenov i pomoćnica Antoaneta Al Husari u cilju upoznavanja našeg sistema profesionalnog razvoja i razmjene iskustava i praksi. Gosti su izrazili želju da nastavimo saradnju kroz obuke naših nastavnika u njihovom centru. U okviru posjete organizovana je i posjeta JU OŠ “Pavle Rovinski” gdje su direktorica Škole i koordinatorka za PRNŠ goste iz Bugarske upoznale sa funkcionisanjem profesionalnog razvoja u toj Ustanovi.

Programski cilj 6. Međusektorska saradnja:

6.1. Odsjek za KPR kontinuirano je saradivao sa ostalim odsjecima u Zavodu, tj. Sektorom za unapređivanje obrazovanja.

Programski cilj 7. Informisanje prosvjetne i druge javnosti o aktivnostima na polju profesionalnog razvoja nastavnika u Crnoj Gori:

7.1. Savjetnice u Odsjeku za KPR kontinuirano su saradivale sa PR službom Zavoda u pripremi informacija za objavljivanje na društvenim mrežama Zavoda za školstvo. Gostovanja na RTVCG - tema: Licenciranje nastavnika i vaspitača; TV Vijesti – tema: Uvođenje Medijske pismenosti - izbornog predmeta u kurikulum osnovne škole.

7.2. Krajem 2022. godine predstavljen je novi sajt www.profesionalnirazvoj.edu.me koji je kreiran u saradnji sa PR službom Zavoda za školstvo.

Programski cilj 8. Profesionalni razvoj zaposlenih u Odsjeku za KPR:

8.1. Studijska posjeta Zavodu za školstvo Republike Slovenije realizovana u decembru 2022. godine. Odsjek je predstavljala Ljiljana Ivanović, a zajedno sa direktoricom Zojom Bojanić Lalović, načelnicima ostalih odsjeka i nadzornicom Aleksandrom Vešović Ivanović i savjetnicom Blaženkom Petričević, neposredno se upoznala sa slovenačkim obrazovnim sistemom, ocjenjivanjem, radom sa nadarenim učenicima, aktuelnim projektima i slovenačkim modelom socioemocionalne podrške učenicima.

Nakon posjete, predstavnici Zavoda koji su boravili u Ljubljani upoznali su ostale kolege sa obrazovnom politikom i praksom u Republici Sloveniji (zajednička prezentacija za sve zaposlene).

Programski cilj 9. Ostale aktivnosti:

9.1. Učešće u izradi internih procedura Zavoda za školstvo koje se odnose na funkcionisanje Odsjeka; savjetnice u Odsjeku za KPR su aktivno učestvovala u radu različitih radnih grupa, novoformiranih timova – stručnih aktiva i komisija.

V PROJEKTI I PROGRAMI (ŠKOLA U PRIRODI, LJETNJA ŠKOLA...)

1. Realizacija programa Škola u prirodi: Čas istorije u Prijestonici „Cetinje – jedna priča”

Škola u prirodi uspješno se sprovodi od 2014. godine za sve osnovne škole i učenike VII razreda. Program pruža priliku učenicima da obilaskom značajnih kulturno-istorijskih znamenitosti na Cetinju, Lovćenu i Rijeci Crnojevića prošire znanja o istoriji, tradiciji i kulturnom nasljeđu Crne Gore, kao i o njenom ekološkom opredjeljenju. U prvoj polovini 2022. godine, zbog još uvijek aktuelne pandemije zarazne bolesti COVID-19, u ovoj aktivnosti nije uspio učestvovati ukupan broj predviđenih učesnika, učenika 7. razreda osnovne škole. U periodu od 27. aprila do 5. maja 2022. godine, program Škole u prirodi je realizovan za generaciju učenika 7. razreda 2021/22. (od planiranih 2.202 učenika, program je pohađalo 1884 učenika u pratnji 54 nastavnika, i od 30. novembra do 30. decembra za generaciju učenika 7. razreda 2022/23. godine (od planiranih 2115 učenika, program je pohađalo 1824 učenika u pratnji 74 nastavnika). U toku kalendarske 2022. godine, Program je realizovan za ukupno **3708** učenika/ca.

2. Projekat “Kako učenicima pomoći da uspješno stvaraju usmene i pisane, umjetničke i neumjetničke tekstove” – Procesni pristup stvaranju teksta “Put stvaraoca”

U decembru 2022. godine je realizovan okrugli sto na temu „Stvaranje teksta – proces i vrednovanje”. Govornici: predstavnica Filološkog fakulteta u Nikšiću, predstavnica Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva i 3 savjetnice/prosvjetne nadzornice za crnogorski-srpski, bosanski, hrvatski jezik u Zavodu za školstvo. Povod: prepoznati izazov – poteškoće koje učenici u savremenom, digitalnom dobu, imaju prilikom stvaranja teksta, unapređivanje ovog segmenta nastave i upućivanje na važnost koju ova jezička vještina ima u uspješnom postizanju obrazovno-vaspitnih ishoda i drugih nastavnih predmeta. Preporuke sa okruglog stola su upućene rukovodiocima obrazovno-vaspitnih ustanova, aktivima razredne nastave u osnovnim školama, aktivima za crnogorski-srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost u osnovnim i srednjim školama.

Zavod za školstvo realizaciju projekta podržava kao dio aktivnosti usmjerenih na unapređenje kompetencija naših učenika na polju funkcionalne pismenosti.

3. Ljetnja škola jezika i kulture „Crna Gora – moja postojbina“ za djecu iseljenika, u saradnji sa Upravom za dijasporu

Ljetnja škola „Crna Gora – moja postojbina“ realizovana je na Ivanovim koritima u periodu od 20. do 30. jula 2022. godine. U kampu je boravilo 58 učesnika – djece uzrasta od devet do šesnaest godina. U vaspitno-obrazovnom radu je učestvovalo 12 nastavnika, asistenata i koordinatora (muzička kultura, likovna kultura, geografija, istorija i prevođenje sa turskog jezika, crnogorski jezik kao nematernji, prevođenje sa engleskog jezika i podrška cjelodnevnim aktivnostima, sportske aktivnosti i folklor, koordiniranje i asistencija pri realizaciji cjelokupnog programa, asistencija i podrška realizaciji cjelodnevnih aktivnosti, organizatori ispred Uprave za dijasporu, koordinator ispred Zavoda za školstvo). Programski dio je bio u nadležnosti Zavoda

za školstvo, za organizacioni dio je odgovorna Uprava za dijasporu. Koordinator je uradio evaluaciju i dostavio prijedloge za unapređenje realizacije Ljetnje škole.

4. Projekat “PISA 2025 – Nauka u fokusu” zajednička je inicijativa Zavoda za školstvo i Ispitnog centra Crne Gore. PISA testiranje traži upotrebljivost i funkcionalnost, ono što će zajedničkim pristupom omogućiti da se unaprijedi naučna pismenost i pomogne učenicima crnogorskih škola da spremnije dočekaju testiranje u PISA ciklusu 2025. Projekat će trajati do 2024. godine i obuhvatiće učenike od VI razreda osnovne škole do IV razreda srednje škole. Aktivnosti: analiza predmetnih programa sa stanovišta vertikalne povezanosti; poređenje predmetnih programa i nastavne prakse u osnovnim školama iz prirodnih nauka (biologije, fizike, hemije i geografije) sa PISA programom; zbog korelacije, u analizu uključeni predmetni programi iz matematike i informatike; izrada nastavnih materijala i priručnika za nastavnike s akcentom na eksperimentima, simulacijama eksperimenata i tumačenju rezultata istraživanja; savjetovanja nastavnika; primjena novih materijala u učionici i lokalna takmičenja. Presentacija Projekta i Akcionog plana je realizovana u Zavodu za školstvo, 30. novembra 2022. godine. Presentaciji su prisustvovali predstavnici Unicefa, Ministarstva prosvjete, Fakulteta za informacione tehnologije Univerziteta Mediteran, Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta Crne Gore, Centra za stručno obrazovanje, Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva, medija. Zaključak sa skupa: neophodne hitne mjere za prevazilaženje prepoznatih izazova, založiti se za povećanje broja časova nastave prirodnih nauka, kvalitetniju implementaciju osmišljenih rješenja, animiranje najboljih svršenih srednjoškolaca da upisuju nastavničke fakultete, jačati metodiku nastave u inicijalnom obrazovanju. Uz već iniciranu međuinstitucionalnu saradnju, neophodna je podrška relevantnih institucija, a na prvom mjestu Ministarstva prosvjete.

VI OPŠTI POSLOVI

Realizovane aktivnosti:

1. **Izrada procedura: 4 nove interne procedure** kojima se reguliše oblast informatičke bezbjednosti i upravljanja informacionim sistemima.
2. **Podrška realizaciji Škole u prirodi “Cetinje jedna priča”** – koordiniranje i pozivanje direktora vaspitno-obrazovnih ustanova na dogovorne sastanke povodom termina i načina realizacije.
3. **Licenciranje i relicenciranje nastavnika i drugih izvršilaca obrazovno-vaspitnog rada** (Zavod za školstvo je u skladu sa Opštim zakonom o obrazovanju i vaspitanju izdao 803 rješenja o izdavanju i obnavljanju licence za rad).
4. **Ostali poslovi Kancelarije za opšte poslove:** javne nabavke (1 otvoreni postupak javnih nabavki i 14 postupaka jednostavnih javnih nabavki); 6 postupaka po zahtjevu za slobodan pristup informacijama; poslovi vezani za ljudske resurse; poslovi vezani za uspostavljanje unutrašnje finansijske kontrole; poslovi vezani za sprovođenje Plana integriteta; vođenje i ažuriranje

Centralne kadrovske evidencije (KIS); izdavanje rješenja o timu nadzornika; izdato je 622 uvjerenja po zahtjevu stranke; popis imovine; urađeno je 342 rješenja o imenovanju predstavnika Zavoda u komisiji za polaganje stručnog ispita nastavnika; izdavanje pojedinačnih akata iz radnog odnosa; izmjene i dopune Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta; urađeno je 58 rješenja o ocjenjivanju i 320 ostalih spisa i akata; lektorisanje internih dokumenata, materijala za objavljivanje i slanje drugim institucijama; odnosi s javnošću – trijaža i odgovaranje na obraćanja pristigla na službene elektronske adrese Zavoda; informisanje o aktivnostima, kampanjama i akcijama Zavoda za školstvo; uređivanje društvenih mreža Zavoda (Facebook, Instagram), saradnja sa medijima.

- 5. Poslovi Kancelarije za računovodstveno-finansijske poslove:** nadzor i kontrola nad izvršenjem budžeta Zavoda; vođenje računovodstvenih i finansijskih poslova; priprema finansijskog plana i izvještaja o izvršenju finansijskog plana; kontrola utroška sredstava po ugovorima zaključenim od strane Zavoda; kontrola obračuna zarada; priprema kvartalnih i polugodišnjih finansijskih izvještaja; priprema završnog računa budžeta; izrada finansijskih iskaza i dostavljanje Državnom trezoru; ovjeravanje tačnosti i punovažnosti prijedloga ili zahtjeva za plaćanje državnim novcem; usaglašavanje knjigovodstvenog i stvarnog stanja imovine i obaveza; vršenje unosa zahtjeva u SAP sistem; praćenje finansijskih realizacija kredita, projekata i donacija; izrade statističkih izvještaja; obrada svih podataka za Poresku upravu; vođenje evidenciju o poklonima u skladu sa Zakonom o sprječavanju sukoba interesa; dostavljanja podataka Fondu PIO i drugim državnim organima – M4 obrasci; vođenja blagajničkog poslovanja (podizanje i isplata gotovine, obračun i isplata dnevnica za službena putovanja i dr.); vođenje knjige blagajne i usaglašavanja stvarnog stanja sa knjigovodstvenim; vođenje knjige ulaznih faktura; vođenje knjigovodstva osnovnih sredstava; vršenje revalorizacije i amortizacije osnovnih sredstava.